

Univerzita Karlova
Právnická fakulta

Mgr. Matěj Žáček

Odpovědnost za aktivistické umění ve veřejném prostoru
Liability for Protest Art in Public Space

Rigorózní práce

Katedra teorie práva
Datum vypracování práce: 19. září 2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že rozsah vlastního textu rigorózní práce včetně poznámek pod čarou je 321 616 znaků včetně mezer vlastního textu.

.....

Mgr. Matěj Žáček

Mé poděkování patří zejména zkušební komisi při obhajobě mé původní diplomové práce, která mě podpořila v zápalu pro téma a dodala mi odvahu i potřebnou motivaci v psaní dále pokračovat.

ÚVOD	6
1. AKTIVISMUS A KULTURNÍ SABOTÁŽ V MÉDIÍCH	8
1.1. MEDIÁLNÍ AKTIVISMUS	9
1.1.1. WATCHDOGS JAKO HLÍDAČI MEDIÁLNÍHO PROSTORU	12
1.1.2. FENOMÉN GRASSROOTS A PRONIKÁNÍ NEFORMÁLNÍCH HNUTÍ DO MÉDIÍ	13
1.1.3. NEZISKOVÉ ORGANIZACE A AGENDA SETTING V MÉDIÍCH	14
1.1.4. MEDIA HOAXING JAKO NÁSTROJ PRO BALAMUCENÍ MASY	15
1.2. CULTURE JAMMING JAKO SABOTÁŽ KONZUMNÍ KULTURY	18
1.2.1. SPOJENÍ KULTURNÍ SABOTÁŽE A UMĚNÍ	18
1.2.2. KULTURNÍ SABOTÁŽ A ADBUSTERS	19
1.3. SHRNUÍ SMYSLU MEDIÁLNÍHO AKTIVISMU A KULTURNÍ SABOTÁŽE	22
2. ODPOVĚDNOST ZA UMĚLECKÝ PROJEV A JEHO PRÁVNÍ NÁSLEDKY	24
2.1. TEORETICKÉ POJETÍ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI	26
2.2. UMĚLECKÝ PROJEV A NÁSLEDNÁ ODPOVĚDNOST ZA NĚJ V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU	28
2.2.1. ZASAŽENÍ OSOBNÍ A MAJETKOVÉ SFÉRY POŠKOZENÉHO	33
2.2.2. OCHRANA VEŘEJNÉHO POŘÁDKU	45
3. VYBRANÉ PŘÍPADY STŘETŮ UMĚLECKÉHO AKTIVISMU A ESTABLISHMENTU	55
3.1. RUDÉ TRENÝRKY NAD PRAŽSKÝM HRADEM	57
3.1.1. ŘÍZENÍ U TRESTNÍHO SOUDU PRVNÍHO STUPNĚ	60
3.1.2. ŘÍZENÍ U TRESTNÍHO SOUDU DRUHÉHO STUPNĚ	63
3.1.3. ŘÍZENÍ U TRESTNÍHO SOUDU PRVNÍHO STUPNĚ PO ZRUŠENÍ ROZSUDKU	70
3.1.4. ŘÍZENÍ O ODVOLÁNÍ STÁTNÍHO ZÁSTUPCE A POŠKOZENÝCH	74
3.1.5. SHRNUÍ	81
3.2. ČESKO-ROMSKÁ VLAJKA	87
3.2.1. ÚVOD DO KAUZY GALERIE ARTWALL	88
3.2.2. PROVĚŘOVACÍ FÁZE TRESTNÍHO ŘÍZENÍ	92
3.2.3. ŘÍZENÍ O PŘESTUPKU	113
3.2.4. SHRNUÍ	135
3.3. ZÁVĚR	140

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	147
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	148
PŘÍLOHY	167
ODPOVĚDNOST ZA AKTIVISTICKÉ UMĚNÍ VE VEŘEJNÉM PROSTORU	172
ABSTRAKT	172
KLÍČOVÁ SLOVA	172
LIABILITY FOR PROTEST ART IN PUBLIC SPACE	173
ABSTRACT	173
KEY WORDS	173

Úvod

Motivací pro sepsání této rigorózní práce byl průběh obhajoby mé diplomové práce s názvem *Hranice svobody umělecké tvorby v české společnosti*, kde jsem v diskuzi od členů zkušební komise obdržel velké množství zajímavých dotazů, na které jsem nebyl dle mého názoru schopen uceleně a stručně v rozsahu obhajoby odpovědět.

Ve své původní diplomové práci jsem se zabýval vybranými střety svobody umělecké tvorby s normami české společnosti. Zatímco cílem mé diplomové práce bylo analyzovat vliv uvedených mediálně známých kauz diskutovaných před orgány veřejné moci a posoudit, zda a jakým způsobem jsou způsobilá vnímání hranic umění v očích společnosti jako celku formovat, cíl mé rigorózní práce je i přes zcela zjevnou inspiraci původním tématem odlišný.

V této rigorózní práci plánuji prostřednictvím fenoménů kulturní sabotáže a mediálního aktivismu se zabývat otázkami typu: má ještě aktivistický umělecký projev v dnešní době smysl? Jsou umělci stále způsobilí převzít pomyslnou roli svědomí a vybízet k celospolečenskému dialogu? Má tedy stále smysl snažit se uměleckým projevem šokovat a útočit proti establishmentu? Co tento establishment představuje?

Na základě akademické diskuze probíhající při obhajobě mé původní diplomové práce plánuji již popsané fenomény mediálního aktivismu a kulturní sabotáže obohatit o kontroverzní právní otázku právních následků vyplývajících z odpovědnosti umělců za jejich projevy, zejména ve vztahu k právu trestnímu, a dále k občanskoprávním nárokům na náhradu škody a nemajetkové újmy, na kterou jsem možná překvapivě zastával zcela opačné názory než zkušební komise.

Jako nejnázornější symbol establishmentu jsem si pro účely této rigorózní práce určil státní symboly, tudíž se v praktické části této práce plánuji soustředit na aktivistické projevy zaměřené právě vůči těmto symbolům, které budí mnoho emocí a jsou mediálně velmi vděčné. Známy případ rudých trenýrek skupiny Ztohoven, zpracovaný v mé původní diplomové práci, považuji pro českou společnost za klíčový, a tudíž jej plánuji

do své rigorózní práce opět zapracovat, přičemž ho chci doplnit právě o hlubší úvahy týkající se právní odpovědnosti aktérů. Coby navazující praktický příklad plánuji jako jeden z prvních důkladně teoreticky zpracovat méně známou kauzu umělce, který v zájmu boje proti rasismu svépomocí vytvořil a vystavil několik návrhů česko-romské vlajky, kdy tento případ vyvolal množství zajímavých společenských a právních otázek.

Cílem mé rigorózní práce je tedy svědomité zpracování ucelené odpovědi na výše uvedené otázky zpochybňující pozici aktivistických uměleckých projevů ve veřejném prostoru, vypořádání se s problematikou právní odpovědnosti umělců za jejich projevy a podložení mé související hypotézy, která vychází z možná již překonané duality veřejného a soukromého práva, přičemž izoluje veřejnoprávní sankce za svobodný umělecký projev a soukromoprávní majetkovou rovinu věci. Dále si kladu za cíl podložit výše zmíněné plánované teoretické závěry důkladnou analýzou přepracované kazuistiky vybraných aktivistických uměleckých projevů a lépe tak promítnout teorii daných jevů na praktických případech.

1. Aktivismus a kulturní sabotáž v médiích

Z teoretického hlediska všechny zahraniční i domácí mediálně aktivní skupiny spojuje snaha upozornit svými projekty na citlivá témata a otestovat *de lege ferenda* aktuálnost idejí, na kterých stojí soudobé normativní systémy. Skupiny jako Malík Urvi, Rafani, Guma Guar či Ztohoven aktivně spoluvytváří podobu veřejného prostoru, který často využívají pro své aktivistické projekty. Mediální prostor jim tedy v jejich projektech slouží nejen jako produkční nástroj, ale je aktivně využíván i k propagaci různých idejí a zároveň k interakci se zúčastněnými pozorovateli.

Pro nalezení odpovědí na otázky týkající se aktuálního smyslu hraničních uměleckých projevů je nejdříve nutné se zaměřit na motivaci jejich šířitelů, kterou se již aktivně zabývali mnozí etablovaní teoretici médií, a to zkoumáním fenoménů *media activism* (v českém překladu mediálního aktivismu) a *culture jamming* (v českém překladu kulturní sabotáže), který bývá s mediálním aktivismem často zaměňován. Pod těmito anglickými pojmy se skrývá unikátní vnitřní přístup původce projevu v mediálním prostoru, který jde podstatou svého projevu proti konzumním médiím či projevům ve veřejném prostoru. Dále bude autor této rigorózní práce nadále používat pojmy mediálního prostoru a veřejného prostoru jako synonymum, stejně tak anglické pojmy a jejich překlady, nebude-li výslovně určeno jinak.

Jelikož autor této rigorózní práce vychází z dualismu pojmů mediálního aktivismu (který chápe jako vztah mediálního obsahu s mediální formou) a kulturní sabotáže (který považuje za vztah jednotlivých žánrových aspektů dávajících jako celek dohromady zmíněný mediální obsah), je první kapitola této rigorózní práce v podkapitolách členěna na dva vzájemně se doplňující obsahové celky. Tyto dva celky mají za cíl prezentovat základní teoretické členění mimoprávních pojmů, které jsou však klíčové pro pochopení společensko-právní dimenze případů uvedených v kazuistické části této rigorózní práce a poskytnou tak čtenáři potřebný kontext.

1.1. Mediální aktivismus

Jak již ze samého názvu rozebíraného fenoménu mediálního aktivismu vyplývá, je možné jej popsat jako druh obecného občanského aktivismu, který nedílně spojujeme s médii. Mediální aktivismus lze chápat hned dvojím způsobem, kdy ho můžeme považovat za prosazování určitých cílů skrze média (tzv. *agenda setting*, lze vztáhnout i na veřejný prostor obecně) a zároveň i jako aktivismus nevládních organizací zaměřených na obsah oficiálních médií (dále v této rigorózní práci rozváděny jako *media watchdogs*).

Pojem lze podle historické metody rozdělit na tři významné etapy, které kopírují technologický vývoj médií. Je pochopitelné, že jiné formy aktivismu se objevovaly před hromadným nástupem audiovizuálních médií, po jejich masovém rozšíření a před masovou globalizací a propojením uživatelů internetu prostřednictvím sociálních sítí. Významná právnička a zároveň teoretička médií a komunikace Laura Stein k problematice mediálního aktivismu ve volném překladu uvádí:

„Základní cíl široce pojatého mediálního aktivismu spočívá v tom, aby média reprezentovala, sloužila a vyjadřovala zájmy všech občanů.“¹

O necelou dekádu později při pokusu o definici fenoménu mediálního aktivismu, ještě před masovým šířením networkingu prostřednictvím sociálních sítí, popsal německý akademik Jeffrey Wimmer ve volném překladu pojem následujícím způsobem:

„Mediální aktivismus jsou formy alternativního využití tradičních masových a médií nové doby, které spočívají v kritice mediální moci, běžně se obejdou bez institucionálního rámce a využívají nových digitálních médií, jako např. internetových stránek či videoprojektorů.“²

---

¹ STEIN, Laura. Media and Democratic Action: Introduction. *Peace Review: A Journal of Social Justice*. Taylor & Francis Group, 1999, **11**(1), 5-8. ISSN 1040-2659.

² WIMMER, Jeffrey. *(Gegen-)Öffentlichkeit in der Mediengesellschaft: Analyse eines medialen Spannungsverhältnisses*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2007. s. 241. ISBN 978-3-531-15374-2. Přeloženo autorem.

Máme-li však výše citované definice přizpůsobit soudobým trendům masového šíření informací prostřednictvím sociálních sítí, je nutné přijít s definicí novou. Autor této rigorózní práce považuje současný mediální aktivismus za angažovaný projev občanského odporu prostřednictvím nezávislých informačních toků, vedený s cílem poukázat na absurditu či manipulaci s objektivními fakty v celém veřejném prostoru, a to zejména se záměrem rozšířit toto sdělení mezi co nejvíce recipientů. Tato pracovní definice autora pokrývá veškeré formy takových moderních sdělení, ať už se jedná o satirické skvosty nesmazatelně nadepsané na dveře školních záchodků, či s trochou nadsázky i oficiální twitterový účet prezidenta Spojených států amerických³.

Zapátráme-li po původu tohoto způsobu občanského aktivismu, zcela přirozeně se dostaneme do období největšího rozmachu mainstreamové mediální kultury. Před počátkem masového rozšíření televize jako média se tedy jednalo především o denní tisk a dodnes velmi rozšířené rádiové vysílání. Kořeny současného mediálního aktivismu tedy leží v hnutích propagujících změny v celospolečenském uspořádání působících zejména v 60. a 70. letech.

V českém prostředí byl kvůli evidentním politickým tlakům vývoj občanského aktivismu systematicky potlačován a mohl se volně rozvíjet až v první polovině devadesátých let dvacátého století. Významný teoretik umění Jiří Ševčík k tomuto porevolučnímu vývoji uvádí:

„Teprve několik let po roce 1989 u nás začíná kritika institucí, která proběhla na Západě už v devadesátých letech. Umění v tomto období ztratilo významnost, to znamenalo přechod k politickému umění.“⁴

Zmíněné politické umění je právě společným prvkem, který se na scéně českých aktivistických skupin v rámci velkého množství projektů vyskytuje.

---

³ Dostupné z: <https://twitter.com/potus>.

⁴ KOŘÍNEK, David, Frederico DIÁZ a Jiří ŠIMÁČEK. Artivisté. In: *Ceskatelevize.cz* [online]. Česká televize, 2006 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10099253884-artiviste/30629535026/>

Ohniska zájmů jednotlivých skupin byla různá, ale např. známá skupina Podebal se zaměřovala zcela výhradně na politická témata, skupiny Guma Guar a Ztohoven často spojují svůj politický aktivismus s kritikou médií a skupina Rafani je převážně uměleckou skupinou s pouze malými průniky do politických témat. Většina těchto jmenovaných skupin také pracuje s prvky veřejné performance, digitálním obrazem či street artem.

Souhrnně lze takovéto aktivity označit termínem *public art*, tedy v českém překladu veřejným uměním. Tento pojem zahrnuje rozličná umělecká díla umístěna ve veřejném prostoru, lze však rozlišovat tradiční díla, tedy obrazy, sochy, architekturu, sakrální umění atd., a odvětví moderního umění, prostřednictvím kterého od druhé poloviny dvacátého století navazují alternativní umělci kontakt s veřejností. Pojem v moderním slova smyslu tedy reprezentuje představy o společnosti různých aktivistických skupin, a to s velmi rozdílnými výsledky po umělecké, ideové a sociologické stránce věci.

Z hledisek politického zaměření, členské základny, cílů a formy rozděluje novinář a teoretik médií Vít Kouřil tyto platformy na několik skupin, avšak pro přehlednost vychází částečně autor této rigorózní práce dále z přepracovaného a zjednodušeného modelu, který ve své bakalářské práci⁵ prezentoval Petr Bořuta.

---

⁵ BOŘUTA, Petr. *Alternativní témata a přístup v médiích: mediální aktivismus v českém prostředí*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Vedoucí práce Filip Láb. s. 13. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/101060/>

1.1.1. Watchdogs jako hlídači mediálního prostoru

Autorem této práce hojně citovaný Vít Kouřil označil v palcovém titulku své statě *watchdogs* instituce jako:

„Čidla mediálního smogu, čističky mediální špíny.“⁶

Tito hlídací psi médií a veřejného prostoru (tzn. instituce analyzující mediální prostor) usilují o stejné ideály, jako téměř všichni občanskí aktivisté, tedy samozvaně vyjádřit přání všech občanů a hájit jejich zájmy.

Významní teoretici Edward S. Herman a Noam Chomsky ve své publikaci⁷ identifikovali pět klíčových aspektů, kterým musí informace publikované v mainstreamovém médiu vyhovovat, aby vůbec byly způsobilé se od jejich původního autora skrze mediální prostor dostat k finálním recipientům.

Těmito aspekty jsou přirozeně vlastnická struktura samotného média a vliv inzerentů, tedy zájmy korporátní. Dalším významným aspektem může být hierarchie zdrojů informací samotných tvůrců mediálního obsahu, která zejména při napojení na vysokou politiku či významné úředníky může ovlivnit finální podobu sdělovaných informací, stejně jako potencionální obavy ze zpětné vazby publika, tedy nepříjemné kritiky. Posledním a pravděpodobně nejzásadnějším rozebíraným aspektem (který je však co do původu pouze aspektem doplňujícím k již zmíněným kritériím) je ideologické směřování mediálního obsahu. Může se jednat o ideologické cítění jak původce obsahu, tak jejich recipientů, což zcela nedílně patří k prvním dvěma aspektům korporátních zájmů a zároveň k aspektu čtvrtému, tedy obavám z negativní odezvy recipientů.

---

⁶ KOUŘIL, Vít. Media watchdogs: dohlížet a nepřestat. *Revue pro média*. Brno: Spolek přátel pro vydávání časopisu HOST, 2005, 5(12-13), 16-29. ISSN 1214-7494.

⁷ HERMAN, Edward S. a Noam CHOMSKY. *Manufacturing consent: the political economy of the mass media*. 2nd ed. New York: Pantheon Books, 2002. s. 1-31. ISBN 978-0-375-71449-8.

1.1.2. Fenomén Grassroots a pronikání neformálních hnutí do médií

Jako *grassroots* uskupení jsou označována hnutí vznikající a řízená tzv. odspodu, tedy samotnými členy občanských komunit. Jedná se zejména o hnutí vznikající s rozvojem internetu a šířením networkingu prostřednictvím sociálních sítí. Lucie Paseková ve své bakalářské práci trefně popisuje tato uskupení následujícím způsobem:

„Grassroots organizace a jejich aktivity tedy nejsou řízeny podle strukturované hierarchie, ale jejich struktura má podobu sítě. Tyto organizace jsou založeny spontánně, neobsahují tradiční mocenskou strukturu.“⁸

Těmito klíčovými poznávacími znaky se zásadně odlišují od takových organizací, které jsou zakládány a řízeny tradičními mocenskými strukturami. Cílem *grassroots* je pozitivní společenské působení, ke kterému využívají nové technologie, zejména však internet. Mezi nejznámější *grassroots* hnutí lze zařadit velké množství aktivistů od *Degrowth*, propagující omezení produkce, udržitelný rozvoj a omezení dopadu lidského druhu, přes *Climate Justice* a *The anti-coal seam movement* bojující za omezení využívání neobnovitelných zdrojů, až po *Food Sovereignty*, kteří se zasazují o udržitelnou a spravedlivou volbu potravin mezi obyvatelstvo celé planety.

Zajímavým úkazem je i zakládání takovéhoto falešných *grassroots* hnutí velkými korporacemi s cílem ovlivnit veřejné mínění, např. lobby tabákového giganta Phillip Morris a jím založené *Alliance of Australian Retailer* za omezení odstrašujících obrázků z balení cigaret, či kampaň *Too Big To Fail*, která byla financována některými z vrcholných politiků Spojených států amerických, případně i kampaň giganta Mc Donald's, který finančně podporoval davy Japonců ve frontě na cheeseburger při slavnostním otevření nové prodejny. Jako *grassroots* uskupení lze považovat i hackerskou skupinu *Anonymous*, o které jsou stále pochyby, zda se pouze nejedná o sofistikovanou kybernetickou špionáž některé z významných světových mocností.

---

⁸ PASEKOVÁ, Lucie. *Mediální aktivismus: jeho demokratický potenciál a manifestace*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra mediálních studií a žurnalistiky. Vedoucí práce Jakub Macek. s. 18.

Lze tedy shrnout, že značně decentralizovaní aktivisté propagují ve veřejném prostoru své myšlenky sice jménem rozličných hnutí, avšak tato hnutí absentují jasnou organizační strukturu, systémy korekce a usměrnění těchto myšlenek. V případě *grassroots* tak dochází ke vzniku zvláštních skupin fungujících na lebonovských principech, které prezentují individuální a často hraniční myšlenky a které svou radikalitu prezentují jako kolektivní názor pomyslné organizace.

1.1.3. Neziskové organizace a agenda setting v médiích

Nevládní neziskové organizace představují organizovanější a podstatně společensky konformnější formu výše rozebíraných *grassroots* uskupení. Vymezení nevládních neziskových organizací, které je možné označit jako mediálně aktivistické skupiny, je poměrně složité. Jako základní kritérium poslouží snaha všech nevládních neziskových organizací o větší mediální pozornost nepopulárních společenských témat z okruhů politiky, ekologie, lidských práv a urbanizace, tedy tzv. nastolování agendy. Druhým kritériem je dle názoru autora této rigorózní práce mediální lobbying, který známe již od výše rozebraných *media watchdogs* a *grassroots* hnutí.

Již výše v této rigorózní práci citovaný Vít Kouřil do tohoto schématu⁹ zahrnuje i tzv. *Media Advocacy Groups*, tedy zájmové skupiny prosazující ve veřejném a zejména v mediálním prostoru určitou politickou agendu. Jak již bylo výše uvedeno, jedná se o velmi podobná témata, která jsou vlastní *grassroots* uskupení, avšak v umírněnější a společensky konformnější podobě. Jedná se tedy o typický a v demokratickém právním státě žádoucí projev právního vnímání, jež právní teorie označuje jako *de lege ferenda*, a který má pozitivně působit na vývoj platného práva. Ve světě nalezneme velké množství takovýchto mediálně aktivních skupin. Mezi nejúspěšnější řadíme např. protikuřáckou kampaň *Americans for Non-Smoker's Rights*, hnutí Greenpeace, Děti Země, Amnesty International, Transparency International atd. Jedná se tedy o skupiny s jasnou organizační strukturou, většinou s právní osobností, které v rámci jasně definovaného cíle celospolečenského směřování působí ve veřejném a zejména v mediálním prostoru.

---

⁹ KOUŘIL, Vít, ref. 6, s. 27.

1.1.4. Media hoaxing jako nástroj pro balamucení masy

Případem fenoménu media hoaxingu, tedy tzv. mediálního balamucení, se v rámci tematického celku mediálního aktivismu dostáváme blíže hraničním tématům, kterým se autor této rigorózní práce v kazuistické části této práce věnuje.

Významný žurnalista a teoretik médií 20. století Curtis D. MacDougall označoval *media hoaxing* jako cíleně vytvořený podvod, který je médiu prezentován jako pravdivý.¹⁰ Autor této rigorózní práce za *media hoaxing* považuje akce, jejichž činnost spočívá v cíleném snižování důvěryhodnosti médií, a to zejména prostřednictvím vytváření falešného obsahu, s cílem zmást recipienty těchto médií. Důležitým poznávacím znakem tohoto mediálního balamucení je tendenční protežování senzací a satira, která tvoří celkově humorné zabarvení těchto akcí.

Media hoaxing se od výše rozvedených forem mediálního aktivismu liší zejména tím, že ve své základní podobě zpravidla necílí k nějakému hlubšímu zamyšlení či společenské změně, ale zaměřuje se pouze na získání co největší pozornosti. Je již poměrně běžné, že i sama média čas od času vytváří vlastní falešný obsah, který se tradičně dostává do oběhu 1. dubna každého roku, který má často velmi sofistikovanou podobu. Je tedy nutné hoaxy rozdělovat na ty, které vytvoří sama média za účelem vyšší sledovanosti či virálního marketingu a na ty, které vytvoří nezávislá skupina s cílem důvěryhodnost takových médií podkopat.

První takovýto případ úmyslného vytvoření falešné senzační zprávy za účelem dosažení většího zisku je datován až do roku 1835, kdy v newyorském seriózním listu *The Sun* (neplést s dnešním *The New York Sun* a bulvárním *The Sun*) vyšla série šesti článků od Benjaminu Dayna informujících o astronomických objevech, které zdokumentovaly obrovská stáda jakéhosi dobytka a měsíčních bytostí na povrchu Měsíce.¹¹

---

¹⁰ MACDOUGALL, Curtis. *Hoaxes*. 2nd ed. New York: Dover Publications, 1958. s. 338. ISBN 978-0486204659.

¹¹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. s. 31. ISBN 80-7178-697-7.

V tomto duchu pokračovala i smyšlená zpráva T. B. Conneryho, tehdejšího zpravodaje The New York Herald, kterému se po návštěvě místní zoo zdálo, že zvířata nejsou dostatečně zajištěna proti útěku, načež vytvořil zcela smyšlenou reportáž samu sebe na konci označující za nepravdu. I přesto však vyšlo velké množství ozbrojených obyvatel do ulic v přesvědčení, že je uprchlá zvířata nutno odchytit.¹²

Jak již bylo výše v této podkapitole zmíněno, opakem uvedeného jsou hoaxy vytvořené za účelem podkopat důvěru v média a zesměšňovat jinak vážné záležitosti. V letech 1959 až 1963 tak vytvořil dnes známý bavič Alan Abel organizaci nazvanou *Society for Indecency to Naked Animals* (ve volném překladu Společnost za neslušnost nahých zvířat). Účelem této akce bylo parodovat klasické aktivistické akce nastolující různé agendy, a propagovat tak ošacení u běžných zvířat. Abel s kamennou tváří navštěvoval rozličné konference, vystupoval v televizních debatách, a dokonce najal i herce, kteří představovali funkcionáře hnutí.¹³

I v době informační společnosti, případně právě díky ní, je dnes často velmi obtížné rozpoznat skutečnou senzaci od sofistikovaného hoaxu. Příkladem mohou dle názoru autora této práce být téměř 20 let staré komediální skeče autorů The Simpsons, ve kterých velmi stylizovali tehdy nemyslitelného Donalda Trumpa do funkce prezidenta Spojených států amerických, či pořad Česká soda, který předpověděl Miloše Zemana ve funkci prezidenta České republiky. Jedním z nejzdařilejších českých případů mediálního balamucení je projekt Mediální realita 2007 od skupiny Ztohoven, kterému se autor této rigorózní práce podrobněji věnoval ve své původní diplomové práci. V tomto projektu došlo ke vniknutí do vysílání veřejnoprávní televize a doplnění původně vysílaného obrazu o atomový výbuch.¹⁴

---

¹² JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ, ref. 11, s. 159.

¹³ The Society for Indecency to Naked Animals. In: *ABEL RAISES CAIN: a documentary about the media hoaxer ALAN ABEL* [online]. Abel Raises Cain, 2015 [cit. 2018-12-06]. Dostupné z: http://abelraisescain.com/alan_abel_media_pranks_hoaxes.htm.

¹⁴ MEDIÁLNÍ REALITA 2007. In: *ZTOHOVEN.COM* [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: http://www.ztohoven.com/?page_id=45.

Dalším zdařilým projektem, který vtipně využíval média na úkor bývalého prezidenta České republiky Václava Klause, byl již zaniklý portál Hradní partička. Jednou z nejzdařilejších akcí této skupiny bylo napodobení rétorického stylu týmu bývalého prezidenta a zaslání dopisu s gratulací k životnímu jubileu Milana Knížíka, dále obelstění revue *Fragmenty* a otištění dopisu smyšleného fanouška Václava Klause, či podsunutí smyšlených názorů Václava Klause ke kauze zneužívání dětí církevními hodnostáři hradnímu mluvčímu, který netuše tyto smyšlené názory společně s narychlo vymyšlenými argumenty potvrdil.¹⁵

V současné době je velmi zdařilým příkladem mediálního balamucení opět již bývalá skupina administrující falešné profily Jiřího Ovčáčka, tiskového mluvčího prezidenta republiky, na sociálních sítích Facebook a Twitter. Geniální napodobení rétorického stylu Jiřího Ovčáčka a absurdnost obsahu jednotlivých příspěvků vedly mnohdy k tomu, že skutečné profily od těch falešných šlo odlišit jen velmi těžce a spousta uživatelů sociálních sítí byla přesvědčena, že se jedná o skutečného tiskového mluvčího prezidenta republiky.¹⁶

Odvrácenou stranou hoaxy je však jeho zneužitelnost pro politické účely a různé druhy kybernetické kriminality. Problematiku hoaxy a neschopnosti běžných obyvatel falešné či upravené zprávy rozlišovat od pravdivých podtrhuje vznik různých projektů typu *Demagog.cz*, tedy nezávislého portálu, jehož cílem je ověřovat pravdivost prohlášení veřejných činitelů a zejména snaha orgánů veřejné moci o nastartování podobných projektů. Mezi známé případy patří zřízení Centra proti terorismu a hybridním hrozbám při Ministerstvu vnitra České republiky, či již ukončeného projektu *Hate Free Culture* pod záštitou Agentury pro sociální začleňování při Úřadu vlády České republiky.

---

¹⁵ Hradní partička si vystřelila z Klause a z jeho spolupracovníků. In: *Lidovky.cz: zprávy z domova i ze světa* [online]. Praha: Mafra, 2010, 30. 9. 2010 [cit. 2018-07-08].

Dostupné z: https://www.lidovky.cz/hradni-particka-si-vystrelila-z-klause-a-z-jeho-spolupracovniku-p8e-/zpravy-domov.aspx?c=A100930_124928_in_domov_hs.

¹⁶ Ovčáčkovu lhaní si zesměšnit zaslouží, říká falešný mluvčí a vzkazuje: Nevěřte nikomu, nejen na síti. In: *Aktuálně: Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2017, 14. 4. 2017 [cit. 2018-07-08].

Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/jde-o-me-skodolibe-poteseni-ovcacek-si-uziva-ze-se-o-nem-pis/r~1422ee361f6a11e7afda0025900fea04/>.

1.2. Culture jamming jako sabotáž konzumní kultury

Spojení slov *culture jamming* (*jamming* je využíváno spíše technické označení pro rušení rádiového signálu, či jiné komunikace), použila podle Marka Deryho¹⁷ poprvé kapela Negativland ve svém albu Jamcon 84, kdy v tomto kontextu znamenal pojem jako lidové úpravy reklamních billboardů. Americký kulturní kritik Mark Dery tedy sice není prvním autorem, který fenomén kulturní sabotáže popsal, ale jeho již citovaná stať z roku 1993 je rozhodně nejznámějším příspěvkem o tomto tématu.

1.2.1. Spojení kulturní sabotáže a umění

Mark Dery ve své již citované stati řadí pod pojem kulturní sabotáže cokoliv, v čem je možné spatřovat mísení umění, parodie, menšinového názoru s médii. Ve své stati označuje za kulturní sabotáž i některá dnešní odvětví mediálního aktivismu, která se historicky odštěpila od hlavního proudu. Kulturní sabotáž považuje Mark Dery za kontinuální vývoj snahy vymezit se proti oficiálnímu, jak tomu činil ruský Samizdat, či proti totalitně zaměřené heartbielldovy fotomontáže z poloviny 20. století. V dnešních dnech můžeme kulturní sabotáž definovat spíše jako občansky angažovanou tvorbou realizovanou ve veřejném prostoru.¹⁷

Kde je však v rámci těchto subkultur ta hranice mezi zdravým uličnictvím a pravověrnou snahou? Joseph Nomai ve své dizertaci k vývoji fenoménu kulturní sabotáže, kterou si autor této rigorózní práce dovolil volně přeložit¹⁸, označuje tento fenomén za přirozený vývoj kritického aktivismu proti většinové konzumní společnosti, ale přisuzuje mu daleko větší význam než jeho předchůdcům, ze kterých se oddělil jako samostatný směr proti mainstreamového aktivismu.

---

¹⁷ DERY, Mark. Culture Jamming: Hacking, Slashing, and Sniping in the Empire of Signs. *Open Magazine Pamphlet Series*. Open Media, 1993, (25), 1-16.
Dostupné z: http://markdery.com/?page_id=154.

¹⁸ Not only can culture jamming be seen as a continuation of a long tradition of cultural criticism, it is a type of activism that is ensconced in a historical moment defined by a culture of consumption to a degree much larger, entrenched and pervasive than any previous.

Za přímé předky tohoto fenoménu označuje umělecké směry Dada a Situacionistickou internacionálu, které podobnými nástroji útočily na konzumní pozdně kapitalistickou společnost.¹⁹

1.2.2. Kulturní sabotáž a adbusters

Kulturní sabotáži se ve vztahu k reklamě po vzoru původního významu pojmu věnuje komplexně kanadská aktivistka a spisovatelka Naomi Klein. Vzhledem k tomu, že pravděpodobně neexistuje lepší příklad veřejného prostoru než ulice, odkazuje Naomi Klein ve své knize²⁰ na samotné sabotéry reklam s tím, že většina obyvatel nemá takové prostředky, aby oponovala reklamním sdělením nadnárodních korporací, a tudíž kulturní sabotáž chápe jako jejich právo postavit se těmto obrazům, o které nikoho nežádali. K postupnému vývoji agenda settingu v případě fenoménu kulturní sabotáže Naomi Klein uvádí následující:

„Ačkoli kulturní sabotérství funguje jako jakýsi spodní proud, který nikdy tak docela nevyschl, je zřejmé, že v posledních pěti letech prožívá renesanci a orientuje se více na politiku nežli na pouhé rošťáctví.“²¹

Naomi Klein i nadále s odkazem na kulturní sabotéry rozvádí myšlenku, že moderní společné prostory typu obchodních domů atd., kde jsou k vidění téměř výhradně komerční projevy, vytvořila ideální prostředí pro moderní následovníky Robina Hooda. Tito sherwoodští partyzáni 21. století jsou poté toho názoru, že prosby o zanechání alespoň nějakého prostoru bez reklamy jsou již překonány, a tudíž je třeba začít si tento prostor zcela svépomocí brát nazpět. Jejich pojetí kulturní sabotáže zcela otevřeně zavrhuje představu, že by reklama jen proto, že si kupuje místo ve veřejném prostoru, musela být pouze pasivně přijímána jako jednosměrný tok informací.²²

---

¹⁹ NOMAI, Joseph Afsheen. *Culture Jamming:: Ideological Struggle*. Austin (Texas), 2008. Dissertation. Faculty of the Graduate School of University of Texas in Austin. Vedoucí práce Mary Celeste Kearney. Dostupné z: <https://repositories.lib.utexas.edu/handle/2152/3971>.

²⁰ KLEIN, Naomi. *Bez loga*. Praha: Argo, 2005. Zip (Argo: Dokořán): Dokořán). s. 214. ISBN 80-720-3671-8.

²¹ KLEIN, Naomi, ref. 20, s. 217.

²² KLEIN, Naomi, ref. 20, s. 214.

Je pravdou, že zejména generace tzv. dětí z obchodů a virálního světa reklamního sdělení téměř neunikne, a je tedy přirozené, že určití jedinci mají potřebu se proti ní vymezit. Je pochopitelné, že Naomi Klein jako kritička značkově orientovaného konzumního života se ve své knize zaměřila pouze na kritiku reklamy, ale dle názoru autora této rigorózní práce je výklad pojmu kulturní sabotáže výhradně ve vztahu k reklamě zbytečně omezující, a přiklání se spíše k pojetí Marka Deryho. Autorovi této rigorózní práce tedy nezbývá než konstatovat, že *adbusting* je sice významnou a bezesporu nejviditelnější součástí fenoménu kulturní sabotáže, nikoliv však jedinou.

Je tedy možné *adbusting* pojmut i jinak než skrze samotný výsledek oné tvůrčí činnosti? Newyorský pouliční umělec Jorge Rodriguez de Gerada z přesvědčení realizuje na rozdíl od ostatních adbusterů svá díla za denního světla, aby jeho samotná činnost přitáhla pozornost, a měl tak osobně šanci zainteresovaným kolemjdoucím své postoje vysvětlit. Svou činnost by tak rád považoval za legitimní dialog mezi billboardy a občansky angažovanými jedinci v demokratické společnosti, nikoliv za dílo vandala či radikální avantgardy.²³

Jak se však s opačnými pohledy na kulturní sabotáž a zejména *adbusting* vypořádat? Cítí všichni jedinci potřebu oponovat komerci? Částečnou odpověď získal autor této rigorózní práce volným překladem²⁴ abstraktu eseje zabývající se kritickým aspektem kulturní sabotáže, kdy se její autoři stylizovali do role pomyslného kantora společnosti.

Autoři v této eseji usoudili, že kulturní sabotáž má potenciál vzájemně spojit všechny jeho studenty a propojit tak jednotlivce se společenskou problematikou, tedy probíranou látkou. Dále však podotýkají, že kulturní sabotáž v pozici kantora společnosti není všelékem, či sama o sobě jako metoda bezchybná. Ve své práci se však i zabývají otázkou, zda nemůže vnucená přítomnost studenta, či chceme-li publika

---

²³ KLEIN, Naomi, ref. 20, s. 304.

²⁴ We propose that when viewed as critical public pedagogy, culture jamming holds potential to connect learners with one another and to connect individual lives to social issues – both in and beyond the classroom. However, we also posit that culture jamming as critical public pedagogy is not a panacea nor without problems. We also discuss how culture jamming may in fact at times hinder critical learning by imposing a rigid presence on the viewer-learner that limits creativity and transgression, and how it risks becoming co-opted by the very market forces of capitalism it opposes.

kulturní sabotáže, zapříčinit omezení kreativity a drzosti, a zda tím není riskováno převzetí této metody silami samotného trhu, proti kterému fenomén bojuje.²⁵

Citovaná esej dále zmiňuje i nesouhlasné reakce na celý fenomén kulturní sabotáže, kdy jako příklad uvádí příspěvky z online diskuzí, z nichž je ve volném překladu autora této rigorózní práce²⁶ nejzajímavější komentář, ve kterém diskutující pochybuje, že je jediný, komu vadí povýšený kazatelský tón kulturních sabotérů a přirovnává ho k přístupu asociací typu Matky proti alkoholu za volantem a Kouření nejvíce škodí dětem, díky kterému má tendenci otevřít lahev jeho oblíbené whisky, zapálit si pořádný doutník a vyrazit obřím Fordem na jídlo do McDonald's.²⁵

S takovými nesouhlasnými příspěvky autor této práce z části souhlasí. Dle názoru autora této rigorózní práce bývají dlouhodobě autoři kritických projevů, ať už pouze kritických či i uměleckých, v médiích favorizováni. Často se tak stává, že organizace propagující zdravý životní styl, odsuzující konzumní životní styl či devastaci životního prostředí bývají v médiích vykreslovány podstatně lépe než zastánci života plného konzumu, alkoholu, tabákových výrobků a netříděného odpadu. Ze společensko-právního pohledu je však správné, že každá zájmová skupina může svobodně projevit svůj názor a má v demokratickém a právním státě platformy, jak tento názor projevit a šířit.

---

²⁵ SANDLIN, Jennifer A. a Jennifer L. MILAM. "Mixing Pop (Culture) and Politics": Cultural Resistance, Culture Jamming, and Anti-Consumption Activism as Critical Public Pedagogy. *Curriculum Inquiry*. Toronto: Wiley Periodicals, 2008, 38(3), 323-350. ISSN 1467-873X. Dostupné z: http://digitalmediafys.pbworks.com/w/file/68477246/CulturalJamming_CurriculumInquiry.pdf.

²⁶ I HATE Adbusters. Why? Because they have this preachy holier-than-thou attitude. In the same way that MADD public service announcements make me want a double Maker's Mark on the rocks, and "Smoking Is Really, Really Bad For The Children" ads make me want a big fucking cigar, Adbusters make me want to do nothing more than rent a Ford Excursion and drive straight to McDonald's. And I doubt I'm the only one who feels that way.

1.3. Shrnutí smyslu mediálního aktivismu a kulturní sabotáže

Autor této rigorózní práce záměrně neskrývá svůj skeptický pohled na samozvané ochránce ideálů a bojovníky za lepší společnost. Zajímavé je však spojení uměleckých projevů a médií, které jsou na sobě i z historického hlediska závislé. Otázkou však zůstává, zda je umění závislé na médiích, média z části na uměleckých projevech (z hlediska tvorby obsahu, nikoliv výtvarného zpracování média samotného), či zda se vzájemně doplňují. Částečnou odpověď nám může alespoň z části poskytnout následující výrok zabývající se mediálním aktivismem:

„V houstnoucí spleti různých „center“, „asociací“ či „institutů“ je těžké určit jasnou hranici mezi media watchdogs a dalšími organizacemi, které „mluví“ do mediální politiky nebo se různými způsoby snaží média ovlivňovat – příkladem budiž různé profesní komory, odbory, think tanky, nadace nebo sociálně-politická hnutí jako MoveOn nebo Common Cause. Každopádně velká část media watchdogs vytváří v současnosti s těmito partnery tzv. media reform movement, které podle některých pozorovatelů zapojilo do politiky nejvíce občanů USA od 60. let.“²⁷

Představuje vztah uměleckých projevů (jako prvků mediálního aktivismu a kulturní sabotáže) a médií pouze jakýsi tmelící prvek a pomyslný urychlovač při navazování společenských vztahů?

Umění se tedy jako téměř jakýkoliv společenský fenomén nevyhne mediální saturaci, která nespočívá pouze v samotné spolupráci umělců se zástupci médií pro zviditelnění umělce, případně pro vytvoření atraktivního obsahu média. Média naopak uměleckou činnost prostupují v celém rozsahu, slouží tak jako nástroj produkce umění samotného, jeho následné propagace a interakce uměleckého díla s publikem.

---

²⁷ KOUŘIL, Vít, ref. 6, s. 28.

Tomuto tématu se věnují specialisté zabývající se mediální komunikací politických uskupení, Strömbäck a Van Aelst na příkladu politických stran, kdy si tyto strany najímají marketingové specialisty, kteří mají komunikaci s médii a obsah na sociálních sítích na starosti, zakládají speciální tiskové odbory a věnují nemalé prostředky na media management. Komerční média vytvářejí svůj obsah z informací, které mají způsobilost zasáhnout co největší okruh potencionálních zákazníků, tudíž nemají ze své podstaty za cíl co možná nejlépe informovat širokou společnost.

Umělci se tak stejně jako všichni ostatní dostávají do stavu, ve kterém nemohou kontrolovat, jak je média vyobrazí, což pak vyvolává otázky, zda svou tvorbu nepřizpůsobují potřebám médií.²⁸

Autor této rigorózní práce se domnívá, že tato myšlenka může mít i opačný dopad, tedy že média naopak mohou vytvářet o díle umělce zkreslený obraz a vystavit ho tak bez jeho přičinění emotivním reakcím publika. Na závěr lze tedy pouze uvést, že nelze s jistotou určit, v jaké míře jsou umělecké projevy (jako prvky mediálního aktivismu a kulturní sabotáže) ovlivněny potřebou být dobře vyobrazeny v médiích a nakolik jsou samotná média na takovém obsahu závislá. Vzhledem k fenoménu kulturní sabotáže je však nutné podotknout, že vyvolání diskuze o potřebách společnosti je zdravým projevem demokratické společnosti žijící v právním státu.

---

²⁸ STRÖMBÄCK, Jesper a Peter VAN AELST. Why political parties adapt to the media: Exploring the fourth dimension of mediatization. *International Communication Gazette*. Sage Publications, 2013, **75**(4), 341-358. ISSN 1748-0485.

2. Odpovědnost za umělecký projev a jeho právní následky

Ve své původní diplomové práci se autor této rigorózní práce zabýval obsahem pojmu svobody umělecké tvorby, který dle právní teorie představuje:

„(...) možnost volního rozhodnutí, volního jednání člověka. Primárně je člověk svobodný, možná jsou jeho omezení.“²⁹

Autor této rigorózní práce se ve své diplomové práci dále snažil zjistit, o jaká omezení se může jednat.³⁰ V této práci však autora zajímá problematika i z opačného konce, tedy z pohledu možných právních následků nastupujících po porušení dispozice obsažené v právní normě.

Procesy stanovení limitů, tedy výchozích bodů pro právní odpovědnost, jsou však témata velmi blízká a spolu související. Proto se autor této rigorózní práce rozhodl k dosažení odpovědí na své otázky využívat stejné prameny a premisy, z kterých vycházel ve své původní diplomové práci, a pokusí se je interpretovat i prostřednictvím jiného výzkumného cíle a zmapovat tak možné právní následky.

Autor této práce ve své původní diplomové práci řadil svobodu umělecké tvorby jako jednu z mnoha svobod v obecném slova smyslu. Po rozdělení této svobody na její dílčí teoretické aspekty, získal autor této práce dva vzájemně se doplňující významové celky. Prvním z nich je umělecká tvorba, jako pojem filozofie umění, pod kterým si můžeme představit proces, při kterém umělec na základě uměleckého tvůrčího záměru s pomocí vyjadřovacích prostředků a v kontextu kulturních tradic vytváří umělecké dílo.³¹

Druhým ze zmíněných významových celků je svoboda projevu jako pojem právní. Svobodu projevu v právním slova smyslu nalezneme v mnoha pramenech různé právní síly, od mezinárodních smluv po vnitrostátní zákony a mimo to v bohaté rozhodovací

---

²⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 250. ISBN 978-80-7380-454-1.

³⁰ ŽÁČEK, Matěj, ref. 84, s. 7.

³¹ HENCKMANN, Wolfhart a Konrad LOTTER. *Estetický slovník*. Praha: Svoboda, 1995. Členská knihovna (Svoboda). s. 112 a s. 120. ISBN 80-205-0478-8.

praxi mezinárodních i vnitrostátních soudů. Jedná se tedy o dva navzájem provázané instituty, kdy svobodný projev je třeba naplnit obsahem a umění ke své aktivní i pasivní prezentaci potřebuje nástroje projevu.³²

Jaké jsou však přístupy k možnému omezení svobody umělecké tvorby a určení odpovědnosti? Aleš Gerloch ve své učebnici teorie práva obecně limity svobody rozlišuje na objektivní a normativní. Pod objektivními limity si lze představit zejména neovlivnitelné biologické a fyzikální faktory, případně již učiněná rozhodnutí zavazující do budoucnosti. Co se normativních limitů týče, vycházejí zejména z potřeb sociálního uskupení, tedy společnosti.

Prvním z nich je zájem společnosti na ochranu jejích slabších jedinců, který se projevuje nalézáním hranic svobodného výkonu práv jedince ve svobodě jedince druhého. Druhým normativním limitem, jehož předmětem je ochrana společnosti jako celku, je omezení svobody z důvodů veřejného zájmu.³³

Omezení obecných základních práv a svobod, mezi které právo na svobodu uměleckého projevu patří, lze dosáhnout pouze zákonem nebo v důsledku střetu dvou základních práv či svobod. Dojde-li ke střetu dvou základních práv a svobod, je nutné dát jednomu z nich přednost, což je úkolem nestranného a nezávislého soudu, jakožto nedílného prvku právního státu.³⁴ Rozhodnutí takového soudu při posuzování dvou rovnocenných práv vychází ze zásady proporcionality, musí tak být vyvážené a do ústavně zaručeného práva na svobodu projevu zasahovat, jen je-li to skutečně nezbytné.³⁵

Autor této práce ve své původní diplomové práci při snaze o určení hranic individuálních svobod jedince došel k závěru, že velmi záleží na jednotlivých místních

---

³² ŽÁČEK, Matěj, ref. 84, s. 8.

³³ GERLOCH, Aleš, ref. 29, s. 281.

³⁴ BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu a její meze v právu ČR*. Praha: Linde, 2002. s. 28. ISBN 80-7201-367-x.

³⁵ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k poměru mezi právem na ochranu osobnosti a právem na šíření informací sp. zn. IV. ÚS 154/97 [ze dne 9. 2. 1998]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 1998. N 17/10 SbNU 113. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-154-97>.

poměrech a dobovém kontextu, tedy na subjektivních faktorech. Autor ve své původní diplomové práci uvedl, že existuje velké množství teoretických prací argumentujících jak ve prospěch absolutní svobody projevu, tak ve prospěch teorií, které přinášejí validní argumenty pro omezování této svobody. Tímto tématem se zabývalo velké množství právních myslitelů a lze s jistotou říci, že je značně obtížné vytvořit jedinou obdobnou všeobecně platnou argumentaci ve prospěch svobody projevu, a tudíž v následné odpovědnosti za její výkon.³⁶

2.1. Teoretické pojetí právní odpovědnosti

Výše uvedený rozbor možných přístupů k limitaci základních práv a svobod nám poskytuje vysvětlení pouze k otázce právní regulace. Jaká jsou však pojetí právní odpovědnosti za výkon svobody umělecké tvorby, tedy způsobilosti nést následky za střet svého práva s právy jiných?

Aleš Gerloch pojem právní odpovědnosti popisuje jako druh právního vztahu sankční povahy, který vznikne až v důsledku porušení předchozí právní povinnosti. Odpovědnost je tedy zpravidla důsledkem nějakého deliktu, případně protiprávního stavu. Gerloch rozlišuje mezi odpovědností ústavněprávní, trestní, správní, disciplinární a dále mezi různými druhy občanskoprávní odpovědnosti (odpovědnost za škodu, odpovědnost z bezdůvodného obohacení, z prodlení, za vady atd.).³⁷

Dle autora této rigorózní práce právní odpovědnost tedy spočívá v přihrání jakési sekundární právní povinnosti, která akcesoricky přibyla v důsledku porušení předmětné primární právní povinnosti. Jiří Handlar k problematickému pojetí pojmu právní odpovědnosti před přijetím NOZ v roce 2004 uvedl:

„Právní odpovědnost je v současné civilní teorii sice chápána jednotně jako právní pojem, právní věda však dosud nedokázala odpovědět ani na zcela základní otázky týkající se tohoto pojmu a nedokázala vysvětlit, čím vlastně odpovědnost v právu je.

---

³⁶ ŽÁČEK, Matěj, ref. 84, s. 14.

³⁷ GERLOCH, Aleš. Právní odpovědnost. In: HENDRYCH, Dušan, Josef FIALA, Miroslav BĚLINA, Pavel ŠÁMAL a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 2009. 978-80-7400-059-1.

V české právní vědě sice vždy výrazně převažoval tzv. sankční přístup k pojmu právní odpovědnosti, konkrétní názory na tento pojem se však poměrně značně rozcházejí, uspokojivé vymezení právní odpovědnosti, které by stálo na dostatečných teoretických argumentech a současně alespoň v základních rysech korespondovalo jejímu legálnímu vyjádření, zatím chybí a nic nenásvědčuje tomu, že by se situace měla v budoucnu změnit.“³⁸

Handlar ve výše citovaném příspěvku chápe odpovědnost nikoli jako pojem právní, ale jako obecný pojem. Odpovědnost tak považuje za přiřitatelnost následků něčeho někomu. Právní pojmy chápe pouze jako pojmy sloužící k rozlišení jednotlivých právních institutů, jako je odpovědnost za škodu, odpovědnost z vady atd.³⁸ Handlar se dále ve své teoretické práci věnoval i problematice odpovědnosti jako sekundárního právního vztahu (vycházel z pojmosloví tehdy účinného občanského zákoníku č. 40/1964 Sb.³⁹, kdy s přijetím zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“)⁴⁰, došlo k nahrazení pojmu právní vztah pojmem právní poměr) a odpovědnosti jako hrozbě sankcí.

Dle Handlara tak nemůže být odpovědnostním následkem protiprávního jednání pouze samotný sekundární vztah, ale pouze právní povinnost, která vzniká v právní sféře škůdce, a tvoří tak obsah takového sekundárního právního vztahu. Handlar tak nesouhlasí s koncepcí, podle které právní odpovědnost tvoří sekundární právní vztah, a nepovažuje ji za správný přístup k problematice právní odpovědnosti.⁴¹

---

³⁸ HANDLAR, Jiří. Právní odpovědnost: netradiční zamyšlení nad tradičním pojmem. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2004, **143**(11), 1041-1065. ISSN 0231-6625.

³⁹ ČESKOSLOVENSKO. Usnesení Národního shromáždění Československé socialistické republiky ze dne 5. března 1964 o občanském zákoníku. Zákon č. 40/1964 Sb ve znění pozdějších předpisů. In: Sbíрка zákonů Československé socialistické republiky. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>.

⁴⁰ ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 2. února 2012, občanský zákoník. Zákon č. 89/2012 Sb. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2012, částka 33, s. 354-464. ISSN 1026-1365. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24084>.

⁴¹ HANDLAR, Jiří. Několik poznámek ke koncepci odpovědnosti jako sekundárního právního vztahu. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2004, **143**(2), 169-177. ISSN 0231-6625.

Autor této rigorózní práce tedy nevědomky při čerpání svého teoretického právního základu vycházel z myšlenek Handlara a označil právní odpovědnost jako sekundární právní povinnost, nikoliv jako sekundární právní poměr. K uplatnění právní odpovědnosti je třeba dojít skrze naplnění obecných znaků skutkové podstaty, tedy rozdílných požadavků na dosažený věk a vyspělost jedince, a abstraktní redukcí typových znaků skutkové podstaty předmětného činu. Obecné znaky skutkové podstaty jsou společné všem (ať už je spáchán delikt či nikoliv), zatímco ty typové je nutné zkoumat v souvislosti se spáchaným deliktem.

Tyto teoretické pojmy prostupují jak právo soukromé (v podobě občanskoprávních deliktů), tak právo veřejné (v podobě práva trestního a práva přestupkového). Z hlediska typových znaků skutkové podstaty deliktu rozlišujeme objektivní a subjektivní stránku deliktu, objekt a subjekt deliktu.

Objektem deliktu je majetková či nemajetková hodnota chráněná objektivním právem, které je protiprávním jednáním způsobena újma. Objektivní stránkou chápeme předmětné protiprávní jednání ve vztahu ke škodlivému následku vzniklému v příčinné souvislosti s tímto jednáním. Subjektivní stránka deliktu v sobě zahrnuje zavinění, které chápeme jako vnitřní psychický vztah delikventa k protiprávnímu jednání, a jeho následku ve formě úmyslu či nedbalosti. Subjekt deliktu, tedy jakákoliv právní osobnost, musí být způsobilý k protiprávnímu jednání a konkrétnímu druhu (některé typizované delikty mohou spáchat pouze konkrétní subjekty).³⁷

2.2. Umělecký projev a následná odpovědnost za něj v českém právním řádu

Práva a svobody, kterých v České republice požíváme, jsou zakotveny v pramenech práva hierarchicky rozdělených podle jejich právní síly, a to od polylegální ústavy (tedy Ústava samotná a další prameny ústavního práva obsažené v čl. 112 odst. 1 Ústavy), přes zákony, až po prováděcí podzákonné předpisy.

Ústavněprávní garance základních práv a svobod, mezi které právo na svobodu umělecké tvorby řadíme, je v dnešní době jako tzv. veřejné subjektivní právo upravující vymahatelný vertikální vztah státu a jednotlivce vůči veřejné moci⁴² nedílnou součástí Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“), která je součástí ústavního pořádku České republiky, jakožto demokratického právního státu.

Obecně tak lze k právní úpravě svobody projevu obsažené konkrétně v LZPS, která vedle spíše organizačně pojaté Ústavy poskytuje katalog lidských práv a svobod, konstatovat:

„že si každý může povídat, co chce, a nikdo mu v tom nesmí bránit, ledaže by mu v tom bránit směl.“⁴³

Samotný institut svobody projevu je zakotven v čl. 17 LZPS, kde je zejména kvůli jeho důležitosti pro fungování demokratického právního státu zařazen do oddílu práv politických. Svoboda projevu je klíčovým prvkem pro fungování demokratického právního státu, ať už z pohledu voleného zástupce a jeho politicky motivovaných projevů (ze kterých tento institut historicky vznikl), tak z pohledu občana svobodně se vyjadřujícího k věcem veřejným (zejména kriticky k voleným zástupcům).

Čl. 17 LZPS tedy zní:

„(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

(3) Cenzura je nepřípustná.

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod

---

⁴² BARTOŇ, Michal, ref. 34, s. 30.

⁴³ KNAPP, Viktor. Antinomie a iluze svobody projevu. In: *Tolerance svobody projevu a její meze, sborník z vědecké konference*. AUC Iuridica 1-2/1996. Praha: Univerzita Karlova, 1996. s. 89.

druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon. “⁴⁴

Pro institut svobody projevu je však nutné přejít o dva články LZPS výše, do oddílu základních lidských práv, kde je jako druhá složka svobody umělecké tvorby v čl. 15 zakotvena svoboda myšlení (viz argument seberealizace a autonomie jedince výše), která spolu s čl. 17 tvoří nedílný funkční celek.⁴⁵ Tento čl. 15 zní:

„(1) Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání je zaručena. Každý má právo změnit své náboženství nebo víru anebo být bez náboženského vyznání.

(2) Svoboda vědeckého bádání a umělecké tvorby je zaručena.

(3) Nikdo nemůže být nucen vykonávat vojenskou službu, pokud je to v rozporu s jeho svědomím nebo s jeho náboženským vyznáním. Podrobnosti stanoví zákon. “⁴⁴

Dle komentáře k LZPS je účelem tohoto ustanovení zaručit absolutní nedotknutelnost duchovní a duševní autonomie jedince, která plyne už ze samotné podstaty lidské důstojnosti, a to zejména v záležitostech morálních, etických a náboženských. Ochrana vůči zásahům veřejné moci do specifických intelektuálních lidských činností, kterými jsou vědecké a umělecké působení, je dle komentáře k LZPS jeho nedílnou součástí.⁴⁶

Pro účely této práce je nutné se více zaměřit na institut svobody myšlení, svědomí a speciálně vyjádřených složek svobody myšlení, tedy svobody vědeckého bádání a zejména pro tuto práci důležitou svobodu umělecké tvorby, kdy:

---

⁴⁴ ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 1993, částka 1, s. 17-23. ISSN 1211-1244.

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>.

⁴⁵ LICHOVNÍK, Tomáš. *Soudce*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2016, 18(5), ISSN 1211-5347. s. 15.

⁴⁶ *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). s. 370. ISBN 978-80-7357-750-6.

„Myšlením lze rozumět nejširší spektrum rozumových a poznávacích činností člověka, zvláště pak zpracování poznatků o vnějším světě. Svědomím je možno rozumět schopnost poměřování lidského jednání nejen s náboženskými, ale i s obecnějšími etickými a morálními pravidly a hodnotami, které probíhá v konkrétní situaci se zcela individuálním výsledkem.“⁴⁷

Jde tedy o vyjádření negativního práva jedince, aby do jeho interního procesu představujícího myšlení nemohlo být jakkoliv zasahováno. Je zajímavé se pozastavit nad rozdělením práva na svobodu projevu a zaručení vědeckého bádání a umělecké tvorby do dvou článků v rozdílných oddílech LZPS. Zde lze dovodit, že jakékoliv výše zmíněné limity tvorby nelze aplikovat na samotný vnitřní tvůrčí proces, tedy nelze postihnout umělce za jeho práci (jelikož čl. 15 LZPS na rozdíl od čl. 17 LZPS neobsahuje výslovnou možnost omezení tohoto práva), ale ve chvíli, kdy se tato osoba rozhodne svou práci jako plod svého vnitřního tvůrčího procesu zveřejnit, dojde k aplikaci práva na svobodu projevu, které chrání externí proces šíření informací.

Svoboda projevu tedy není bezbřehá a často dochází ke střetům se základními právy jiných, nejčastěji však ke konfliktu s právem na ochranu cti a dobré pověsti, případně s majetkovými právy (ať už poškozených, či jiných umělců). Při střetu základních práv na stejné úrovni je vždy věcí nezávislých soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého jednotlivého případu pečlivě zvážily, zda jednomu právu nebyla nedůvodně dána přednost před právem druhým.

Obecné soudy mají tedy za úkol zvážit, zda daný projev dosahuje takové intenzity, že zasahuje do práva na ochranu osobnosti dané osoby, či je situací přiměřený. Výsledkem takového soudního přezkumu je rozhodnutí, zda v daném případě upřednostnit právo na ochranu cti a dobré pověsti dotčené osoby, nebo zachovat právo na svobodu projevu a šíření informací.³⁵

Jaké formy zásahů do svobody projevu rozlišujeme? V zásadě lze po teoretické stránce určit dvě formy zásahů, či chceme-li omezení svobody projevu. První skupinou

---

⁴⁷ Listina základních práv a svobod: komentář, ref. 46, s. 373.

jsou zásahy předběžné povahy, které lze rozeznat právě podle jejich preventivního prvku. Na první pohled je zcela zřejmé, že zásahy předběžné povahy časově předcházejí zásahy následné povahy, které tvoří druhou skupinu, což však v praxi není zcela pravdou.⁴⁸ Např. zabavení výtvarných děl Tomáše Rafy (viz případ rozvedený v praktické části této práce) představovalo zásah s prvkem následné povahy bezprostředně po vystavení díla a prvek preventivní, který měl zabránit jejich dalšímu vystavování.

Bude-li autor této práce vycházet z Millova pojetí svobody projevu⁴⁹, musí manévrovat mezi dvěma extrémy, které možná omezení limitují. Jedná se o koncepci nepřípustné fyzické újmy a koncepci újmy spočívající v jakémkoliv nesouhlasu s tím, že jiná osoba činí něco nepřípustného. Bartoň takto v rámci uvedených limitů v kapitole čtvrté své knihy vymezuje konkrétně kolize svobodného projevu s morálkou, rovností a důstojností, bezpečností a veřejným pořádkem osobnostními právy, pornografií a obscenitou a rouháním.⁵⁰

Pro své účely si však autor této rigorózní práce vybral pouze kolize s osobnostními právy a veřejným pořádkem. Bartoň se však ve své knize nikterak nevěnoval střetu projevu s majetkovými právy, což se autor této rigorózní práce rozhodl reflektovat zařazením tohoto okruhu střetů svobody projevu ke střetům s osobnostními právy a veřejným pořádkem. Pomyslný návod k omezení práva na svobodu projevu nám dává samotný čl. 17 LZPS ve svém čtvrtém odstavci, který stanovuje:

*„Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.“*⁴⁴

Jedná se tedy o přímé zmocnění zákonodárce k primárnímu omezení práva svobody projevu zákonem, což dále implikuje možnost odvozeného omezení práva na svobodu

---

⁴⁸ BARTOŇ, Michal, ref. 34, s.128.

⁴⁹ MILL, John Stuart. *O svobodě* (přeložil K. Radil). Praha: vlastním nákladem vydal J. Otto, 1907. s. 30.

⁵⁰ BARTOŇ, Michal, ref. 34, s. 187-324.

projevu při interpretaci a aplikaci tohoto zákona soudem, či při faktickém zásahu jiným orgánem veřejné moci, typicky policejním orgánem.⁵¹

Následující dvě podkapitoly věnující se zásahům do osobní a majetkové sféry a dále do zájmu na ochranu veřejného pořádku jsou dále členěny na podkapitoly týkající se limitů v současném právním řádu České republiky. Tyto podkapitoly obsahují pouhý výčet ustanovení s komentářem, které autor této rigorózní práce považuje za podstatné.

Autor této rigorózní práce si tak neklade za cíl komplexně popsat veškeré možné současné limity svobody projevu a aktivistického umění, ale pouze zasadit současné legislativní nástroje do kontextu této rigorózní práce.

2.2.1. Zasažení osobní a majetkové sféry poškozeného

Zásahu do osobní sféry člověka rozumíme jako kolizi veřejného subjektivního práva na svobodu projevu s dalším veřejným subjektivním právem, tedy právem na ochranu osobnosti. V případě ochrany osobnostních práv jde o kolizi svobody projevu s individualizovanými základními právy třetích osob, čehož lze na rozdíl od ochrany veřejných statků či veřejných hodnot chráněných veřejným právem dosáhnout pouze jejich přímým dotčením. Nejčastěji jde o různé formy kritiky, šíření nepravdivých informací (které nejsou trestným činem, viz níže v této práci), narušení soukromí, satiry, karikatury, difamace, urážky či pomluvy. Jaký je tedy rozdíl mezi střetem svobodného projevu s ochranou osobnosti a střetem s ochranou veřejných statků?

V případě ochrany veřejných statků je výjimka uplatňována na základě ochrany ústavně předvídaného legitimního cíle, tedy platí, že je nutné takovéto výjimky aplikovat restriktivně a v pochybnostech rozhodnout ve prospěch zachování svobody.

V případech střetů s právem na ochranu osobnosti je uplatnění výjimky odlišné, ačkoliv i zde aplikujeme ústavně připuštěnou výjimku spočívající v ochraně předvídaného legitimního cíle. Jelikož v těchto případech nejsme schopni určit, co je

---

⁵¹ *Listina základních práv a svobod: komentář*, ref. 46, s. 435.

základem takových práv, a co je jejich výjimkou, nemůžeme tyto výjimky z nich vykládat restriktivně, nýbrž proporcionálně, jak již bylo uvedeno výše v této práci.⁵²

Při posuzování jakéhokoliv zásahu svobody projevu do osobnosti jedince je nutné zohlednit několik faktorů, jako je status osoby, do jejíchž osobnostních práv bylo zasaženo, dále status osoby, která je autorem onoho sdělení, obsah a forma tohoto projevu a zejména kritérium úmyslu, cíle a motivu autora předmětného projevu.⁵³

A. Ústavněprávní rovina

Co se tématu střetu s právem na ochranu osobnosti týče, je třeba v LZPS nahlédnout ještě výše, konkrétně do čl. 10 LZPS, který kromě limitační klauzule obsažené přímo v čl. 17 LZPS vytváří svobodnému projevu přirozený limit. Čl. 10 LZPS zní:

„(1) Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.

(2) Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.

(3) Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“⁴⁴

Čl. 10 LZPS tak k limitaci svobody projevu přistupuje opačným způsobem, jelikož na rozdíl od čl. 17 odst. 4 LZPS sám zaručuje každému jednotlivá veřejná subjektivní práva, která souhrnně označujeme jako právo na ochranu osobnosti, a čl. 17 odst. 4 LZPS pouze poskytuje veřejné moci stanovit běžným zákonem jiné limity. Jedná se tak o jakási provádějící ustanovení LZPS, která nalezneme v občanském, přestupkovém a trestním právu. Čl. 11 odst. 1 LZPS se věnuje dalšímu aspektu dále rozvedenému v této podkapitole, tedy majetkové sféře člověka a zní:

„(1) Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.“⁴⁴

---

⁵² BARTOŇ, Michal, ref. 34, s. 237-240.

⁵³ BARTOŇ, Michal, ref. 34, s. 243.

Střet práva na svobodu projevu s právem na ochranu osobnosti je v rozhodovací praxi obecných soudů, vč. ÚS, poměrně častým jevem. ÚS soud ve své rozhodovací praxi dovodil, že v případě těchto střetů je třeba, aby bylo přihlíženo k potřebě věcnosti kritiky,⁵⁴ k poměru formy a cíle kritiky⁵⁵ a dále také k odpovědnosti vydavatele za uveřejnění citací třetích osob⁵⁶.

Dále ÚS svým známým nálezem týkajícím se zpěvačky Heleny Vondráčkové stanovil základ pro rozlišování veřejně známých a veřejně činných osob od osob soukromých, které v rámci střetu práva na svobodu projevu s osobnostními právy disponují jinou mírou ochrany proti zásahům.⁵⁷

Na druhou stranu se však ÚS svým usnesením⁵⁸ zastal nechvalně známého politika Karla Březiny při jeho sporu s nakladatelstvím Ringier, které v týdeníku Reflex uveřejnilo jeho poměrně drsnou pornografickou karikaturu. Ústavní soud odmítl, že by bylo porušeno právo tvůrců karikatury na svobodu projevu a vyjádřil názor, že v případě, kdy by chtěli autoři karikatury v takové tvorbě dále pokračovat, je vše po obsahové stránce v pořádku, ale je nutné upravit výrazovou formu. ÚS soud zde tedy vyjádřil názor, že je třeba se vyhnout takto obscénní satíře v kontextu jinak respektovaného týdeníku, ale např. v jiném nekorektním periodiku by vše bylo v pořádku.

---

⁵⁴ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k ochraně práva na zveřejnění informací o činnosti soudců jako osob působících ve veřejném životě sp. zn. IV. ÚS 23/05 [ze dne 9. 2. 2007]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2007. N 111/46 SbNU 41.

Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-23-05_2.

⁵⁵ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k nepřipustnosti dovolávat se ústavní ochrany svobody projevu. K trestnosti. K vyčerpání procesních prostředků ochrany práv sp. zn. III. ÚS 359/96 [ze dne 10. 7. 1997]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 1997. N 95/8 SbNU 367.

Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-359-96>.

⁵⁶ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k odpovědnosti vydavatele za publikování citace sp. zn. II. ÚS 73/02 [ze dne 17. 2. 2004]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2004. N 21/32 SbNU 193. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-73-02>.

⁵⁷ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu ke svobodě projevu versus práva na ochranu osobnosti – Rejžek v. Vondráčková sp. zn. I. ÚS 367/03 [ze dne 15. 3. 2005]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2005. N 57/36 SbNU 605.

Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-367-03>.

⁵⁸ Česko. Ústavní soud. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 468/03 [ze dne 25. 11. 2010]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2010.

Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-468-03_1.

Jedním z dalších případů, který se dostal k projednání až k ÚS, byl titulky týdeníku Reflex s textem „Nejlepší lék na vraždu je oxasepam“ a text „Opilý násilník brutálně umlátí svou milenkou“, ke kterému byla přiložena fotografie soudce. Žalobou na ochranu osobnosti se tento soudce domáhal náhrady nemajetkové újmy. ÚS svým nálezem ústavní stížnost zamítl a argumentoval, že v případech střetů svobody projevu a práva na ochranu osobnosti musí být vždy upřednostněno právo na ochranu osobnosti soudce i v případě, že se objeví jakákoliv kritika (zejména difamující fotografie) nesouvisející s jeho rozhodovací činností.⁵⁹

Dalším velmi zajímavým případem, který se však do médií dostal až těsně před dokončením této rigorózní práce, tudíž není možné zhodnotit jeho dopad na základě pravomocného rozhodnutí soudu, je případ kontroverzních divadelních inscenací s názvem „Naše násilí a vaše násilí a Prokletí“ chorvatského režiséra Olivera Frlije, které zobrazovalo hned několik parodických a násilných scén souvisejících s náboženstvími, a na které bylo podáno hned několik trestních oznámení. Zajímavé je, že trestní oznámení byla podávána jak na divadlo, tak na skupinu extremistů, která divadelní představení v jeho průběhu narušovala. Zejména je v tomto případě pozoruhodné, že údajně došlo k podání občanskoprávní žaloby kardinálem Dominikem Dukou pro zásah do práv zaručených v LZPS.⁵⁹

Autor této rigorózní práce bude střet práva na ochranu majetku s právem na svobodu projevu dále rozvíjet v praktické části této rigorózní práce, konkrétně v případě skupiny Ztohoven.

B. Trestněprávní rovina

Pokud mluvíme o veřejném právu, pak musíme začít trestním zákoníkem, který má za úkol střežit ty nejcennější společenské hodnoty. Jiří Herzeg, významný právní teoretik spojující oblast ústavní ochrany svobody projevu a následné trestní odpovědnosti, v jedné ze svých mnoha prací prezentoval již mnohokrát autorem této rigorózní práce

---

⁵⁹ Duka žaluje divadelníky, Ježíš znásilňující muslimku zasáhl jeho vyznání. In: *iDnes.cz* [online]. Mafra, 2018, 12.7.2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/dominik-duka-kardinal-divadelni-hra-nase-nasili-vase-jezis-znasilneni-muslimka-zaloba-soud-g87-/domaci.aspx?c=A180712_083759_domaci_an.

vyřčený názor, že nalézání hranic svobody projevu je velmi těžké. Je tomu zejména proto, že vlastnosti jako tolerance, snášenlivost, ale i ochota připustit u druhých odlišné názory či jiné chování, případně provokativní vzhled, patří mezi základní hodnoty demokracie. Herzeg však vzápětí uvedl, že svoboda projevu není bezbřehá, ale má své hranice zejména tam, kde naráží na práva jiných, zejména na právo na ochranu osobnosti.⁶⁰

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník⁶¹ (dále jen jako „TZ“) je bezesporu nejsilnějším prostředkem veřejné moci k zajištění výše rozvedených limitů svobody projevu z širšího hlediska vyplývajících z teoretické nauky, mezinárodních dokumentů a zejména LZPS, jakožto normy, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Tato veřejnoprávní norma umožňuje trestní postih vybraného jednání, které naplňuje výše v této rigorózní práci zmíněné obecné a typové znaky jednotlivých trestných činů (dále jen jako „TČ“) spočívajících v překročení zákonného limitu svobody projevu. Při právní analýze trestního zákoníku nalezneme nejen odkazy na obecný institut svobody projevu, ale i odkazy na svobodu uměleckého projevu, jako na nedílnou složku tohoto institutu.

TZ rozlišuje překročení zákonného limitu svobody projevu podle rozdílných společenských hodnot chráněných tímto zákonem. Tyto hodnoty dle trestněprávní nauky nazýváme jako objekty TČ. V této podkapitole tedy autor této rigorózní práce vyjmenuje ty nejdůležitější TČ obsažené ve zvláštní části TZ, které jsou způsobilé prostřednictvím realizace svobody projevu, svobody umění zasáhnout do trestním právem chráněných objektů osobnosti a majetku.

Hlava II. zvláštní části TZ

Budeme-li si respektovat systematické dělení zvláštní část TZ podle jejích hlav a pomineme-li trestné činy namířené proti životu a zdraví člověka obsažené v hlavě I.

---

⁶⁰ HERCZEG, Jiří. Dopad virtuální koule aneb meze politické satiry. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, 2011, **19**(7), 229-237. ISSN 1210-6410.

⁶¹ ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 9. února 2009, trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2009, částka 11, s. 354-464. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>.

a spíše násilný TČ omezování svobody vyznání v hlavě II., dílu I. TZ, nalezneme v díle II. této hlavy ochranu před trestnými činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství. Z těchto trestných činů je pro účely této práce nutné vzít v potaz trestný čin poškození cizích práv ve smyslu ustanovení § 181 TZ a trestný čin pomluvy ve smyslu ustanovení § 184 TZ. Tyto činy obecně spočívají v uvedení někoho v omyl, nebo využití něčího omylu a sdělení nepravdivého údaje, který je způsobilý značnou měrou ohrozit vážnost poškozeného u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.

Odkaz na limity svobody projevu obsažené v čl. 10 LZPS reflektuje i komentář k TZ, který říká, že vážnou újmu na právech může způsobit i porušení nebo ohrožení subjektivních občanských práv, zejména právo na lidskou důstojnost, jeho osobní čest, dobrou pověst, jméno a soukromí.⁶²

Typickým příkladem střetu práva na svobodu projevu s TČ obsaženými v této hlavě TZ jsou lživé bulvární články, které se pomocí vymyšlených senzací snaží přilákat co nejvíce čtenářů. Známým právním sporem celebrity s bulvárem je případ civilního sporu Marka Vašuta, kde ÚS ve svém nálezu⁶³ vyjádřil i názor, že se jedná o typický případ, ve kterém by bylo namístě zvážit i podání trestního oznámení pro TČ pomluvy.

Hlava III. zvláštní části TZ

Přejdeme-li k hlavě III. TZ, která má za úkol chránit lidskou důstojnost v oblasti sexuální, nalezneme hned několik potencionálních TČ, které lze se svobodou projevu, potažmo s určitými formami umělecké tvorby spojovat. Prvním z nich je TČ šíření pornografie ve smyslu ustanovení § 191 TZ, který chrání lidskou důstojnost obecně proti manipulaci s pornografickým dílem, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem.

---

⁶² DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). s. 996. ISBN 978-80-7478-790-4.

⁶³ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k porušení práva na ochranu lidské důstojnosti a na respekt k soukromému životu přiznáním nedostatečné výše náhrady nemajetkové újmy v penězích sp. zn. I. ÚS 1586/09 [ze dne 6. 3. 2012]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2012. N 43/64 SbNU 491. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-1586-09_1.

Dále je nutné zmínit TČ výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií ve smyslu ustanovení § 192 TZ, který postihuje výrobu a manipulaci s pornografickými díly, jež zobrazují nebo jinak využívají dítě nebo osobu, která se jeví být dítětem. A také je nutné dle názoru autora této rigorózní práce zmínit bizarní TČ účasti na pornografickém představení ve smyslu ustanovení § 193a TZ, který postihuje účast na pornografickém nebo jiném obdobném vystoupení, ve kterém účinkuje dítě. Tento TČ připadá autorovi této práce bizarní nikoliv z důvodu samotného obsahu jednání, které je samozřejmě zavrženíhodné, ale zejména z teoretických důvodů.

Na tomto TČ je závažící zejména určení této skutkové podstaty trestným činem dle zvláštní části TZ. Z teoretického hlediska se totiž jedná o účastenství na TČ dle § 192 TZ, ale z praktického hlediska je pochopitelné, že prokazatelnost takového jednání byla v rámci trestního řízení složitá, což vedlo i s ohledem na trestněprávní zásadu *nullum crimen sinne lege certa* k vložení tohoto jednání do hlavy III. zvláštní části TZ.

V souvislosti s vyjmenovanými TČ je nutné zmínit v rozhodovací praxi uplatňovaný tzv. test pornografické povahy díla, nejdříve ve správní rovině aplikovaný NSS⁶⁴, který za pornografii považuje takové dílo, jehož jediným účelem je vyvolat (zvyšovat) sexuální vzrušení. Kde je však hranice skutečného umění a pornografie? Je opravdu možné díla obsahující nahá lidská těla třídit pouze na ta, která mají za účel vyvolat sexuální vzrušení a na ta, která jsou stále ještě přípustná?

Příkladem může být zejména obava umělců zabývajících se intimními tématy vystavovat v zemích, kde je trestní postih pornografie přísný, např. uměleckému týmu výstavy fotografií zachycujících dětskou nevinnost, kterým nebylo doporučeno vystavovat na území Velké Británie kvůli hrozícímu trestnímu postihu.⁶⁵

---

⁶⁴ Česko. Nejvyšší správní soud. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 32/2007 [ze dne 27. 9. 2007]. In: *Sbírka rozhodnutí NSS pod č. 8/2011*. 2011. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2007/0079_9As_1200003_prevedeno.pdf.

⁶⁵ ROGERS, Brett. Foreword by Brett Rogers. In: *Art and the Law: A guide to the legal framework impacting on artistic freedom of expression*. London: Vivarta & Index on censorship, 2015, s. 5. ISBN

Zajímavostí nalezenou v judikatuře NS je zejména odchýlení se od provedeného znaleckého posudku, který posuzované dílo označil pouze za erotické, kdy soudci NS na základě zásady bezprostřednosti sami⁶⁶ dílo vyhodnotili jako pornografické. Je však nutné podotknout, že se NS zabýval i případy, kdy nafilmováním obscénních sexuálních praktik na dítěti došlo zcela evidentně k naplnění skutkové podstaty výše rozvedených TČ.⁶⁷

Hlava V. zvláštní části TZ

Z hlavy V. TZ obsahující TČ, jejichž předmětem je majetek, je v souvislosti s uměleckou tvorbou tvořící složku svobody projevu nejvíce zmiňován TČ poškození cizí věci ve smyslu ustanovení § 228 odst. 2 TZ, který výslovně počítá s formou poškození, kdy pachatel věc postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou. Jedná se tak o velmi netypický TČ, který byl do TZ začleněn výhradně za účelem postihování pouličního umění a vandalismu. Jako tento TČ byla kvalifikována i dřívější akce člena skupiny Ztohoven Davida Honse, vystupujícího pod uměleckým pseudonymem Roman Týc, který pozměnil desítky dopravních semaforů a nahradil tak strohé figurky výtvarně zdařilejšími a vtipnými postavami.

Více se autor této rigorózní práce tématu majetkové odpovědnosti věnuje v praktické části této práce. Zajímavý je i názor ÚS ke společenské škodlivosti tohoto TČ, kdy i v případě škody ve výši 3.000,- Kč způsobené dvěma mladistvými nedospěl k závěru⁶⁸, že by uplatnění zásady subsidiarity trestní represe bylo na místě.

978-0-9933345-2-8. Dostupné z: https://www.indexoncensorship.org/wp-content/uploads/2015/07/Child-Protection_210715_interactive.pdf.

⁶⁶ Česko. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 1002/2012-24 [ze dne 12. 9. 2012].

Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9D7A421E50E445CEC1257AA2002DB0DD?openDocument.

⁶⁷ Česko. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 3 Tdo 1247/2017-36 [ze dne 15. 11. 2017].

Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/BBF226894FA99072C125822B004CA6EE?openDocument.

⁶⁸ Česko. Ústavní soud. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1726/14 [ze dne 23.9.2014]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2014.

Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=4-1726-14_1.

Pro TČ týkající se svobody projevu a svobody umělecké tvorby je dále typická následující hlava VI., díl IV. TZ, která pojednává o trestné činnosti proti průmyslovým právům a proti autorskému právu, tedy tématům umělecké tvorby velmi blízkým. Mezi tyto trestné činy patří TČ porušení práv k ochranné známce a jiným označením, porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi a dále padělání a napodobení díla výtvarného umění. Vzhledem k tomu, že právní statky chráněné těmito TČ nejsou primárním předmětem této rigorózní práce, rozhodl se je autor úmyslně z práce vynechat.

C. Občanskoprávní rovina

Občanské právo se mimo jiné věnuje tzv. soukromým subjektivním právům osob. Tato práva dělíme na soukromá práva osobní a soukromá práva majetková. Právo na ochranu osobnosti můžeme v soukromoprávní teorii zahrnout pod tzv. všeobecné osobnostní právo, které se skládá z jednotlivých dílčích osobnostních práv chránící rozdílné hodnoty lidské osobnosti. Toto všeobecné osobnostní právo je právem absolutním, každý má tedy povinnost jej neoprávněně nerušit. Důležitá je právě formulace neoprávněného rušení, na základě které teprve vznikají práva a povinnosti mezi škůdcem a poškozeným, kdy povinnosti škůdce mají sankční charakter.⁶⁹

Jak již autor této rigorózní práce uvedl ve své původní diplomové práci a v průběhu její obhajoby, kritéria možné míry svobody projevů se v průběhu času mění. Toto rozvádí i Ronald Němec ve svém článku komentujícím přijetí NOZ, kde popisuje vývoj občanskoprávních sporů o narušení osobnostní sféry jedince. Němec ve svém článku podotýká, že institut ochrany osobnosti byl přítomen v původním občanském zákoníku z roku 1964 již od jeho počátku. Pozastavuje se také nad tím, že do roku 1990 šlo o institut, který byl judikaturou Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky opomíjen.

Dle Němce nevydal tento soud k ochraně osobnosti mimo výjimky z roku 1969 žádný judikát. V roce 1978 vydal tento soud pouze jediné a zcela nevýznamné kolizní

---

⁶⁹ DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné 1: Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2016. s. 250. ISBN 978-80-7552-187-3.

stanovisko k ochraně osobnosti, které pouze určovalo, že žalobci nevznikl nárok na ochranu osobnosti v případě, kdy k zásahu došlo před účinností občanského zákoníku z roku 1964.

Dle Němcova článku byl tento stav v pozoruhodném rozporu s érou předválečného Nejvyššího soudu Československé republiky, kdy tento soud vydával každoročně alespoň jeden judikát týkající se této oblasti práva, a co se tehdejších obecných soudů týče, spor o čest nebyl sporem, ale sportem.⁷⁰

Tehdejší zákon č. 108/1933 Sb., o ochraně cti, až do jeho derogace v roce 1950 stanovoval:

„Kdo někomu nadávkou, zlým nakládáním, vyhrůžkou zlého nakládání, vydáváním v posměch nebo jinak na cti ublíží, bude soudem potrestán, není-li čin přísněji trestný, pro přestupek vězením od tří dnů do tří měsíců nebo peněžitým trestem od 50 Kč do 5000 Kč, a byl-li čin spáchán obsahem tiskopisu, pro přečin vězením od osmi dnů do šesti měsíců nebo peněžitým trestem od 100 Kč do 10 000 Kč.“⁷¹

Němec dále ve svém článku podotýká, že zatímco mezi lety 1990 až 2000 odvolací, vrchní, Nejvyšší soud (dále jen „NS“) či Ústavní soud České republiky (dále jen „ÚS“) vydaly kolem tří desítek judikátů k této problematice, mezi lety 2000 až 2010 se jejich počet blížil k druhé stovce. Němec ve svém článku také poukazuje na zajímavost, kdy ustanovení týkající se ochrany osobnosti prošla od roku 1990 jen třemi novelami, přičemž nejdůležitější byla novela zákonem č. 87/1990 Sb., která přinesla změnu v § 13, jež zavedla možnost náhrady nemajetkové újmy v penězích. Občanský zákoník, který byl od roku 1990 novelizován více než padesátkrát, se změnou tohoto institutu, jež byl stále více aktuálnější, téměř vůbec nezabýval. Tento fakt je tedy dle Němce

---

⁷⁰ NĚMEC, Ronald. Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 2012, 19(6), 30-32. ISSN 1210-6348. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/ba_06_2012_web.pdf.

⁷¹ ČESKOSLOVENSKO. Usnesení Národního shromáždění republiky Československé ze dne 28. června 1933 o zákonu o ochraně cti. Zákon č. 108/1933 Sb. In: Sbírká zákonů a nařízení republiky Československé. 1933, částka 40, s. 641-652.

v hrubém nepoměru s objemem judikatury mezi lety 1964 do 2000 a obrovským boomem judikatury mezi lety 2000 do 2010.⁷⁰

S ohledem na stále poměrně novou občanskoprávní úpravu NOZ je žádoucí zmínit následující shrnutí základních zásad této úpravy jejími autory. Klíčoví tvůrci nového civilního kodexu při rekodifikaci vycházeli z premisy maximální možné autonomie jedince, čímž se dle názoru autora této rigorózní práce snažili oprostit od socialistického kolektivismu, který je např. v pracovním právu stále citelný. Byli tedy toho názoru, že utrpená újma je primárně problémem samotného poškozeného a v rovině občanského práva je pouze na něm, jak se s touto újmou vypořádá. Autoři NOZ tedy zastávali názor, že řešení újmy cestou občanského práva není samozřejmostí. Z tohoto důvodu odlišují různé druhy právem chráněných statků, co se týče utrpení újmy a naplnění právem požadovaných předpokladů pro vznik sekundárního závazku škůdce tuto újmu odčinit. Různé předpoklady pro vzniku povinnosti odčinit újmu tedy občanské právo požaduje v případě ochrany života, zdraví, svobody něco konat a vlastnictví. Na základě tohoto autoři NOZ odvozují i nové pojmosloví, které místo pojmu škoda, jež označuje majetkovou újmu, zavádí širší pojem újma, který obsahuje jak újmu nemajetkovou, tak újmu na majetku.⁷²

V souvislosti s újmou nastupující po zásahu do sféry poškozeného je tedy třeba rozlišovat nemateriální újmu, coby ztrátu utrpenou na statku chráněném právem, tedy pojem spíše spojený s ochranou osobnosti poškozeného, a materiální škodu, jako újmu na majetku vyjádřitelnou v penězích, coby pojem spojení s ochranou majetkové sféry poškozeného.

Pokud hovoříme o nemajetkové újmě, je případný právní následek předmětného zásahu do osobnosti člověka nejčastěji korelován k zisku škůdce, a to nejenom finančnímu. Taková újma se však dle Němce nedá hodnotit jen penězi, jelikož jsou peníze hodnoty nestálé a jen soudobá společnost je povýšila na piedestal veškerého životního konání, na hodnotu vrcholovou a stálou.⁷⁰

---

⁷² ELIÁŠ, Karel, Bohumil HAVEL, Daniela ŠUSTROVÁ a Daniela ŠUSTROVÁ. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. s. 257. ISBN 978-80-7478-013-4.

Autor této práce však s názorem Němce z části nesouhlasí, jelikož je toho názoru, že případná veřejná omluva se nemůže sama o sobě vyrovnat institutu restituce, který je nejvíce žádoucí v majetkoprávních záležitostech, a tudíž je finanční odškodnění jako přiměřené zadostiučinění imanentní složkou ochrany osobnosti. Autor této práce vychází z logiky ustanovení § 82 NOZ, která s ohledem na ochranu osobnosti přiznává člověku, jehož osobnost byla dotčena, právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek. Nikde v tomto ustanovení však není nic řečeno o tom, jak se domáhat práva na zadostiučinění za utrpěnou nemajetkovou újmu. Toto nalezneme až v ustanovení § 2956 a násl. NOZ, které se pravidlům náhrady újmy věnuje obsáhleji.⁷³

V souvislosti s náhradou nemajetkové újmy je zajímavý zejména již zmíněný spor⁶³ známého herce Marka Vašuta s vydavatelem bulvárního periodika Aha! Herec poškozený lživým článkem bulváru byl sice v každé ze soudních instancí se svou žalobou úspěšný, ale žádný ze soudů nezohlednil míru zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti v náhradě nemajetkové újmy, která v původním žalobním petitu činila 5.000.000,- Kč. Soud první instance přiznal náhradu nemajetkové újmy ve výši 50.000,- Kč, soud druhé instance přiznal nemajetkovou újmu ve výši 200.000,- Kč, s čímž se žalobce nespokojil a podal proti rozhodnutí ústavní stížnost. ÚS ve svém nálezu vyjádřil názor, že dovolací soud selhal při nápravě protiprávního stavu, když nezhojil protiústavnost rozhodnutí soudů nižší instance, jelikož přiznané částky zcela evidentně neodpovídaly míře zásahu. Nutno dodat, že náhrada nemajetkové újmy po zrušení napadeného rozhodnutí byla přiznána ve výši 1.000.000,- Kč. Zejména toto rozhodnutí představovalo průlom v soudních sporech celebrit, tedy osob s jinak sníženou mírou ochrany proti zásahům do práva na ochranu osobnosti., které se takto domáhají náhrady za lživé články bulvárních médií.

---

⁷³ ELIÁŠ, Karel, Bohumil HAVEL, Daniela ŠUSTROVÁ a Daniela ŠUSTROVÁ, ref. 72, s. 258.

2.2.2. Ochrana veřejného pořádku

Ochrana veřejného pořádku je jedním z legitimních cílů, v rámci něhož je možné svobodný projev omezit. Při testu legitimacy omezení svobodného projevu zaručeném LZPS platí, že takové omezení nelze ospravedlnit pouhou existencí některého z legitimních cílů a zákonného základu pro omezení. Je nutné, aby se jednalo o situaci, kdy je daný zásah v demokratické společnosti nezbytný, např. šíření utajovaných či nepravdivých informací, poplašných zpráv, xenofobních projevů atd.

Pravděpodobně nejcitovanější autor v oblasti svobody projevu, soudce Nejvyššího soudu USA Oliver Wendell Holmes k tématu limitace obecné svobody projevu veřejným pořádkem prohlásil⁷⁴:

„Ani nejprísnejší ochrana svobody slova by neměla chránit osobu, která v divadle falešně volá „Hoří! a způsobí tak paniku.“⁷⁵

V návaznosti na uvedené je tedy nejdříve nutné rozlišit omezení formy projevu a omezení jeho obsahu. Je logické, že by hlásání bohulibých myšlenek aktivisty orgány veřejné moci demokratického právního státu nemělo být postihováno kvůli obsahu, nýbrž kvůli tomu, že se k projevu uprostřed náměstí či pietního aktu aktivisté např. zapomněli obléci, tedy formě. Na druhou stranu je však nutné dbát na to, aby formálních stránek projevu nebylo naopak zneužíváno k potlačení jeho obsahu a vždy je třeba velmi pečlivě posuzovat jeho přiměřenost.

Dále je nutné posoudit míru snahy a způsobilosti oslovit projevem ostatní a vyhodnotit očekávanou reakci, což je úkolem nesrovnatelně náročnějším. Jedná se zejména o posouzení efektu různých podvratných projevů, typicky nabádajících, vyzývajících či provokujících. Tyto projevy bývají velmi často omezovány zejména kvůli jejich

---

⁷⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ze dne 3. 3. 1919, 249 U.S. 47 (1919), ve věci Schenck v. United States.

⁷⁵ The most stringent protection of free speech would not protect a man in falsely shouting fire in a theatre and causing a panic.

potencionálu vyvolat nepokoje či narušit veřejný pořádek, což jsou však pojmy velmi široké, a je nutné užití správního posouzení orgánů veřejné moci.⁷⁶

A. Ústavněprávní rovina

Ochrana veřejného pořádku jako expresivně vyjádřený limit základních práv a svobod je v LZPS uvedena pouze v několika případech. Autora této rigorózní práce však pro účely této podkapitoly nejvíce zajímá již výše v této práci zmíněná možnost omezení svobody projevu zakotvená přímo v čl. 17 odst. 4 LZPS, konkrétně poslední věta daného ustanovení, která nám říká, že lze toto právo pro účely zajištění bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti, ochrany veřejného zdraví a mravnosti zákonem omezit.

Jedná se tedy o projev konceptu tzv. obranyschopné demokracie, tedy systému demokratického právního státu, který je vybaven schopností ubránit sám sebe proti sebedestrukci vyvolané zneužitím formálně přípustných nástrojů demokratického právního státu, mezi které svoboda projevu bez pochyby patří.⁷⁷

Komentář k LZPS k tomuto odkazuje na disentanční stanovisko soudce ESLP Jana De Meyera, který dle zmíněného komentáře prosazoval následující myšlenku:

„Osoby, které publikují materiál, jenž by měl zůstat nepublikován kvůli naléhavé sociální potřebě, smějí být následně činně odpovědnými před soudem, stejně jako osoby, které porušily povinnost zachovat důvěrnost určitých informací. Uvedené osoby mohou být i trestně stíhány, je-li to předvídáno trestním právem, a v každém případě po nich může být vyžadována náhrada škody, kterou zapříčinily. Těmto osobám mohou být uloženy i jiné sankce předvídané právem státu, jako např. zabavení a zničení předmětného materiálu nebo propadnutí získaného výtěžku.“⁷⁸

V této souvislosti je nutné zmínit případ, jenž je velmi podobný případům souvisejícím s hlavou III. Zvláštní části TZ. I tento případ se týká pornografického díla, ve kterém skupina oblečených mužů surovým způsobem ponižovala nahé ženy. V tomto

---

⁷⁶ BARTOŇ, Michal, ref. 34, s. 201-203.

⁷⁷ BARTOŇ, Michal, ref. 34, s. 212.

⁷⁸ *Listina základních práv a svobod: komentář*, ref. 46, s. 435.

případě však posouzení došlo za účinnosti původního trestního zákoníku a čin byl tak kvalifikován jako ohrožování mravnosti podle ustanovení § 205 zákona č. 140/1961 Sb.⁷⁹ Skutková podstata tohoto TČ se velmi podobá ustanovení § 191 současného TZ a ÚS se k tomuto vyjádřil následujícím způsobem:

„Odsouzení stěžovatele na základě § 205 tr. zákona bylo zamýšleno k ochraně morálky. Lze s jistou výhradou konstatovat, že není možné najít v právních a sociálních řádech smluvních států jednotné evropské pojetí morálky, i když je nesporné, že v právních a sociálních řádech smluvních států Rady Evropy jsou promítnuta pravidla chování, která jsou platná po staletí a jsou neměnná. Nicméně lze akceptovat, že určité parciální názory či názory v jisté oblasti se z hlediska požadavků morálky různí, resp. mění čas od času a místo od místa, zejména v naší době, charakterizované značným stupněm liberalizace názorů na tyto otázky. Je tudíž především na obecných soudech, aby ve svých rozhodnutích vyjadřovaly názory na přesný obsah těchto požadavků, stejně tak jako na "nezbytnost", "omezení" nebo "sankce" zamýšlené k vyhovění těmto požadavkům.“⁸⁰

Zde se nabízí srovnání se známým případem⁸¹ Müller v. Švýcarsko, který autor této rigorózní práce z části rozebíral již ve své diplomové práci. Tento případ je z hlediska vývoje mezinárodní judikatury významný zejména proto, že jako první kvalifikoval umělecký projev jako právní statek chráněný čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod⁸² (dále jen „Úmluva“).

---

⁷⁹ ČESKOSLOVENSKO. Usnesení Národního shromáždění Československé socialistické republiky ze dne 8. prosince 1961 o trestním zákonu. Zákon č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 65, s. 465-512.

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1100>.

⁸⁰ Česko. Ústavní soud. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 606/03 [ze dne 19. 4. 2004]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2003. U 23/33 SbNU 453.

Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=4-606-03>.

⁸¹ Rozsudek senátu ESLP ze dne 24. 5. 1988 ve věci Müller a ostatní v. Švýcarsko, stížnost č. 10737/84. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57487>.

⁸² ČESKOSLOVENSKO. Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí ze dne 21. února 1991, o podpisu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 2, 5 a 8, sjednaná v Římě dne 4. listopadu 1950, a další smluvní dokumenty na tuto Úmluvu navazující. Mezinárodní smlouva č. 209/1992 Sb. In: Sbírka mezinárodních smluv České republiky. 1992, částka 41, s. 1073-1088. ISSN 1211-1244.

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2564>.

Co se skutkových okolností týče, autor tohoto projevu umístil své malby zobrazující pohlavní styk několika lidí se zvířaty na veřejně a zdarma dostupné výstavě uspořádané k jubilejnímu výročí obce. Tímto jednáním se cítilo pohoršeno několik návštěvníků, kdy jeden takovýto návštěvník díla strhával na zem a pošlapal. Pohoršená se ale cítila zejména nezletilá dívka, v důsledku čehož došlo ze strany orgánů činných v trestním řízení k zahájení trestního stíhání a zabavení předmětných obrazů po dobu delší než sedmi let s tím, že státní zastupitelství požadovalo jejich zničení.

Evropský soud pro lidská práva ve své argumentaci zdůraznil určitou hodnotou vlivu uměleckých projevů na společnost, zejména v kontextu se základními prvky pluralitní demokracie. I přesto neshledal v odsouzení umělce a zabavení předmětných děl porušení Úmluvy, ačkoliv hlasování bylo v obou bodech velmi těsné (v případě odsouzení bylo pět soudců ze sedmi pro, v případě zabavení předmětných děl bylo šest soudců ze sedmi pro). V tomto rozhodnutí bylo dále zajímavé, že podstata díla, tedy aspekty seberealizace a autonomie umělce či rozvoj kultury nebyly pro soud v tomto rozhodnutí podstatné. V závěru soud odkázal na své předchozí rozhodnutí⁸³ s tím, že určení hranic mravnosti v daném čase a daném místě přísluší státním autoritám.⁸⁴ Ve věci Handyside proti Spojenému království⁸³ došlo k výraznému posunu, kdy byly pod svobodu projevu zařazeny vedle názorů a informací i projevy, které mohou být pro zbytek populace urážlivé, šokující a znepokojující.

Dalším z častých případů střetu práva na svobodu projevu s veřejným pořádkem je tzv. hate speech, tedy projevy nenávisti. Autor této rigorózní práce se vztahu extremistického umění a ochrany svobody projevu věnoval ve své původní diplomové práci⁸⁵, kde srovnal dva základní doktrinární přístupy k omezení nenávistných projevů. Právní systém USA a kontinentální právní systémy se liší právě jejich přístupem k ochraně a k omezování svobody projevu. Právní systém USA je značně minimalistický a vyjadřuje pouze negativně, co veřejná moc omezit nemůže, zatímco

---

⁸³ Rozsudek senátu ESLP ze dne 7. 12. 1976 ve věci Handyside v. Spojené království, stížnost č. 5493/72. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57499>.

⁸⁴ ŽÁČEK, Matěj. *Hranice svobody umělecké tvorby v české společnosti*. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra politologie a sociologie. Vedoucí práce Michal Urban. s. 27. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/185646/>

⁸⁵ ŽÁČEK, Matěj, ref. 84, s. 14-18.

evropská doktrína aktivní intolerance se značně přiklání ke konceptu obranyschopné demokracie, která závadné myšlenky z legitimních důvodů ex ante potírá.⁸⁶

S tímto souvisí i umělecká propagace extremistických názorů prostřednictvím praporů, hudby atd. Známým případem v judikatuře České republiky je spor⁸⁷ o předvídatelnost právního postihu v případě, kdy takové hnutí prostřednictvím symbolů nezakázaných ve Spolkové republice Německo na povoleném shromáždění propagovalo rasovou nenávist. ÚS zde vyjádřil názor, že jakoukoliv podporou těchto myšlenek, byť i vizuální, se účastníci daného shromáždění dopouští trestného činu, a jejich trestní postih tedy není nepředvídatelný i v případě, že takové symboly samy o sobě nejsou zakázané.⁸⁷

B. Trestněprávní rovina

Pomineme-li výše rozebrané TČ namířené proti objektům osobnosti a majetku, nalezneme v některých dalších hlavách zvláštní části TZ ochranu před TČ ohrožujícími veřejný pořádek. Kritérium veřejného pořádku patří mezi výjimky z práva na svobodu projevu, které je třeba uplatňovat restriktivně, tedy v případě pochyb vždy upřednostnit právo na svobodu projevu.

Hlava X. zvláštní části TZ

V desáté hlavě zvláštní části TZ nalezneme v osmi dílech TČ proti pořádku ve věcech veřejných, kdy naplnění skutkové podstaty TČ obsažených v dílu prvním až čtvrtém si nelze v souvislosti s výkonem uměleckého projevu zcela dobře představit.

V díle pátém však nalezneme TČ hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob ve smyslu § 355 TZ, postihujícího toho, kdo veřejně hanobí některý národ, jeho jazyk, nějakou rasu nebo etnickou skupinu, či jinou skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení,

---

⁸⁶ HERZEG, Jiří. Extremismus a hranice svobody projevu na internetu. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, 2008, **55**(4), 45-48. ISSN 0323-0619.

⁸⁷ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k trestnému činu propagace neonacismu (extrémistického hnutí Národní odpor) sp. zn. IV. ÚS 2011/10 [ze dne 28. 11. 2011]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2011. N 201/63 SbNU 339. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=4-2011-10_1.

vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání. Dalším TČ je podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle ustanovení § 356 TZ, které se zaměřuje na takové osoby, které veřejně podněcují k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků.

Zajímavý je i díl šestý, který se věnuje jinému rušení veřejného pořádku, zejména TČ šíření poplašné zprávy ve smyslu ustanovení § 357 TZ, který postihuje toho, kdo úmyslně způsobí nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa tím, že rozšiřuje poplašnou zprávu, jež je nepravdivá. Dalším je TČ výtržnictví ve smyslu ustanovení § 358 TZ, který postihuje toho, kdo se dopustí veřejně nebo na veřejnosti přístupném místě hrubé neslušnosti nebo výtržnosti, zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku anebo hrubým způsobem ruší přípravu, průběh nebo zakončení organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí.

V díle osmém nalezneme TČ podněcování k trestnému činu ve smyslu ustanovení § 364 TZ, jež postihuje toho, kdo veřejně podněcuje k TČ a TČ schvalování TČ, který se naopak zaměřuje na toho, kdo veřejně schvaluje již spáchaný zločin (tedy trestný čin se trestní sazbou trestu odnětí svobody převyšující pět let) nebo kdo veřejně vychvaluje pro zločin jeho pachatele.

V souvislosti s uvedenými TČ stojí za zmínku zejména případ bývalého poslance Otto Chaloupky, který byl odsouzen za TČ dle § 358 odst. 3 TZ, jelikož na svém profilu na sociální síti zveřejnil nenávistný dopis adresovaný konkrétním představitelům romské menšiny v domnění, že je i v tomto případě chráněn poslaneckou imunitou a indemnitou, ačkoliv se nejednalo o projev v souvislosti s hlasováním či výkonem funkce a trestní stíhání bylo zahájeno až po skončení jeho mandátu.⁸⁸

---

⁸⁸ Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k rozsahu parlamentní indemnity ve vazbě na výroky poslance učiněné na síti Facebook sp. zn. I. ÚS 3018/14 [ze dne 16. 6. 2015]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2015. N 111/77 SbNU 621. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=1-3018-14_1.

Hlava XIII. zvláštní části TZ

Hlava třináctá zvláštní části TZ se věnuje TČ proti lidskosti, proti míru a válečným TČ. Pro účely této rigorózní práce jsou však nejpodstatnější právě první uvedení TČ proti lidskosti. Nelze však paušálně říci, že všechny TČ obsažené v této hlavě zvláštní části TZ jsou způsobilé k realizaci prostřednictvím aktivistického umění. Prvním takovým TČ, který připadá v úvahu je TČ založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka ve smyslu ustanovení § 403 TZ. Za tento TČ mohou být stíháni pachatelé, kteří založí, podporují nebo propagují hnutí, jež prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob. Kvalifikovanou skutkovou podstatou je spáchání takového činu tiskem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným podobně účinným způsobem.

Dalším takovýmto činem je TČ projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka ve smyslu ustanovení § 404 TZ. Za tento TČ mohou být stíháni ti, kteří veřejně projevují sympatie k hnutí uvedenému v ustanovení § 403 odst. 1 TZ.

Posledním činem obsaženým v prvním dílu této hlavy je TČ popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidy ve smyslu ustanovení § 405 TZ. Za tento TČ mohou být stíháni pachatelé, kteří veřejně popírají, zpochybňují, schvalují nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo nacistické, komunistické nebo jiné zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny nebo zločiny proti míru.

Zajímavým případem, jehož projednání před ÚS těsně předcházelo sepsání této rigorózní práce, je vydání projevů Adolfa Hitlera. Vydavatelka byla obžalována z TČ dle ustanovení § 404 TZ a následně soudem první i druhé instance obžaloby zproštěna. V řízení před ÚS nešlo o samotný akt vydání projevů Adolfa Hitlera, ale zejména o námitku podjatosti vydavatelky v dovolacím řízení iniciovaném státním zástupcem. Vydavatelka ve své námitce tvrdila, že soudní senát, který se skládal z bývalých členů KSČ, musí být vzhledem k ideologické antipatii komunistického učení k fašistickému podjatý. ÚS ve svém rozhodnutí vyslovil zajímavou myšlenku, že členství v KSČ nutně

neznamená takovou intenzitu názorové homogenity s komunistickou ideologií, jelikož důvody pro vstup do KSČ byly různé, nikoliv výlučně ideové.⁸⁹

Jediný TČ, který z dílu druhého této hlavy může ve vztahu k aktivistickému umění připadat v úvahu, je TČ podněcování útočné války ve smyslu ustanovení § 407, za který mohou být stíháni pachatelé, kteří veřejně podněcují k útočné válce, na které se má podílet česká republika, takovou válku propaguje nebo válečnou propagandu jinak podporuje.

C. Správní rovina

Autor této rigorózní práce nemá ambici vzhledem k omezenému rozsahu práce komplexně popisovat problematiku správního trestání. Nicméně, vzhledem k převratným změnám v této oblasti a zejména případu Tomáše Rafy, který je jako případová studie v této rigorózní práci rozebrán jako exemplární příklad selhání správního trestání, považuje autor této rigorózní práce krátký exkurz do legislativních pro tuto práci jako přínosný. Správní právo představuje samostatné a pravděpodobně nejobsáhlejší a nejkomplikovanější právní odvětví, které je nedílnou součástí právního řádu České republiky. Jeden z nejvýznamnějších teoretiků správního práva současnosti Dušan Hendrych popisuje správní právo v následující definici:

„Stručně řečeno, správní právo je ta část právního řádu, která upravuje veřejnou správu. Představuje soubor právních norem vztahujících se na veřejnou správu, pokud jde o její organizaci a činnost, včetně vztahů vznikajících při jejím výkonu mezi nositeli veřejné správy na jedné straně a fyzickými nebo právníckými osobami na straně druhé.“⁹⁰

Druhý významný teoretik správního práva Vladimír Sládeček definuje správní trestání následujícím způsobem:

---

⁸⁹ Česko. Ústavní soud. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1472/16 [ze dne 10. 4. 2018]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2018. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=1-1472-16_1.

⁹⁰ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. s. 15. ISBN 978-80-7179-254-3.

„Správní trestání můžeme označit jako subsystém správního práva, který se zabývá deliktním (protiprávním) jednáním v oblasti veřejné správy.“⁹¹

Zakotvení správního trestání je z pohledu legislativních aktů nejvyšší právní síly, tedy Ústavy a LZPS, značně problematické. Podíváme-li se pozorně do hlavy páté LZPS, všimneme si, že se LZPS o správním trestání explicitně nikde nezmiňuje. Proto je pomocí analogie a soudní praxe přiměřenost použití úpravy týkající se především trestního práva na správní trestání pouze dovozována.

V roce 2016 došlo přijetím zákonů č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich⁹² a č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích⁹³ k revoluci ve správním trestání. Přijetí těchto zákonů představuje, co se rozsahu týče největší proces rekodifikace, který kdy Česká republika zažila. Novelizací správního trestání došlo podle odborníků k přiblížení správních deliktů k trestní úpravě, k čemuž další z předních odborníků na správní právo Richard Pomahač vyjadřuje následujícím způsobem:

„(...) přestupkové právo zůstává poměrně pevnou součástí správního práva, i když zejména zákon o odpovědnosti za přestupky převzal do svého textu několik výpůjček z trestněprávních předpisů a dokonce i z trestněprávní doktríny. To byla ovšem především reakce na některé tendence ze soudního přezkumu týkajícího se rozhodování o správních deliktech.“⁹⁴

---

⁹¹ SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013. s. 198. ISBN 978-80-7478-902-1.

⁹² ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 12. července 2016, zákon o některých přestupcích a řízení o nich. Zákon č. 250/2016 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2016, částka 98, s. 3714-3747. ISSN 1026-1365. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=61010>.

⁹³ ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 15. června 2016, zákon o některých přestupcích. Zákon č. 251/2016 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2016, částka 98, s. 3748-3752. ISSN 1026-1365. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=61011>.

⁹⁴ POMAHÁČ, Richard. Proměna přestupkového práva. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, 2017, 25(15-16), 530-538. ISSN 1210-6410.

A dále v citovaném článku v reakci na myšlenky Petra Průchy, odborníka na správní trestání, vyjádřil následující myšlenku:

„Domnívám se, že zkušenosti s novým přestupkovým právem mohou urychlit změny potřebné k tomu aby – v parafrázi na Průchova slova – správa spravovala účinněji a soudy soudily spravedlivěji.“⁹⁴

Pomahač ve svém článku naráží zejména na problematiku týkající se velkého množství projednávaných přestupků a nízké kvalifikace orgánů, které je projednávají. Tento fakt dle jeho názoru vede k nepříznivé situaci pro samotné tvrzené pachatele přestupků a zátěži správního soudnictví, která na základě principu kasace tato rozhodnutí pouze přezkoumává a sama nemůže napravit.⁹⁴

Závěr článku tak velmi trefně shrnoval názory autora této rigorózní práce, které jsou velmi často vyjadřovány zejména v souvislosti s rozbořem kauzy Tomáše Rafy, tedy že je velmi často o právech a povinnostech rozhodováno orgány s velmi nízkou právní kvalifikací.

3. Vybrané případy střetů uměleckého aktivismu a establishmentu

V závěrečném a zároveň nejobsáhlejšíм obsahovém celku této rigorózní práce si její autor při rozboru reálných kauz, které vyvolaly diskuze ohledně přípustnosti aktivistického umění a hranic svobody uměleckého projevu, klade za cíl společně uplatnit teoretické poznatky o uměleckém aktivismu ve veřejném prostoru spolu s právními poznatky.

Ve své původní diplomové práci se autor této rigorózní práce zabýval kauzou umělecké skupiny Ztohoven a jejich mediálně vděčné akci s prezidentskou standartou. Jelikož k pravomocnému rozhodnutí ve věci došlo až den před obhajobou původní diplomové práce, rozhodl se její autor k dokončení tematického celku prostřednictvím konfrontace argumentů obsažených v pravomocném rozsudku se svými původními závěry. Tento případ autora této práce dlouhodobě zajímá zejména kvůli rozsahu a míře společenského dopadu, který způsobil. Silné emoce vyvolává i po letech, kdy rudé trenýrky, jež jsou symbolem tohoto případu, byly znovuzvoleným prezidentem republiky Milošem Zemanem vydány Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových a na tiskové konferenci Hradu v přímém přenosu spáleny. Tento akt představoval dle názoru autora pomyslnou trapnou tečku celé performance, která posunula ještě dál, než skupina Ztohoven původně předpokládala.

Performance art je považován za jednu z forem akčního umění, které zejména v českém prostředí kladou důraz na akci (tímto se tedy odlišují od divadla, jako formalizovaného uměleckého projevu, který více klade důraz na předem připravený děj). Je nutné zmínit, že performance art se proti staršímu happeningu (který rozvíjí částečný improvizovaný děj zapojením recipientů díla) vymezuje zejména tím, že více klade důraz na samotnou akci a recipienty do akce nezapojuje. Považuje se tedy spíše za podnět k následnému hodnotícímu myšlenkovému procesu recipientů. Nejznámějšími českými protagonisty akčního umění jsou Milan Knížák, Jiří Kovanda, skupiny Rafani a nyní nejznámější skupina Ztohoven.

Dále se autor této rigorózní práce snažil zatím poslední kauzu skupiny Ztohoven konfrontovat s obdobným uměleckým počinem a při rutinní právní rešerši narazil zcela náhodou na poměrně známou kauzu výběrového řízení na česko-romskou vlajku. Kauza vznikla veřejným vystavením uměleckého projektu v galerii Artwall a následným útokem pravicových extremistů, který po aktech vandalismu vedl i k podání účelového trestního oznámení na autora uměleckého projektu. Tato kauza pokračovala i vystavením děl uvnitř galerie Artspace a jejich zabavením, jež připomíná známý případ Müller v. Švýcarsko⁸¹. Všechny okolnosti, které se okolo kauzy vystavení česko-romských vlajek vyskytly, autora této práce velmi zaujaly, a to zejména jejich absurditou, kterou by v demokratickém právním státu rozhodně neočekával.

Co však mají tyto kauzy společného? Společný prvkem je pouze předmět domnělého útoku na statek chráněný právem, tedy jeden ze státních symbolů České republiky, a zejména emoce, které tyto symboly vyvolávají. Autor této rigorózní práce kontaktoval autora předmětného uměleckého projektu a jeho právního zástupce a díky jim měl možnost nahlédnout do spisového materiálu. Autor byl zaskočen totalitními postupy orgánů veřejné moci a do očí bijící neprofesionalitou celého řízení, která však k jeho překvapení nebyla v odborné literatuře nikde popsána ani analyzována. Autor této rigorózní práce považuje za velmi důležité, aby byly veškeré okolnosti provázející tento nevinný umělecký počín řádně zdokumentovány a po právní stránce rozebrány.

Rozborem a srovnáním obou kauz plánuje autor této práce poukázat na paradox, kdy i ústavně zaručená práva uplatňovaná prostřednictvím aktivistického umění jsou veřejnou mocí často pošlapávána ruku v ruce s mediálním lynčem, a naopak často zcela evidentní protiprávní jednání bývá pomocí mediální ochrany vydáváno za umělecký aktivismus hodný ústavněprávní ochrany.

3.1. Rudé trenýrky nad Pražským hradem

Vniknutí na střechu Pražského hradu a následné nahrazení vlajky prezidenta republiky ve smyslu ustanovení § 5 zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech (dále jen „ZoStS“)⁹⁵, za obří červené pánské trenky z 19. 9. 2015, je bezesporu dosud nejodvážnějším počinem skupiny Ztohoven. Skupina Ztohoven mající prvky *grassroots* a *Media Advocacy Groups*⁹, tedy jakési hnutí s nestabilní členskou základnou a bez právní osobnosti, je známá svými výstupy naplňujícími co do formy prvky kulturní sabotáže a mediálního aktivismu, kdy mezi nejznámější performance patří záměna světél semaforů, nabourání vysílání České televize a jiné, tedy prezentování své vlastní politické agendy v médiích.

Při nejnovější akci nazvané „Prezidentovo špinavé prádlo?“ Matěj Hádek a David Hons převlečení za kominíky a Filip Crhák převlečen za řemeslníka, vylezli po lešení postaveném u Jižního čestného křídla Pražského hradu na střechu, po které se přesunuli až ke stožáru, kde přestřižením lanka sňali vyvěšenou vlajku prezidenta republiky a nahradili ji již zmíněnými pánskými trenkami o rozměrech 1,5 m x 1,5 m. Vlajku prezidenta republiky dále zabalili do balíčku a shodili ze střechy dolů svým komplicům. Pravděpodobně tuto odcizenou vlajku následně skupina rozstříhala na 1152 fragmentů, které náhodně rozdělila mezi obyvatele České republiky v rámci projektu „Decentralizace moci“. Jedná se tedy o netypický příklad občanského angažování ve veřejném prostoru a vymezení proti oficiálnímu Marka Deryho¹⁷.

Mimo zcela evidentní politický kontext vyvolala tato akce po dlouhé době celospolečenskou debatu týkající se otázek, zda se akce výše uvedených pánů, kteří se označují za umělce, dá stále považovat za umění. Dále bylo vzneseno velké množství otázek ohledně formy jejich sdělení, zda je stále ještě přiměřená, a zda mají být za tento jinak poměrně vtipný čin potrestáni, a pokud ano, tak jakým způsobem.

---

⁹⁵ ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady o zákonu ze dne 17. prosince 1992, o státních symbolech České republiky. Zákon č. 3/1992 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 1993, částka 2, s. 26-32. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22428>.

Je tedy záhodno takovýto boj proti establishmentu, jehož zpuční představitelé dávají na odiv ignoranci společenskými hodnotami a zvyklostmi, své hulvátství a nedotknutelnost z titulu svých funkcí, postihovat nástroji trestního práva? Jsou tito umělci majetkově odpovědní za škody, které při své performanci způsobili? Mohli svou akcí vůbec poškozeným způsobit nemajetkovou újmu zasažením do jejich duševní integrity? To jsou otázky, které se autor této rigorózní práce bude v této případové studii snažit pomocí konfrontace jednotlivých rozhodnutí soudu zodpovědět.

K důvodům, které skupinu k výše uvedené performanci vedly, uvedla na svých internetových stránkách skupina následující tiskové vyjádření:

„Nad Pražským hradem zavlála zástava muže, který se nestydí: vykazovat zdravotně postižené děti ze společného vzdělávání, kundovat v médiích, aby odvedl pozornost od svého výletu oligarchovým soukromým tryskáčem, jmenovat svým poradcem rozvědčíka Čínské lidové armády, jmenovat jiným svým poradcem nevěrohodného obchodníka s ruskou ropou, který odmítá zveřejnit své CV, držet ve funkci kancléře prezidenta ČR šmelináře bez bezpečnostní prověrky, vzdávat hold armádě, která utopila studentské hnutí v krvi, na místě, kde se to stalo, stýkat se s pochybnými diktátory, nechat stíhat člověka, který po něm údajně měl hodit vejce, zostouzet svou lži národního hrdinu, který přežil válku v koncentračním táboře, vrávorat opilý nad českými korunními klenoty a vystavovat špinavé prádlo světu na odiv mnoha dalšími způsoby.“⁹⁶

Manifest zcela evidentně naráží na kontroverzní návštěvu delegace Čínské lidové republiky, kterou provázela nepochopitelná bezpečnostní opatření spojená s až policejní šikanou obyvatelstva. Při návštěvě dle informací dostupných médií docházelo k vypuzování lidskoprávních aktivistů z veřejných prostor ve prospěch najatých čínských agitátorů a nátlakovým akcím ze strany Policie ČR při vyvěšování tibetských vlajek v oknech škol a soukromých kancelářských budov.

---

⁹⁶ Prezidentovo špinavé prádlo?. In: ZTOHOVEN.COM [online]. 2015 [cit. 2017-06-16]. Dostupné z: <http://www.ztohoven.com/?p=642>.

Autor této rigorózní práce si zároveň dovolí trefnost manifestu podtrhnout událostmi, ke kterým došlo od vydání předmětného manifestu k datu odevzdání této rigorózní práce. Prezident České republiky je stále světově proslulý svou náklonností k autoritativním režimům, opakovaně se vyjadřuje hrubě a urážlivě v médiích, jeho čínský poradce byl ve své rodné zemi zatčen pro majetkovou trestnou činnost, prezidentem propagované čínské investice společnosti jeho poradce byly z neznámých důvodů zestátněny Čínskou lidovou republikou, kancléř Pražského hradu je stále bez bezpečnostní prověrky a nejvyšší státní vyznamenání jsou opětovně udělována a propůjčována přátelům a podporovatelům současného prezidenta České republiky.

K samotnému aktu vyvěšení pánských trenek skupina dále na svých internetových stránkách uveřejnila následující báseň:

*„rudé (sic!) jak čínská vlajka
snad trapností a taky vzteky
vlají dnes nad Prahou
(a hraje balalajka)
prezidentské trenky*

*smutně si pleskají
nepostrádaje hýždí
které je i celou zemi
čím dál tím víc hyzdí*

*nad městem vlaje
zástava zeměpána
jen on a nikdo jiný
arbitr elegance
a moudrost sama“⁹⁶*

Báseň naráží na slavné červené karty, které se v posledních letech staly při různých demonstracích nespokojených občanů symbolem nesouhlasu se zahraniční a domácí politikou prezidenta České republiky, a na které samotné obří trenky představující vlajku Čínské lidové republiky, v nesouhlasném projevu proti zahraniční politice prezidenta zcela evidentně navazují.

3.1.1. Řízení u trestního soudu prvního stupně

Celá zmíněná akce skupiny se stala předmětem celkem čtyř rozhodnutí soudů a pravomocné rozhodnutí bylo vydáno symbolicky den před obhajobou původní diplomové práce, ve které se autor této rigorózní práce tématu věnoval. Předmětem tvrzených TČ byly škody na majetku, které skupina Ztohoven při akci způsobila a tvrzená hrubá neslušnost, které se uvedeným jednáním měla skupina dopustit.

Obvodní soud pro Prahu 1 jako soud prvního stupně při zjišťování skutkového stavu dospěl k závěru, že při akci skupiny vznikla škoda na mechanismu stožáru vlajky ve výši 10.858,90 Kč, na klempířských prvcích střechy vznikla škoda ve výši 44.285,70 Kč a samotným odcizením vlajky vznikla škoda ve výši 33.600,- Kč. K poškození mechanismu stožáru vlajky se v přípravném řízení Filip Crhák a Matěj Hájek odmítli vyjádřit a využili tak svého práva odmítnout výpověď. V hlavním líčení však Matěj Hájek uvedl následující:

„Přeštípnutí lanka byla nezbytná nutnost, byl to technický postup, který byl nezbytný k tomu, aby tam vůbec trenky mohli umístit.“⁹⁷

a dále k průběhu celé akce a jejímu provedení uvedl, že:

„Je pravda, že se pohybovali po střeše, pohybovali se zde s maximální opatrností, protože cílem nebylo ničit střechu, a pokud k nějaké škodě došlo, tak to byly nezbytné provozní náklady k uskutečnění této akce. Šíře škody, která je jim kladena za vinu, naprosto neodpovídá, protože měli speciální boty.“⁹⁷

---

⁹⁷ Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 24. 8. 2016, č. j. 2 T 114/2015.

K tvrzení obžaloby, že vlajka prezidenta republiky byla odcizena, uvedl třetí obžalovaný David Hons následující:

„Rozhodně nevnímá, že by standartu odcizili. Vnímá to tak, že standarta je nosič symbolu.“⁹⁷,

tím identifikoval vlajku prezidenta České republiky jako symbol establishmentu, proti kterému akce mířila, a dále své vyjádření doplnil o své subjektivní vnímání průběhu akce:

„Událost probíhala v poměrně silném vypětí, tzn. že všichni tři prožívali poměrně nestandardní situaci, byla to situace krajní, primárně uvažovali o tom, aby se nezabili. Všechno ostatní tomu bylo podřízeno.“⁹⁷

Autor této rigorózní práce připouští, že abstraktní právní myšlení může pro osoby bez právního vzdělání připadat nesmyslné, ale zde je velmi zajímavé si povšimnout velmi zvláštní právní konstrukce obžalovaných, kdy je zarážející také právní posouzení věci soudem a jeho následná argumentace, co se otázky viny týče. K poškození mechanismu stožáru se obžalovaní Hájek a Hons doznali s tím, že měli v úmyslu ztížit odstranění jimi pověšených trenek, čímž dle soudu po formální stránce naplnili zákonné znaky skutkové podstaty přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1, odst. 3 písm. c) TZ. Přičemž ale není dle soudu spolehlivě bez jakýchkoliv pochybností možné učinit závěr, že dané poškození způsobili právě obžalovaní. K tomuto si nejenom autor této práce položil otázku, kdo jiný by mohl takováto poškození střechy způsobit, když jejich rozsah odpovídá trase, po níž se skupina přesouvala.

Soud prvního stupně tímto dle názoru autora této práce pochybil. Toto bylo soudu prvního stupně vyčítáno i ve stížnosti podané státní zástupkyní a následné argumentaci soudu rozhodujícím o této stížnosti, kdy dle názoru státní zástupkyně a soudu prvního stupně není možné, aby kdokoliv jiný tato poškození způsobil, a z provedených svědeckých výpovědí a kamerových záznamů je patrné, že trasa přesunu skupiny odpovídá s místy, kde byly škody na střeše způsobeny.

K přečinu krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) TZ soud konstatoval, že pro subjektivní stránku trestného činu je třeba prokázání úmyslu, který musí prostupovat všechny znaky skutkové podstaty. Jelikož obžalovaní neměli v úmyslu cokoli odcizit či způsobit škodu a jejich základním a prvořadým úmyslem bylo tuto standartu vyměnit za červené trenky, nelze dle soudu pro nenaplnění subjektivní stránky tohoto trestného činu tuto právní kvalifikaci užít.

K bodu obžaloby týkajícího se přečinu výtržnictví dle § 358 TZ uvedl, že vzhledem k motivu obžalovaných, tedy recesi či zviditelnění umělecké skupiny Ztohoven, nelze jednání kvalifikovat jako způsobilé závažně narušit klidné občanského soužití, jelikož pro trestný čin výtržnictví je rozhodující povaha onoho jednání, nikoliv místo, kde k němu došlo. I přesto, že autor této práce s právní kvalifikací soudu prvního stupně týkající se přečinu výtržnictví souhlasí, je nutné podotknout, že soud dle názoru autora v tomto případě nemá pravdu, jelikož čin evidentně necílil pouze k recesi a ke zviditelnění sama sebe. Navíc TZ explicitně stanovuje, že výtržnost musí být spáchána veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, tudíž i místo spáchání je pro tento trestný čin de lege rozhodující.⁹⁷

Při považování zájmů chráněných zvláštní částí TZ a práva na svobodu projevu v čl. 17 LZPS dospěl soud k závěru, že:

„(...) rozhodnutím o trestní odpovědnosti obžalovaných v rámci trestního zákona by mohl vzniknout nebezpečný precedent hraničící s totalitními režimy omezujícími svobodu slova a politický názor.“⁹⁷

a po konstatování, že se skutek stal, postoupil věc Úřadu městské části Praha 1, aby mohl být posouzen jako přestupek. S tímto rozhodnutím autor této práce zásadně nesouhlasí, jelikož se soud ve své argumentaci vůbec nezabýval zjevnými otázkami, které se týkají způsobené škody. V tomto případě je z hlediska právní kvalifikace nutné oddělit škody způsobené na střeše Pražského hradu, který je chráněnou památkou, spolu se škodami na vlajkovém mechanismu od krádeže samotné vlajky a od posouzení celého jednání jako *performance art*, který vybízí k diskusi dle argumentu hledání

pravdy, případně dle argumentu demokracie a který je hoden ochrany dle čl. 17 LZPS. Dle názoru autora této rigorózní práce měl soud vyslovit výrok o vině ve vztahu k TČ poškození cizí věci a k TČ krádeže a dále výrok o podmíněném trestu, spolu s povinností nahradit vzniklou škodu.

3.1.2. Řízení u trestního soudu druhého stupně

Jak již bylo uvedeno, proti výše rozvedenému usnesení podala stížnost státní zástupkyně, která namítala, že závěry samosoudkyně nemají oporu v provedeném dokazování a zákoně, přičemž samosoudkyně při hodnocení důkazů zcela pominula části výpovědí svědků a samotných obžalovaných, jež mají na posouzení trestní odpovědnosti obžalovaných zcela zásadní vliv.⁹⁸

Státní zástupkyně dále namítala rozpor s dosavadní judikaturou NSČR, zejména aplikované zásady subsidiarity trestní represe. Vzhledem k tomu, že autor této rigorózní práce nemá k dispozici původní znění stížnosti státní zástupkyně, vychází pouze z prosté rekapitulace její textace odvolacím soudem, která slovy soudu druhého stupně zní následovně:

„Dále stěžovatelka poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, ze dne 15. 8. 2012, sp. zn. 6 Tz 50/2012 zabývající se subsidiaritou trestní represe v obdobném případě, kdy docházelo ke konfliktu práva na svobodu projevu a práva na ochranu majetku. V tomto rozhodnutí Nejvyšší soud ČR mimo jiné konstatuje, že pohnutku jednání pachatele nelze hodnotit jako okolnost, která by odůvodňovala závěr, že jednání pachatele z hlediska společenské škodlivosti se nachází pod dolní hranicí trestního jednání, neboť je nutné posuzovat pouze okolnosti, jež jsou zákonným znakem tohoto kterého trestného činu. Pohnutka přitom nemůže mít vliv na míru společenské škodlivosti, neboť není zákonným znakem přečinu poškození cizí věci podle § 228 tr. zákoníku.“⁹⁸

---

⁹⁸ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2016, č. j. 67 To 304/2016.

Státní zástupkyně ve své stížnosti slovy soudu druhého stupně uvádí:

„Obžaloba obžalované nestíhá za jejich projevené názory či ústně projevený nesouhlas se současným politickým zřízením a výkonem funkce prezidenta republiky, ale shledává spáchání trestných činů obžalovanými ve zcela konkrétním jednání, jež nelze v demokratické společnosti, která je postavena výrazně i na ochraně majetkových práv osob, přejít bez vyvození trestní odpovědnosti jeho pachatelů. Stěžovatelka je toho názoru, že absolutizace svobody projevu, jak ji připouští svým rozhodnutím samosoudkyně, zasahuje-li do jiných základních práv a svobod, by měla být nepřípustná.“⁹⁸

Státní zástupkyně dále dle názoru autora této práce zcela správně uvádí:

„I ve shora citovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR byl vysloven názor, že uplatnění práva na svobodu projevu by nemělo být spojeno se zásahy do majetkové sféry či dokonce sféry osobnostní integrity jiných subjektů, a to včetně subjektů politických. Nelze totiž připustit, aby politické názory byly prezentovány jiným než slovním projevem a vyústily v jednání namířené proti majetku, a to tím spíše takové, jež naplňuje znaky trestného činu.“⁹⁸

Soud druhého stupně ve svém usnesení okomentoval předcházející řízení následovně:

„Městský soud v Praze je vázán revizním principem stížnostního řízení, musel tedy při přezkumu přihlížet ke všem případným vadám napadeného usnesení a jemu předcházejícího řízení. Přitom dospěl k závěru, že ze strany obvodního soudu bylo postupováno zcela v mezích trestního řádu v řízení předcházejícím vydání napadeného usnesení, k jehož vydání došlo v rámci konaného hlavního líčení po provedení velmi rozsáhlého, podrobného a pečlivého dokazování, na základě něhož však obvodní soud dospěl k závěru, s nimiž se stížnostní soud neztotožňuje.“⁹⁸

A dále uvedl:

„Naopak je třeba konstatovat, že státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu I se v odůvodnění podané stížnosti proti napadenému usnesení velmi pečlivě zabývala rozбором skutkových i právních závěrů soudu prvního stupně, důvody podané stížnosti výstižně a podrobně rozvedla a stížnostní soud může konstatovat, že se s touto argumentací ztotožňuje a pro stručnost na ni lze v podstatě odkázat.“⁹⁸

Městský soud v Praze tedy při řízení o stížnosti dospěl k závěru, že co se procesních otázek řízení předcházejícího rozhodnutí týče, postupoval soud prvního stupně zákonně, ale zároveň dodal, že se neztotožňuje se závěry, ke kterým obvodní soud na základě provedeného dokazování dospěl. Naopak se ve svém usnesení přiklonil k argumentaci státní zástupkyně a subjektivnímu názoru autora této rigorózní práce, jejíž stížnost označil za velmi pečlivě zpracovanou, co se rozboru skutkových i právních závěrů soudu prvního stupně týče. Soud druhého stupně tak dospěl k závěru, že výše citovaná stížnost státní zástupkyně je důvodná. Sam dále ve svém usnesení vytýkal zejména závěry ohledně poškození střešní krytiny, které dle názoru soudu prvního stupně nelze bez pochyb přičítat obžalovaným.

Soud druhého stupně se s odkazem na provedené důkazy se závěry soudu prvního stupně neztotožnil a uvedl k tomuto následující:

„Pokud jde o závěr soudu nalézacího ve vztahu k poškození střešní krytiny a dalších komponent střechy Pražského hradu na jeho Jižním čestném křídle, zde nelze než vytknout obvodnímu soudu, že se provedeným dokazováním dostatečně nezabýval a s provedenými důkazy se náležitým způsobem nevypořádal, když se omezil tolik na konstatování, že není schopen z fotodokumentace pořízené z poškození střechy Pražského hradu a videozáznamu dokumentujícího akci obžalovaných uzavřít, zda se poškozená místa ztotožňují s trasou, po níž se obžalovaní pohybovali.“⁹⁸

Dále soud druhého stupně konfrontoval původní závěry soudu prvního stupně týkající se právní kvalifikace přečinu krádeže. Dle jeho názoru nelze odcizení standarty posuzovat jako vedlejší produkt hlavní činnosti, tedy výměny standarty za trenky, k čemuž uvedl:

„(...) z provedeného dokazování vyplývá, že sňatá standartu prezidenta republiky byla obžalovanými za přispění další osoby odstraněna nejen ze stožáru, na němž byla vztyčena, ale následně shozena do prostoru pod Hradem, odkud byla další osobou odnesena, na druhé straně však uzavírá, že úmysl obžalovaných nesměřoval k odcizení standarty, avšak zásadní a prvotní úmysl směřoval k její výměně za červené trenky.“⁹⁸

A dále dle názoru autora této rigorózní práce zcela správně konstatoval:

„Ve shodě se státní zástupkyní se nelze ztotožnit s názorem obvodního soudu, že trestný čin krádeže nebyl naplněn ve své subjektivní stránce, tedy v úmyslu, k němuž dospívá dle svého úsudku, že jednání obžalovaných nesměřovalo k odcizení či poškození věci, přičemž pro přisvojení si věci zmocněním se vyžaduje úmysl pachatele získat věc nikoli jen na přechodnou dobu. Co se týče definice přisvojení si věci, lze zcela odkázat na definici citovanou státní zástupkyní.“⁹⁸

Konfrontaci závěrů soudu prvního stupně týkající se nenaplnění subjektivní stránky TČ krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) TZ dokončil následujícím:

„Je tedy třeba se zabývat otázkou, zda i v tomto smyslu nebylo jednání obžalovaných dopředu připravené, naplánované a zkoordinované ještě s další osobou. Není přitom podstatné, jak obžalovaní dále se standartou prezidenta republiky naložili, zda s ní nakládali sami či ji pouze předali dalším osobám, podstatné je, že ji odňali z vlastnictví či možnosti nakládání s ní oprávněné osobě (...)“⁹⁸

Dle názoru soudu druhého stupně tedy není důležité, jak obžalovaní s věcí nadále nakládali, ale její faktické odnětí z majetkové sféry oprávněné osoby, kdy z koordinovaného jednání obžalovaných byl s odkazem na shození balíčku a jeho

vyzvednutím jiným členem skupiny jejich úmysl standartu odcizit zjevný, s čímž autor této rigorózní práce zcela souhlasí.

Je však nutné zdůraznit, že při posouzení přečinu výtržnictví se soud druhého stupně dopustil zejména díky pouhému převzetí argumentů státní zástupkyně argumentačního paradoxu. Tento argumentační paradox nastal zejména tak, že soud druhého stupně vyjádřil při konfrontaci původních závěrů soudu prvního stupně následující názor:

„Rovněž k vyvrácení tohoto názoru samosoudkyně je použita argumentace státní zástupkyně v podané stížnosti zcela přílehlavá a opět na ni lze pro stručnost odkázat. Je totiž zřejmé, že jednání obžalovaných bylo naopak namířeno proti hodnotám společnosti, k čemuž volili i prostředky směřující k citelnému zásahu těchto hodnot, ale i k zásahu široké veřejnosti, když jednak svůj čin provedli v místě koncentrace velkého množství lidí, navíc své jednání zdokumentovali pořízením videozáznamu, který umístili na veřejně dostupném serveru, aby jej mohl shlédnout široký okruh veřejnost, a nepochybně prostředky svého jednání volili i s předpokladem vyvolání zájmu médií a tedy poskytnutí publicity jejich jednání, právě s ohledem na symboly, vůči nimž směřovalo.“⁹⁸

A dále svůj postoj opřel o následující argument:

„Je nepochybné, že Pražský hrad jako sídlo českých králů a posléze prezidentů je symbolem svrchovanosti českého národa a prezidentská standarta jako jeden ze státních symbolů zakotvených v článku 14 Ústavy České republiky je symbolem státnosti. Zásad proti těmto symbolům provázený jejich odcizením lze stěží považovat za čistý demokratický projev názoru bez vyvození odpovědnosti.“⁹⁸

Zároveň se však soud druhého stupně ztotožnil s názorem státní zástupkyně, když konstatoval, že:

„Je zde třeba souhlasit se stěžovatelkou, že obžalovaní nejsou pohnáni k odpovědnosti za projev svého názoru, ale za způsob jeho realizace, zasahující celospolečenské

hodnoty, tedy zájem společnosti na ochraně veřejného pořádku a slušného občanského soužití, a rovněž za následky, které svým jednáním způsobily v oblasti majetkových práv druhých osob.“⁹⁸

Tímto došlo dle názoru autora této rigorózní práce k argumentačnímu paradoxu, kdy se soud druhého stupně dopustil nepřipustně extenzivního výkladu TČ výtržnictví dle § 358 odst. 1 TZ. Rozlišujeme-li obsah a formu svobodného projevu chráněného čl. 17 LZPS, zejména projevu uměleckého, musíme připustit i možnost, že se forma projevu nemusí nutně zamlouvat každému. Na druhou stranu se však autor této rigorózní práce ztotožňuje s názorem, že porušení majetkové sféry by již pod tuto ochranu spadat nemělo. Dále je dle názoru autora této rigorózní práce zcela liché přirovnávat Pražský hrad k symbolu svrchovanosti českého národa a odkazovat se na monarchistickou tradici, jelikož od vzniku 1. Československé republiky byl upuštěn vrchnostenský princip výkonu veřejné správy, která má dle republikánských principů demokratického právního státu sloužit pouze jako služba veřejnosti, tedy rovných s rovnými.

Nezbývá tedy než si položit otázku, zda je vůbec možné určit hranice přípustné formy svobodného projevu, aniž by došlo k omezení jeho obsahu?

Soud druhého stupně však považoval namíření činu proti hodnotám společnosti za zcela zřejmé, jelikož dle jeho názoru volba prostředků a předmětů útoku, spolu se způsobem jeho provedení naznačovala, že obžalovaní cílili k vyvolání velkého zájmu médií a následné publicity. Dle soudu nelze zásah proti symbolům zakotveným v čl. 14 Ústavy České republiky považovat jako demokratický projev názoru krytý svobodou zakotvenou v čl. 17 LZPS.

Soud dále uvádí, že tyto symboly nelze vztahovat pouze k osobě Miloše Zemana, tedy k současnému vykonavateli úřadu prezidenta republiky, jelikož symboly jako celek představují celospolečenské hodnoty a v případě standarty samotnou instituci prezidenta republiky, která tradičně požívá úcty a vážnosti. Nad rámec stížnosti státní zástupkyně však soud vytknul způsob stanovení výše způsobené škody, která dle jeho mínění zcela

neodpovídá realitě, jelikož vychází z pořizovací hodnoty poškozených věcí bez přihlédnutí k jejich opotřebení.⁹⁸

Soud druhého stupně původní usnesení zrušil a uložil jeho nové projednání, k čemuž uvedl, že by odsouzením obžalovaných nedošlo k nebezpečnému precedentu hraničícímu s totalitními režimy, ale k pouhému vymezení hranice. Dle názoru soudu druhého stupně by naopak mohlo dojít k nebezpečnému precedentu, kdy by nadřazováním práva svobody projevu nad ochranou majetkových práv legitimovalo k bezbřehým výkonům svobody projevu.⁹⁸

Ačkoliv by bylo opravdu možné výše uvedenou závěrečnou argumentaci považovat za plíživé náznaky utahování šroubů typické pro nastupující totalitní režimy a autor této práce zcela nesouhlasí s veškerou argumentací soudu druhého stupně, považuje závěrečnou část argumentace týkající se nastavení určitých limitů bezbřehým projevům za rozumnou.

Názory autora této rigorózní práce a soudu druhého stupně se rozcházejí zejména v pohledu na kvalifikaci skutku jako trestného činu výtržnictví. Soud argumentuje tím, že jejich jednání představuje útok na symboly demokratického zřízení a svrchovanosti českého národa. Je sice pravdou, že nelze vztahovat úřad prezidenta republiky vůči jeho aktuálnímu nositeli, ale ve spojení s prohlášením uveřejněném na internetu a rozesláném do všech médií je patrné, že odcizením symbolu prezidentského úřadu je kritizován výkon úřadu spojený s jeho současným nositelem, a to poměrně vtipným způsobem. Může být tedy tato recese brána jako hrubá neslušnost?

Je nepochybné, že v případě, kdy by skupina pouze pošlapala střechu Pražského hradu a takové jednání vykládala jako nesouhlas s politikou prezidenta republiky, jistě by o TČ výtržnictví mohlo jít, ale v případě, kdy po vzoru Foglarových románů uloupili pomyslný symbol cti představující táborovou vlajku, je dle názoru autora této rigorózní práce nutné tento projev chránit článkem 17 LZPS. Je však pravdou, že následné nevrácení takto uloupené vlajky a její pravděpodobné zničení, dobře míněný záměr celé akce v očích veřejnosti a orgánů činných v trestním řízení dehonestuje.

Autor této rigorózní práce považuje za důležité zmínit, že svoboda projevu a implicitně tedy svoboda umění má své limitace vyplývající jak z LZPS, tak z licence udělené běžným zákonům. Autor této rigorózní práce tyto teoretické limitace v této práci již blíže rozebral⁴⁶ a považuje za nesporné, že i poškození cizí věci (ať už přestřížením lanka, poničením střechy, rozstříháním předmětu, politím barvou atd.), byť jako součást uměleckého aktu, je nutné z hlediska právní kvalifikace posuzovat stejně, jako jiné TČ. Autor této rigorózní práce je toho názoru, že soud může uměleckou povahu celého skutku zohlednit ve výroku o druhu a výši trestu. Je sice nežádoucí, aby byly svobodné projevy potlačovány, ale jejich extenzivní prosazování, které koliduje s právy ostatních členů společnosti, je dle názoru autora této rigorózní práce nežádoucí stejnou měrou.

3.1.3. Řízení u trestního soudu prvního stupně po zrušení rozsudku

Po novém projednání soud prvního stupně vázaný právním názorem soudu druhého stupně ve svém rozsudku rozhodl, že na základě zhodnocení skutkového stavu se obvinění jednak společným úmyslným jednáním dopustili veřejně hrubé neslušnosti, dále poškodili cizí věc, a způsobili tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou a zároveň spáchali takový čin na věci, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, přisvojili si cizí věc tím, že se jí zmocnili, a způsobili tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou.

K TČ krádeže dle § 205 odst. 1 TZ soud prvního stupně, vázán právním názorem soudu druhého stupně, prakticky pouze zopakoval argumentaci státní zástupkyně a soudu druhého stupně, přičemž uvedl:

„(...) lze poukázat na faktické doznání obžalovaných Honse a Hájka, že standartu ze stožáru sňali a odhodili další osobě a dopravili ji z dosahu ostrahy Pražského hradu. Tímto doznáním obžalovaných je jednoznačně prokázán jejich úmysl standartu si přisvojit a nakládat s ní jako s věcí vlastní, který obžalovaní i zcela realizovali. Obžalovaným byl prokázán úmysl standartu Správě Pražského hradu odcizit, přičemž

tento úmysl i zrealizovali. Naplnění znaků přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku ve vztahu k odcizené standartě bylo tedy jednoznačně prokázané.“⁹⁹

A dále svůj pozměněný právní názor doplnil následujícím způsobem:

*„I za situace, kdy úmysl pachatele směřuje ke konkrétnímu následku, nelze vyloučit jeho odpovědnost i za „vedlejší produkt“ v podobě následku, který přímo svým jednání (sic!) nesledoval, avšak v důsledku jeho jednání takový následek nastal, přičemž pachatel byl srozuměn s tím, že k němu může dojít. Pro zavinění ve formě eventuálního úmyslu mimo jiné zcela postačí, pokud si je pachatel alespoň v základních rysech vědom podstatných okolností, které ve svém souhrnu směřují ke vzniku protiprávního následku, jsou způsobilé ho přivodit a pachatel je smířen s jeho vznikem.“*⁹⁹

Na základě výtky soudu druhého stupně směřující vůči ocenění poničeného majetku se soud prvního stupně nově řídil časovou cenou vlajky prezidenta republiky v době jejího odcizení na 8.400,- Kč, což je oproti původnímu určení škody ve výši 33.600,- Kč podstatný rozdíl. Co se výroku o náhradě celkové škody týče, soud přikázal náhradu škody poškozené České republice – Správě Pražského hradu částku ve výši 63.544,60,- Kč.⁹⁹

Co se TČ výtržnictví dle § 358 odst. 1 TZ týče, vyjádřil se soud prvního stupně, opět vázán právním názorem soudu druhého stupně, následujícím způsobem:

*„Zásah proti těmto symbolům provázený jejich odcizením lze stěží považovat za čistý demokratický projev názoru bez vyvození odpovědnosti.“*⁹⁹

Kdy argumentaci soudu druhého stupně doplnil o:

*„Těžko lze připustit, aby svobodou projevu bylo možno ospravedlnit zásah do oprávněných práv jiné osoby v rozsahu ochrany poskytované takovým právům zákonnými předpisy.“*⁹⁹

---

⁹⁹ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. 4. 2017, č. j. 2 T 114/2015.

Na základě uvedeného soud právně kvalifikoval jednání obžalovaných jako souběh přečinu výtržnictví dle § 358 odst. 1 TZ s přečinem poškození cizí věci dle § 228 odst. 1, 3 písm. c) TZ a přečinem krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) TZ spáchaný ve spolupachatelství, za což je odsoudil úhrnnému trestu odnětí svobody v době trvání 6 měsíců, které podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 1 roku.⁹⁹

Autor této rigorózní práce sice souhlasí s přehodnocením výše způsobené škody, která byla v původním řízení před soudem prvního stupně zcela evidentně nepřiměřená, ale s odkazem na výše uvedené hodnocení argumentace soudu druhého stupně týkající se právní kvalifikace trestného činu výtržnictví konstatuje, že dle jeho názoru nebyl spáchán. Autor této rigorózní práce se ve svém názoru opírá zejména o argumentaci samotného soudu druhého stupně, kterou soud prvního stupně v předmětném rozhodnutí pouze zopakoval, kdy ve vztahu k TČ výtržnictví dle § 358 odst. 1 TZ uvádí soudy následující:

„Dle čl. 2 odst. 4 Ústavy ČR a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod může každý občan činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Jestliže přitom trestní zákoník postihuje zásah do majetkových práv a jím přesně vymezený zásah do těchto práv označuje za trestný čin a stanovuje za něj postih, je nepochybné, že takovéto jednání je zákonem zakázáno a pro případ porušení tohoto zákazu je sankcionováno. Je tedy zřejmé, že svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého a nelze přitom nadřazovat právo na svobodu projevu nad právo na ochranu majetku, do něhož v tomto případě zjevně bylo zasazeno způsobem a v intenzitě odporujícím zákonu.“⁹⁹

Sám soud se ve své argumentaci opírá o střet práva na svobodu projevu s právem na ochranu majetku, které však s TČ výtržnictví dle § 358 odst. 1 TZ vůbec nesouvisí, neboť objektem tohoto TČ je veřejný pořádek a slušné občanské soužití. Dle autora této práce je dále kuriozitou fakt, že se k řízení připojila další poškozená, konkrétně Česká republika – Kancelář prezidenta republiky s částkou 310.692,70,- Kč za nemajetkovou újmu, která jí byla způsobena. Je sice pravdou, že dle NOZ má na základě zákonné fikce Česká republika v občanskoprávních vztazích právní osobnost, ale dle většiny

odborníků na občanské právo nemůže Česká republika jako stát požadovat nemajetkovou újmu prostřednictvím soukromého práva, jelikož nemůže být zasaženo do jejích vnitřních pocitů, a navíc k ochraně jejích zájmů slouží instituty veřejného práva. Zde se dále nabízí analogie se známým nálezem⁵⁷ ÚS, který zpopularizoval institut tzv. osoby veřejného zájmu, která musí snášet širší limity při kritice své osoby. Lze tedy stát považovat za osobu veřejného zájmu? Dle názoru autora této rigorózní práce se stát díky své povaze suveréna ve smyslu veřejného a mezinárodního práva natolik vymyká občanskoprávní fikci (jež ho považuje za osobu ve smyslu soukromého práva), že by analogii s citovaným nálezem ÚS vyloučil. Demokratický právní stát se jako suverén v různých společenských vztazích opírá o tři pilíře své moci, tedy moc zákonodárnou, moc výkonnou a moc soudní (v teorii se dovodila i moc kontrolní, která však v ústavním pořádku není samostatně popsána). Má tedy čistě teoreticky možnost prostřednictvím moci zákonodárné měnit pravidla pomyslné hry změnou legislativy, pomocí moci výkonné aktivně pravidla ohýbat podzákonnými předpisy, do vztahů dále prostřednictvím exekutivy zasahovat individuálními právními akty a zároveň právo vykládat pomocí moci soudní. Jedná se sice o čistě teoretickou konstrukci, která stát považuje za jeden homogenní celek srovnatelný s jedním člověkem, ale zároveň poukazuje na absurdnost, která by spočívala v přiznání osobnostních práv státu, který disponuje širokou paletou nástrojů, ať už práva ústavního, správního, tak trestního. Je také pozoruhodné, že v poslední době dochází k příklonu vytvoření jakési separátní konstrukce práva na ochranu osobnosti pomocí práva správního a trestního, kdy stát chrání své služebníky před urážkami správním postihem. Před sepsáním této rigorózní práce dokonce došlo k legislativním návrhu kriminalizace urážky prezidenta České republiky, jako vrcholného představitele moci výkonné.

Dle názoru autora této rigorózní práce lze na základě této argumentace postihnout obžalované pouze za majetkoprávní TČ, nikoliv však za TČ výtržnictví dle § 358 odst. 1 TZ, neboť je tím zasahováno do samotné koncepce předmětného uměleckého projevu, tedy chceme-li aktivistického uměleckého díla.

3.1.4. Řízení o odvolání státního zástupce a poškozených

V době obhajoby původní diplomové práce nebylo autorovi této rigorózní práce známo rozhodnutí ve věci odvolání státního zástupce a poškozených proti výroku o náhradě škody, které bylo Městským soudem v Praze vyneseno po veřejném zasedání konaném 27. 9. 2017.

Odvolání proti rozsudku rozebraném v předchozí podkapitole této rigorózní práce podaly v zákonné lhůtě státní zástupkyně a prostřednictvím svého zmocněnce poškozená Česká republika – Kancelář prezidenta republiky a Česká republika – Správa Pražského hradu. Soud druhého stupně všechna podaná odvolání zamítl dle § 256 TŘ.

Autor této rigorózní práce opět nemá k dispozici původní textaci odvolání státní zástupkyně a obou poškozených, dále však vychází z pouhé rekapitulace obsažené v odůvodnění usnesení odvolacího soudu.

Soudu druhého stupně zrekapituloval odvolání státní zástupkyně následujícím způsobem:

„Odvolání státní zástupkyně směřoval částečně do výroku o vině, konkrétně do skutkových zjištění a na to navazujícího výroku o náhradě škody a do výroků o uložených trestech a výroku o ochranném opatření, to vše v neprospěch obou obžalovaných“¹⁰⁰

Dále také:

„Oproti písemně podanému odvolání intervenující státní zástupce Městského státního zastupitelství v Praze rozsah podaného odvolání modifikoval, kdy upustil od požadavku na doplnění skutkových zjištění o „rozstříhání odcizené standarty prezidenta republiky“ a rovněž otázku stanovení hodnoty odcizené standarty označil za problematickou a v tomto směru ponechal rozhodnutí zcela na úvaze odvolacího soudu, tedy i v navazujícím výroku o náhradě škody.“¹⁰⁰

---

¹⁰⁰ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2017, č. j. 67 To 279/2017.

V případě uložených trestů mířilo slovy soudu druhého stupně podané odvolání dále proti následujícím uloženým trestům:

„Intervenující státní zástupce připustil, že do těchto je možno zasahovat de facto pouze za situace, kdy by se jednalo o tresty nepřiměřené. Nicméně domnívá se, že by v souladu s podaným odvoláním měl odvolací soud přistoupit k rozšíření uložených podmíněných trestů odnětí svobody, a to o požadovaný trest peněžitý v částce 10.000,- Kč pro každého a k tomu příslušející náhradní trest odnětí svobody v přiměřené výměře a rovněž by bylo na místě v rámci podmíněného odsouzení uložit obžalovaným povinnost podle svých sil nahradit škodu, kterou trestným činem způsobili.“¹⁰⁰

Dále je slovy soudu druhého stupně intervenující státní zástupce toho názoru, že:

„(...) byly splněny podmínky pro vyslovení trestu propadnutí věci, a to ve vztahu k předmětům, které byly postiženy ochranným opatřením, tedy rozhodnutím o jejich zabrání.“¹⁰⁰

Poslední bod odvolání státního zastupitelství se dle rekapitulace soudem druhého stupně týkal již dříve v této práci zmíněným nárokem na náhradu škody ve prospěch České republiky, jako právnické osoby ve smyslu soukromého práva, k čemuž se intervenující státní zástupce vyjádřil následovně:

„Pokud jde o poškozeným uplatňovaný nárok na nemajetkovou újmu v penězích, tento shledává složitějším, přesahujícím možnosti adhezního řízení v rámci řízení trestního, a proto se domnívá, že rozhodnutí obvodního soudu o odkazu Kanceláře prezidenta republiky s uplatněným nárokem na náhradu nemajetkové újmy v penězích na občanskoprávní řízení, je správné.“¹⁰⁰

Dle názoru autora této rigorózní práce je však ve vztahu k předmětu věci zajímavější odvolání poškozených, o kterém soud druhého stupně ve své rekapitulaci konstatoval:

„Zmocněnec poškozených brojí proti rozhodnutí obvodního soudu o náhradě škody vůči oběma jeho klientům, tedy jak vůči české republice, zastoupené Kanceláří prezidenta republiky, tak vůči české republice, zastoupené Správou Pražského hradu. Ve vztahu k poškozenému číslo 2 projevuje svůj nesouhlas s výší přiznaného nároku na náhradu škody na majetku, když nesouhlasí se znaleckým posudkem Ing. Karla Nováka, vypracovaným ke stanovení hodnoty odcizené vlajky prezidenta republiky a domáhá se, aby tento nárok byl přiznán v plné výši, tedy za nákup standardy nové.“¹⁰⁰

Dle rekapitulace soudu druhého stupně cílili ve svém odvolání poškození i na velmi kontroverzní právní otázku nemajetkové újmy příslušející státnímu útvaru, a to následujícím způsobem:

„(...) odvolatel se domnívá, že její podstata, a tedy nárok s ní spojený není třeba dále prokazovat, když vychází z obecně známých notorií, jakými jsou Pražský hrad jako národní kulturní památka a symbol státnosti, stejně jako vlajka prezidenta republiky jako jeden ze státních symbolů. Odvolává se přitom na ustanovení § 135 odst. 2 NOZ, dle něhož nikdo nesmí bez zákonného důvodu zasahovat do pověsti nebo soukromí právnické osoby. Občanský zákoník tedy garantuje právnickým osobám mimo jiné „právo na pověst“ a „právo na soukromí“ a právnická osoba se může domáhat ochrany vůči každému a žádat, aby škůdce nahradil v penězích způsobenou nemajetkovou újmu, respektive poskytl v penězích přiměřené zadostiučinění.“¹⁰⁰

Poškozený Česká republika – Kancelář prezidenta republiky požadoval na základě uvedeného částku ve výši 310.962,70 Kč a poškozený Česká republika – Správa Pražského hradu částku ve výši 88.744,60 Kč, kdy tyto částky v sobě obsahovaly jak tvrzenou škodu na majetku, tak dle názoru autora této rigorózní práce záhadně vypočítanou nemajetkovou újmu.

K napadenému výroku o výši škody a argumentům poškozených se soud druhého stupně vyjádřil takto:

„Obecně je třeba konstatovat, že rozhodující je hodnota, o kterou byl majetek poškozeného zmenšen. Při odcizení nebo poškození věci starší či opotřebené se přihlíží ke snížení její hodnoty.“¹⁰⁰

A dále:

„Celkově je třeba konstatovat, že ke stanovení výše škody bylo v trestním řízení přistupováno objektivně a zcela v souladu se zákonem, když v případě poškození střechy a tažného zařízení vlajkového stožáru byla výše způsobené škody stanovena s ohledem na charakter poškozeného objektu jako účelně vynaložené náklady na uvedení věci do původního stavu. Obdobné východisko přitom bylo zvoleno i při stanovení časové hodnoty odcizeného (sic!) vlajky, kdy jako výchozí byly vzaty náklady na obstarání stejné věci, avšak bylo zohledněno její opotřebení.“¹⁰⁰

Co se otázky nároku na náhradu nemajetkové újmy týče, jedná se bezesporu o velmi složitý právní problém. Náleží dle občanského práva náhrada nemajetkové újmy právnickým osobám? Bezpochyby ano. Je Česká republika považována v občanskoprávních vztazích za právnickou osobu dle soukromého práva? Na základě ustanovení § 21 NOZ ano.

Představa, že právnická osoba jako fiktivní právní útvar nemajetkovou újmu coby zásah do přirozených práv pociťovat nemůže, je již delší dobu legislativně i v rozhodovací praxi soudů překonaná. Osoby sdružené v této právnické osobě mohou pociťovat nemajetkovou újmu zejména v souvislosti s poškozením zájmů, které má tato právnická osoba prosazovat. Jak ale postupovat, když náhradu nemajetkové újmy požaduje Česká republika, jako originární právnická osoba veřejného práva a jako právnická osoba soukromého práva *sui generis*? Je spravedlivé, aby Česká republika, která má k prosazování a ochraně svých zájmů mimo soukromoprávních nástrojů

zejména nástroje veřejnoprávní, požadovala náhradu nemajetkové újmy za porušení jejích osobnostních práv?

Autor této rigorózní práce byl již při rozboru původních nároků poškozené České republiky zvědavý, jakým způsobem se soudy k této problematice postaví.

Po krátkém úvodu, kdy soud druhé instance argumentačně doložil aktivní legitimaci Kanceláře prezidenta republiky a Správy Pražského hradu vůbec náhradu nemajetkové újmy požadovat, dospěl tento soud k následujícímu závěru:

„V posuzovaném případě lze připustit, že k určité nemajetkové újmě došlo, neboť právě do ní zřejmě směřovalo cílené jednání obžalovaných, které vyjadřovalo de facto jejich jakýsi postoj, byť uplatněný nevhodnými a nezákonnými prostředky s narušením práv a právem chráněných zájmů třetích osob, a to prostřednictvím symbolů či primárně symbolu – prezidentské standarty, prezentující určité hodnoty.“¹⁰⁰

Dále tento závěr doplnil řečnickou otázkou, jak má být taková nemajetková újma kvantifikována a jaká má být ona související sekundární povinnost škůdce k jejímu odčinění, tedy:

„(...) je-li třeba ji vyměřovat v penězích, nebo stačí-li zadostiučinění morální ve smyslu ustanovení § 2971 občanského zákoníku, dle něhož odůvodňují-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, a nebo způsobili újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.“¹⁰⁰

Soud druhého stupně celou úvahu uzavřel sdělením, že neshledal splnění podmínek pro přiznání nároku na nemajetkovou újmu v penězích v adhezním řízení a vyjádřil názor, že v případě nesouhlasu proti tomuto právnímu názoru se může poškozená Česká republika stále obrátit na soud v občanskoprávním řízení.

Svůj právní názor podložil soud druhého stupně následující úvahou:

„Morální zadostiučinění v tomto případě nepochybně poskytnuto bylo, a to již minimálně ve formě potrestání obžalovaných, neboť i trestní řízení a uložený trest je formou satisfakce. V posuzovaném případě se pak z hlediska zasažených hodnot a prezentovaného postoje obžalovaných právě toto morální zadostiučinění jeví jako zásadní a plně reparující vzniklou újmu. Pokud přitom poškozený argumentuje při násobení jím vyčísleného nároku na nemajetkovou újmu v penězích uváděním účinku ve veřejnou známost, je i v tomto ohledu satisfakce poškozeného díky medializaci celé kauzy odpovídající.“¹⁰⁰

Autor této rigorózní práce byl po rozboru předmětného rozhodnutí prvně poněkud zklamaný, že soud druhého stupně neposkytl lépe odůvodněný právní názor k problematice uplatňovaného nároku takto specifickou právnickou osobou. S přihlédnutím k působnosti trestního soudu však nešlo toto po soudu druhého stupně ani spravedlivě požadovat, ač by byl jistě jeho právní názor z teoretického hlediska zajímavý a přínosný.

Autor této rigorózní práce si však není vědom toho, zda byla podobná otázka v historii České republiky řešena před civilním soudem. Právnická osoba jako produkt právní fikce nemá a ani nemůže mít takové znaky osobnosti, jaké známe u člověka, tedy psychickou a fyzickou stránku, která je u každého člověka jedinečná. Dle názoru autora této práce není možné analogicky v plném rozsahu přenášet nad rámec zákona ochranu právních statků spojených výhradně s člověkem i na právnické osoby, jako produkty právní fikce. Osobnostní práva jsou v NOZ ve vztahu k člověku výslovně zmíněna, zatímco ve vztahu k právnickým osobám NOZ připouští v ustanovení § 135 NOZ pouze ekvivalent těchto práv, a to formou ochrany názvu právnické osoby, její pověsti a soukromí.

Zajímavá je však samotná formulace ustanovení § 135 odst. 2 NOZ, která navazuje následujícím způsobem:

„Stejná ochrana náleží právnické osobě proti tomu, kdo bez zákonného důvodu zasahuje do její pověsti nebo soukromí, ledaže se jedná o účely vědecké či umělecké nebo o tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství; ani takový zásah však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby.“⁴⁰

Otázka nároku na náhradu nemajetkové újmy právnických osob byla judikaturou řešena ve vztahu k právnickým osobám soukromého práva a to tedy např. ve vztahu k ochraně před defamacemi a průtahům v řízení¹⁰¹. NS dokonce řešil otázku nároku na nemajetkovou újmu vzniklou průtahy řízení uplatňovanou osobou veřejného práva¹⁰².

Ačkoliv spor týkající se uplatňování nároku na náhradu nemajetkové újmy státem po soukromém subjektu autor této rigorózní práce nenalezl, bylo by velmi zajímavé nastudovat v tomto případě kvalifikovanou argumentaci k oprávněným zájmům státu jako právnické osoby soukromého práva, které dle citovaného ustanovení představují implicitní limitaci projevů vědeckých uměleckých atd. Dle názoru autora této práce představuje právní fikce státu, jako osoby soukromého práva, pouze nástroj k majetkové interakci státu s jinými subjekty soukromoprávních vztahů, tudíž takového jednání nemohlo oprávněné zájmy státu nikterak ohrozit.

Je nutné pamatovat i na fakt, že Česká republika je zároveň subjektem v trestněprávním vztahu vznikajícím mezi pachatelem trestného činu a státem. V tomto vztahu má Česká republika jako stát povinnost prostřednictvím svých orgánů a s pomocí trestněprávních a správních předpisů pachatele takového činu dopadnout,

---

¹⁰¹ Česko. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 1290/2014 [ze dne 16. 9. 2014]. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, Česká republika*. 2016. 54/2016. Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/8E13994E4B9E24B5C1257F070041714D?openDocument.

¹⁰² Česko. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 3422/2013 [ze dne 3. 9. 2014]. Dostupné z: http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1A381AA1E4AF0B7CC1257D5B0034B815?openDocument.

poskytnout spravedlivý soud a v případě prokázání viny i uložit spravedlivý trest, čímž je již implicitně dán postup, kterým je právním statkům poskytována ochrana. Stát by tedy měl dle názoru autora této rigorózní práce v těchto případech vystupovat pouze jako nezištný služebník, který vykonává své povinnosti pomocí pravomocí, které mu jeho občané k těmto úkolům svěřili.

Bylo by vůbec v souladu se základními právními principy demokratického právního státu, aby státní útvar disponující celou škálou veřejnoprávních nástrojů, byl oprávněn souběžně po svých občanech požadovat náhradu nemajetkové újmy, kterou porušením veřejnoprávním předpisů takovéto právnické osobě *sui generis* způsobili?

Autor této rigorózní práce se však domnívá, že v tomto případě nelze vinit stát jako obecné zřízení či právní fikci vytvořenou za účelem nastavení rámce společného soužití více osob, ale spíše jeho současné personální zastoupení. Správa Pražského hradu je dle jejího statutu příspěvkovou organizací zřízenou Kanceláří prezidenta republiky. Z hlediska principů horizontální i vertikální dělby moci je přirozené, že orgány státu, které mají v gesci výkon moci soudní, jsou zastoupeny jinými představiteli, než souhrn majetku a osob, které mají jménem České republiky za úkol podporovat prezidenta České republiky při výkonu funkce. Dle názoru autora této rigorózní práce došlo v tomto případě pouze k prosazování osobních zájmů představitelů těchto organizačních složek státu a promítnutí osobních ambicí do sporu, ve kterém se formálně zaštitili státem, který mají z titulu svých funkcí zastupovat.

3.1.5. Shrnutí

Akce skupiny Ztohoven bezesporu splnila svůj účel a jako ukázkový případ mediálního aktivismu vyvolala celospolečenskou diskuzi nejen o tématu hranice svobody umělecké tvorby, ale i trestnosti aktivistického umění jako formy kulturní sabotáže. Tento případ je také dalším střípkem v sérii relevantních otázek týkajících se výkonu funkce současného prezidenta České republiky. Kde končí politická odpovědnost za výkon funkce a kdy se jedná již o odpovědnost osobní? Je možné, aby úřednický aparát prosazoval své zájmy skrze organizační složku státu? Jak efektivně zajistit řádnou správu věcí veřejných volenými představiteli?

To jsou ty otázky, které měla celá akce s největší pravděpodobností vyvolat, a dle názoru autora této rigorózní práce je správné, že o nich bude široká veřejnost diskutovat. Autor této rigorózní práce s odkazem na komentář k LZPS⁴⁶ dodává, že při plnění cílů aktivistického umění musí jeho autoři počítat s právními následky, které z něho ex post vyplývají, jako je právě vznik škody na majetku, možnost střetu s veřejným pořádkem atd. Autor této práce se nadto domnívá, že tento druh právního postihu tvoří okolo aktivistického umění potřebnou auru rebelie a vyvolává mučednický syndrom, který je spouštěčem celospolečenské diskuze. Tento názor potvrzuje i samotný Roman Týc v rozhovoru¹⁰³ na stopážích 12:30 a 13:36.

Má-li autor této rigorózní práce výše rozvedenou argumentaci soudu týkající se náhrady škody a nemajetkové újmy shrnout, je nutné ji označit jako velmi rozumnou a ve vztahu k nepřiměřeným požadavkům poškozeného i v kontextu právního řádu České republiky spravedlivou. Autorovi této rigorózní práce také není z veřejně dostupných zdrojů známo, že by se Kancelář prezidenta republiky či Správa Pražského hradu svých tvrzených práv domáhaly v občanskoprávním řízení.

Rudé trenýrky mají společenský dopad i po téměř třech letech od jejich vyvěšení, kdy na tiskové konferenci prezidenta České republiky došlo k jejich spálení Milošem Zemanem, ačkoliv soukromí sběratelé za jejich koupi nabízeli částku v řádech milionů českých korun a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových je tak pravděpodobně Kanceláři prezidenta republiky daroval neoprávněně. Reakcí¹⁰⁴ na tuto nedůstojnou tiskovou konferenci byla zahraniční morální podpora, kdy na počest české avantgardy byla vyvěšena atrapa rudých trenýrek na zeď londýnské Red Gallery s tím, že tyto trenýrky už žádný politik pálit nebude.

---

¹⁰³ Prezidentská standarta pořád existuje, Hrad může mít prsty v smrti jednoho z nás, říká Týc. In: *Aktuálně.cz: DVTV* [online]. Praha: Economia, 2018, 22. 6. 2018 [cit. 2018-08-13]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/hrad-mozna-muze-za-smrt-jednoho-z-nas-prezidentska-standarta/r~8d2960c2755d11e8aa390cc47ab5f122/>.

¹⁰⁴ BRODCOVÁ, Daniela. "Tyhle trenky žádný politik nespálí.": Londýnská galerie vyvěsila na podporu české avantgardy rudé trenýrky. In: *iRozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 21. 7. 2018 [cit. 2018-08-03]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/rude-trenyrky-ztohoven-londynska-red-gallery-ceska-avantgarda_1807211645_dbr.

Pomineme-li přestupkové aspekty pálení rudých trenek¹⁰⁵, pak akce Miloše Zemana opět vyvolala zajímavé otázky týkající se autorských a vlastnických práv k rudým trenkám. V pravomocném rozsudku⁹⁹ bylo odsouzeným mimo jiné uloženo ochranné opatření zabránění věci dle ustanovení § 101 odst. 1 písm. c) TZ, který se vztahoval na textilii červené barvy, jež měla dle soudu stylizovat pánské spodní prádlo. Zajímavé je, že toto ustanovení TZ umožňuje zabrat věc nebo jinou majetkovou hodnotu pouze v případě, že ohrožuje bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu, tedy TČ ve smyslu ustanovení § 14 odst. 3 TZ.

Autor této rigorózní práce si tedy klade otázku, čím mohly být rudé trenýrky tak nebezpečné, že byly zařazeny pod zmíněnou právní kvalifikaci, která běžně dle komentáře¹⁰⁶ k zákonu obsahuje zakázané zbraně, střelivo, výbušniny, narkotika, jedy atd. Roman Týc v rozhovoru¹⁰³ uvádí, že užívací právo k rudým trenýrkám bylo převedeno na třetí osobu, které tedy byly státem v rámci trestního řízení zabráněny. Bohužel autorovi této rigorózní práce není znám obsah této licenční smlouvy, proto není možné dále vyvozovat důsledky vzniklé spálením a případnými občanskoprávními nároky této třetí osoby vůči České republice.

Co se však celospolečenského dosahu týče, dovolí si autor této práce dopad ilustrovat na průzkumu veřejného mínění provedeném společností STEM/MARK, a.s.¹⁰⁷ na vzorku 623 respondentů bezprostředně po samotné akci, tedy mezi 22.9.2015 až 24.9.2015. Dle tohoto průzkumu zaznamenalo akci v médiích 90 % zkoumaného vzorku, kdy odpovědi těchto 90 % zkoumaného vzorku jsou zapracovány do grafů uvedených níže v této rigorózní práci.

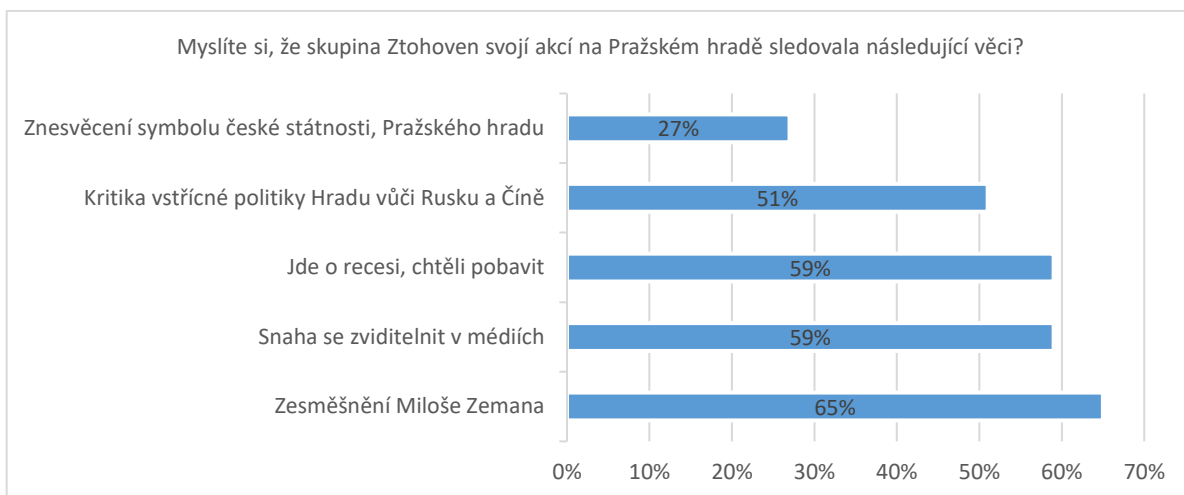
---

¹⁰⁵ ŠÍROVÁ, Veronika. Inspekce zahájila přestupkové řízení kvůli pálení trenek na Hradě. Řeší možné porušení zákona o ovzduší. In: *IRozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 13. 8. 2018 [cit. 2018-08-13]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/paleni-trenyrek-prazsky-hrad-milos-zeman-1808131510-dbr>.

¹⁰⁶ ŠÁMAL, Pavel. § 101 Zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty. In: *Trestní zákoník (EVK)*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 1194. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹⁰⁷ Trenky nad Hradem mířily na Zemana, myslí si Češi.... In: *STEM/MARK: Marketingový výzkum a analýza dat* [online]. STEM/MARK, 2015 [cit. 2018-08-08]. Dostupné z: <https://www.stemmark.cz/trenky/>.

Příloha č. 1

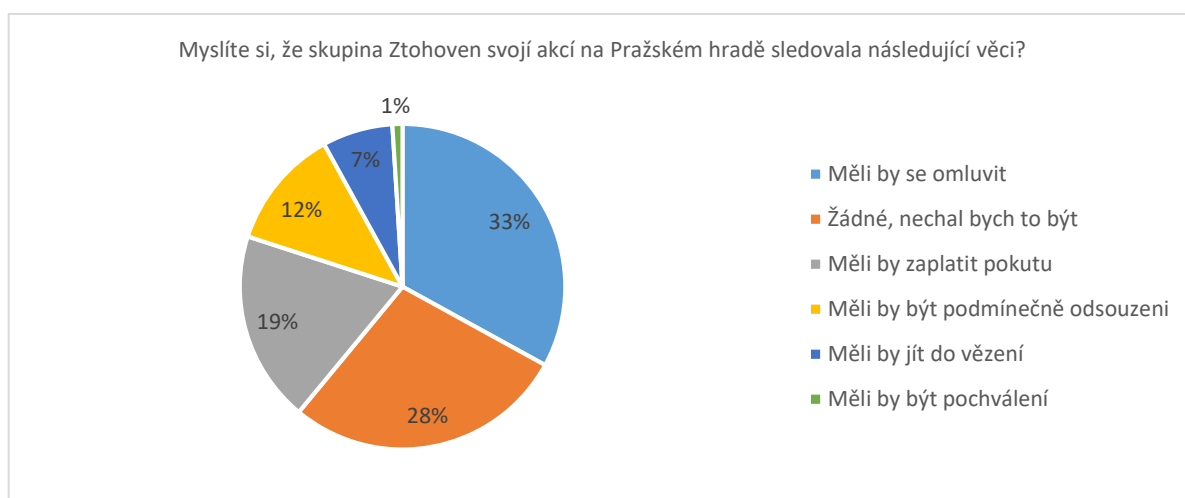
Zdroj: výzkum STEM/MARK¹⁰⁷

Je tedy zcela evidentní, že nadpoloviční většina zkoumaného vzorku, který incident zaznamenal, považoval akci za recesi s cílem zesměšnění Miloše Zemana, jež měla od počátku ambici zviditelnit se v médiích. Pouze 27 % zkoumaného vzorku, který incident zaznamenal, považovalo akci za znesvěcení symbolu české státnosti. Jan Tuček z agentury STEM/MARK k tomuto výzkumu uvedl:

„Podle levicových voličů šlo také o snahu zviditelnit se v médiích, ti praviceví akci považují za recesi“ říká Jan Tuček ze STEM/MARK a dodává: „Smysl pro humor a nadsázku v tomto případě levicovní voliči příliš nemají, akci spíše odsuzují jako trestný čin a hanobení hlavy státu.“¹⁰⁷

Zajímavé však je, že s několikaletým odstupem Roman Týc v rozhovoru¹⁰³ na stopážích 4:36 a 19:40 několikrát uvedl, že akce nebyla mířena proti Miloši Zemanovi osobně, ale Úřadu prezidenta České republiky jako instituci, která je v moderní době přežitá. Z hlediska trestu odpověděl zkoumaný vzorek, který incident zaznamenal poměrně překvapivě, kdy skutečný pravomocný výsledek soudu si bezprostředně po akci přálo pouze 12 % těchto respondentů.

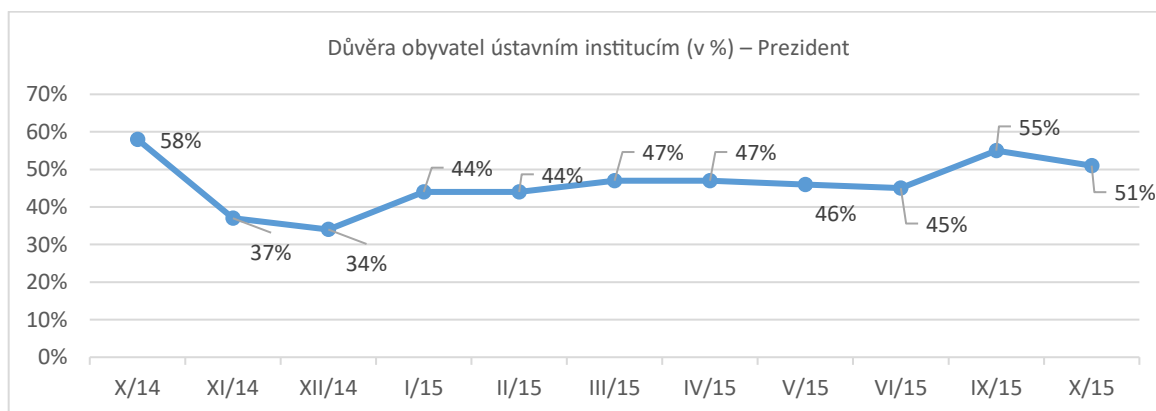
Příloha č. 2

Zdroj: výzkum STEM/MARK¹⁰⁷

Autor této rigorózní práce považuje za nešťastné, že nejsou syrová sesbíraná data z výzkumu veřejně dostupná, čímž je znemožněna segmentace odpovědí různých respondentů. Srovnáme-li výsledky tohoto výzkumu s výsledky výzkumu¹⁰⁸ důvěry ústavních institucí ze stejného období, nelze než dojít k závěru, že důvěra prezidenta České republiky u zkoumaného vzorku značně kolísala, ačkoliv alespoň dle výzkumů nebyla nejhorší za období předchozích dvanácti měsíců.

Příloha č. 3

Zdroj: výzkum CVVM¹⁰⁸

¹⁰⁸ TISKOVÁ ZPRÁVA: Důvěra ústavním institucím v říjnu 2015. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění*[online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, 2015, 23. 10. 2015 [cit. 2018-08-08]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1952/f9/pi151023.pdf.

Z průzkumu je však zajímavé, že po celém incidentu se skupinou Ztohoven důvěra v prezidenta České republiky poskočila o 10 % a až dále o 4 % poklesla. Celospolečenský význam celé akce lze však ilustrovat na předchozím výzkumu, ve kterém akci zaznamenalo 90 % zkoumaného vzorku a lze předpokládat, že i v rámci zbylého obyvatelstva je podíl těch, co akci zaznamenali, velmi vysoký.

Z hlediska celosvětového kontextu se nabízí srovnání s aktivistickou skupinou Pussy Riot, která s cílem poukázat na celospolečenský problém volí podobnou taktiku mediálního ladění svých výstupů, které bývají často plánovány jako šokující a kvalifikovány jako výtržnosti. Nejznámější kauzou týkající se skupiny Pussy Riot, která se stala v historii české žurnalistiky legendární zejména díky lingvistickému výstupu Miloše Zemana, je rocková modlitba zaměřená proti Vladimiru Putinovi v ortodoxním moskevském kostele.¹⁰⁹

Ruské orgány veřejné moci, které jsou známy svým autoritářským přístupem, celou akci posuzovaly jako trestný čin výtržnictví. Argumentace podporující pravomocné odsouzení se opírala zejména o církevní hodnoty a s námitkou, že obscenity provázející vystoupení a vyzývavé oblečení byly součástí performance a masky. Je pravdou, že spoře oděné feministky vystupující na oltáři ortodoxního pravoslavného kostela na celou performanci předem přizvaly spřízněné novináře a všemožně se snažily podpořit mediální dosah vystoupení, zejména pomocí prostředků, o kterých lze bezpečně říci, že většinu konzervativní společnosti šokují. Soud nakonec dovodil, že zločinné spolčení za účelem provedení výtržnosti skutečně existovalo, zejména díky diverzifikaci rolí a útokem na náboženské hodnoty.

Zde je nutné podotknout, že velmi podobně by ve výroku o vině rozhodly i soudy evropské, zejména ve srovnání s již zmíněnými rozhodnutími ve věci Otto-Preminger-Institut¹⁵⁸ a Müller⁸¹. Autor této práce se však nedomnívá, že by v případě evropského rozhodnutí došlo k uložení nepodmíněných trestů odnětí svobody. Velmi blízká podobnost těchto případů však stále spočívá v obsahu, který lze bezpečně označit za

---

¹⁰⁹ Pussy Riot v. Russia. In: *Global Freedom of Expression* [online]. Columbia University [cit. 2018-08-07]. Dostupné z: <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/pussy-riot-vs-russia/>.

politicky motivovaný projev, jež by měl být z titulu ochrany základních práv a svobod zaručen, a který byl jako celek zabalen do mediálně vděčné a prvoplánově šokující umělecké formy.

3.2. Česko-romská vlajka

Následující případová studie je z právního hlediska tomu předchozímu blízká pouze předmětem tvrzeného útoku, čímž je státní vlajka, kterou lze jako jeden ze státních symbolů ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 ZoStS využívat pouze vhodným a důstojným způsobem ve smyslu odstavce druhého tohoto ustanovení.

Na kauzy česko-romských vlajek narazil autor této rigorózní práce zcela náhodou v právní praxi při rešerši možností využití státních a jiných symbolů v marketingové kampani a byl překvapen, že ho svého času mediálně známá kauza nezasáhla. Vzhledem k tomu, že ve veřejně dostupných zdrojích byla kauza popisována zkratkovitě a nebyly dostupné přepisy ani právní věty z předmětných rozhodnutí orgánů veřejné moci, rozhodl se autor této rigorózní práce kontaktovat hlavní aktéry, tedy umělce Tomáše Rafu a jeho zástupce v předmětné kauze Jana Rovenského.

Po krátkém úvodu do kauzy a nahlédnutí do spisového materiálu byl autor této práce zaskočen postupy orgánů veřejné moci, tedy Policie České republiky a Úřadu městské části Praha 7 (dále jen „ÚMČP7“). Zejména procesní vady a neprofesionalita celého řízení, které bylo završeno nečinností Magistrátu hlavního města Prahy, otráslы autorovou vírou v principy demokratického právního státu. Vzhledem k tomu, že byl autorovi této práce poskytnut opis celého přestupkového spisu, obsahující osobní údaje aktérů, kteří nebyli o souhlas s jejich zpracováním požádáni, cituje autor této rigorózní práce předmětné dokumenty pouze v rozsahu, v jakém by mu byly poskytnuty dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím¹¹⁰, a šetří tak osobnostní práva a soukromí zúčastněných osob a navržených znalců.

---

¹¹⁰ ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 11. května 1999, o svobodném přístupu k informacím. Zákon č. 106/1999 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 1999, částka 39, s. 2578-2582. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3256>.

Celý případ se z hlediska aktivistických skupin netýká pouze Tomáše Rafy, slovenského výtvarníka, ale zejména následné mediální bouře, která se ve vztahu umění a státních symbolů strhla. Dílo Tomáše Rafy inspirovalo několik dalších umělců a zároveň evokovalo agresivní reakce nacionalisticky a rasově vyhraněných hnutí.

Kauzu česko-romské vlajky je třeba rozlišovat ve třech rovinách. Nejdříve je třeba se zabývat prvotní kauzou vandalských útoků a následných trestních oznámení v souvislosti s výstavou v galerii Artwall, provozované na podpěrných stěnách Letenských sadů, dále kauzou bezprecedentního policejního zásahu při další umělecké expozici předmětných děl v galerii Art Space provozované Anglo-americkou vysokou školou v Praze a v neposlední řadě několika souvisejícími případy, mezi které patří zabavení česko-romské vlajky při výkonu práva shromažďovacího, další kontroverzní případ využití státní vlajky České republiky v uměleckém díle a nedávné události na sociálních sítích, které vedou k zamyšlení nad smyslem ochrany státních symbolů obecně.

3.2.1. Úvod do kauzy galerie Artwall

Prvním pomyslným střípkem v mozaice kauzy česko-romské vlajky je umělecká expozice s názvem Výběrové řízení na česko-romskou vlajku, sestávající se návrhů potencionální vlajky, viz níže uvedená příloha. Tato výstava měla za cíl vyvolat diskuzi nad často přehlíženým tématem sociálního vyloučení Romů žijících na území České republiky. Autor kombinoval znaky Čechů a Romů, tedy českého lva a romskou čakru, a to různým způsobem a do několika celků, kdy některé více a některé méně připomínaly stávající státní symboly České republiky. Umělecký projekt vybrala odborná komise a umělec nakonec vytvořil sedm návrhů, které byly veřejně vyvěšeny na opěrné zdi Letenských plání, které galerie Artwall využívala. Na první pohled je tedy zřejmé, že se původně jednalo o řádný umělecký projekt a nikoliv o dílo mediálního aktivismu, natož kulturní sabotáže.

Příloha č. 4

Zdroj: webové stránky ROMEA.cz¹¹¹

Takto veřejně vystavená umělecká díla však byla pravicovými aktivisty pravidelně vandalizována, zejména však polita barvou a pomalována svastikou, viz níže uvedená příloha.

Příloha č. 5

Zdroj: webové stránky ROMEA.cz¹¹²

Po těchto činech vandalismu další pravicoví aktivisté či aktivista (není jistý jejich počet, dále rozvedeno v následující podkapitole týkající se trestního řízení) podali kvůli expozici trestní oznámení. K těmto činům se přihlásila skupina aktivistů pohybujících se okolo webu Pro-Vlast.org a je zarážející, že se jimi podle veřejně dostupných

---

¹¹¹ Výtvarník Tomáš Rafa: Návrh nové, česko-romské vlajky. Kterou vyberete?. In: *Romea.cz* [online]. 2013, 16. 7. 2013 [cit. 2017-05-07].

Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vytvarnik-tomas-rafa-navrh-nove-cesko-romske-vlajky-kterou-vyberete>

¹¹² Výstava česko-romských vlajek na pražském nábřeží byla poničena. In: *Romea.cz* [online]. 13. 8. 2013 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vystava-cesko-romskych-vlajek-na-prazskem-nabrezi-byla-ponicena>

informací orgány činné v trestním řízení nezabývaly, jelikož tiskový mluvčí Krajského ředitelství hl. m. Prahy k tomuto uvedl:

„Problematika, která se týká propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod je složitá. Řeknu vám to asi takto: když někde nakreslí hákový kříž, ještě to nemusí znamenat, že se dopustí trestného činu, (...)“¹¹³

Ačkoliv se autor této rigorózní práce nechce uchýlovat k předčasnému hodnocení situace již v úvodu do případové studie, nelze nepoznamenat, že by orgány činné v trestním řízení měly být obeznámeny se speciální skutkovou podstatou TČ Poškození cizí věci ve smyslu ustanovení § 228 odst. 2 TZ, který výslovně počítá s poškozením věci pomalováním či popsáním, a nemusí tak být splněna ani podmínka způsobení škody nikoliv nepatrné ve smyslu § 138 odst. 1 TZ.

Tomáš Rafa k výstavě ex post uvedl, že chtěl vytvořit symbol všech, bez rozdílu, přičemž jeho původním záměrem bylo podpořit dialog mezi většinovou a menšinovou společností, tedy mezi Romy a ostatními.¹¹³

Pravicoví aktivisté pohybující se okolo web Pro-Vlast.org veřejně odmítli samotnou existenci uměleckého projektu česko-romské vlajky a vydali následující prohlášení:

„Nemůžeme tolerovat pošlapání českých státních symbolů, stejně jako nemůžeme tolerovat ospravedlnění samotného projektu jeho autory a zastánci, ať je již jakékoliv. Autorem projektu je Tomáš Rafa, Slovák, natrvalo žijící ve Varšavě. Nechápeme, jak může pro národ o tak význačné věci, jako je vlajka, soudit cizinec, který dokonce nežije ani v České Republice (sic!). Nemůže tudíž chápat naplno pocity a požadavky českých lidí, stejně jako nemůže doopravdy znát jejich problémy a strasti. Tomáš Rafa nežije v českých Budějovicích (sic!), Duchcově, Mostu či jiných lokalitách, kde jsou poctivě pracující čeští lidé každý den vystavováni problémům soužití s Romy. Tomáš Rafa se do

---

¹¹³ NAVARA, Luděk. Za umění trest: Spor o česko-romské vlajky. *Mladá fronta DNES*. Praha: Mafra, 2014, (8. 4. 2014), 12A. ISSN 1210-1168.

takových lokalit vždy dívá jen skrz svůj fotoaparát, v pohodlí skryt za hradbou těžkooděnců, daleko od problémů českých lidí.“¹¹⁴

Autoři tohoto prohlášení se dále vymezují vůči původnímu prohlášení autora uměleckých děl a dále konstatují:

*„(...) Českou Republiku (sic!) budovali Češi. V bojích o naši svobodu a budoucnost válčili a umírali zase jen Češi. Naše země je zemí postavenou Čechy pro české lidi. Pro Českou Republiku (sic!) nebojovali a neumírali Romové. Romové tuto zem nepostavili. (...)“*¹¹⁴

Pomine-li autor této rigorózní práce pravopisné chyby v uvedených citacích, opět nelze neupozornit na zcela tristní opomíjení historických faktů, zejména stovky tisíc Romů povražděných v nacistických vyhlazovacích táborech, a také prostého faktu, že pro samostatnou Českou republiku se zbraní v ruce mimo zahraničních misí vyplývajících z dobrovolného plnění povinností v rámci Severoatlantické aliance nikdo se zbraní v ruce nebojoval. Je tedy nesporné, že místo diskuze vyvolal umělecký projekt převážně vlnu nenávisti. Markéta Dolejšová, kurátorka výstavy k tématu uvedla:

*„Kolem každé výstavy se vždy něco děje, ale nikdy to nezašlo takhle daleko.“*¹¹³

Autorovi této rigorózní práce nezbyvá než konstatovat, že řádná expozice uměleckého díla na legálních plochách galerie, byť veřejně přístupných, opravdu zašla velmi daleko.

Pravicoví aktivisté pohybující se okolo webu Pro-Vlast.org na svých stránkách i reagovali na následující tisková prohlášení autora uměleckých děl, která se týkala předmětného vandalizmu na vystavených dílech:

„Anonymný útok na projekt česko-romské vlajky je jednostranným agresivním vyjádřením názoru. Vzhledem k tomu, že útok je anonymný, nie je možné odčítat“

---

¹¹⁴ Česko-Romská vlajka!?. In: *Pro-Vlast.cz* [online]. 2013, 17. 7. 2013 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://pro-vlast.org/2013/07/17/cesko-romska-vlajka/>

obsahovou kritiku, která za ním stojí. Akceptujem to ako vyjadrenie sa k projektu, no je mi ľúto, že nadviazanie dialógu v tomto prípade nie je možné, (...)“¹¹⁵

Na citované tiskové prohlášení autora uměleckých děl pravíkoví aktivisté pohybující se okolo webu Pro-Vlast.org odpovídají:

„Máte pravdu, navázání dialogu není možné. Nestojíme a nebudeme vést dialog s člověkem bez špetky úcty k českým lidem a symbolům.“¹¹⁴

Celá kauza však incidentem s vandaly nekončila, ale naopak teprve začala. V souvislosti s výstavou v galerii Artwall bylo podáno několik trestních oznámení, kterými se však již Policie České republiky začala na rozdíl od vandalismu na uměleckých dílech zabývat (podrobněji rozvedeno v následující podkapitole této práce). Tomáš Rafa později k bouřlivým reakcím uvedl následující:

„Nevěděl jsem, že to bude takhle ostré, chtěl jsem otevřít dialog a zjistit, co se ve společnosti nachází, což se stalo, ten projekt to odhalil. Mrzí mě, že společnost tenhle zarážející stav nijak nevidí. Nevidí to oficiální authority, které by měly výsledky tohoto projektu nějak přijmout a zaujmout stanovisko nebo je využít pro další procesy a projekty, aby se ten stav změnil k lepšímu. Skutečnost je ale taková, že authority proti němu bojují represivními metodami.“¹¹⁶

3.2.2. Prověřovací fáze trestního řízení

Autor předmětných uměleckých děl Tomáš Rafa byl na základě podaných trestních oznámení podezřelý ze spáchání TČ, kdy prvotní úkony trestního řízení příslušely Policii České republiky jako orgánu činném v trestním řízení. Pro lepší pochopení časové osy postupů orgánů veřejné moci při řešení celé kauzy je nutné krátce vysvětlit fáze trestního řízení.

---

¹¹⁵ Vandalové poničili česko-romské vlajky Tomáše Ráfy. In: *Aktuálně.cz* [online]. Economia, 2013, 13. 8. 2013 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vandalove-ponicili-cesko-romske-vlajky-tomase-rafy/r~7acc0100042411e38b280025900fea04/?redirected=1519563220>

¹¹⁶ Státní symboly v uměleckých dílech – spouštěče kontroverzí a nacionalistických nálad?. In: *Radio Wave* [online]. 2014, 29. 9. 2014 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/statni-symboly-v-umeleckych-dilech-spoustece-nacionalistickych-nalad-5211774>

Trestní řízení dle zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád (dále jen „TR“) ¹¹⁷, dělíme na několik částí, mezi které v základní podobě patří Přípravné řízení, Řízení před soudem a Vykonávací řízení (mimo alternativní druhy trestního řízení, které však nejsou pro účely této rigorózní práce podstatné).

Pojem Přípravné řízení lze dále dělit na fázi prověřovací a fázi vyšetřovací. Prověřovací fáze představuje časový úsek mezi sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení (kterému předchází trestní oznámení či vlastní činnost orgánů činných v trestním řízení) a vydáním Usnesení o zahájení trestního stíhání. Nezahájí-li orgán činný v trestním řízení trestní stíhání, je jednou ze zákonných možností odevzdání věci příslušnému orgánu, např. k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, nebo ke kázeňskému či kárnému řízení.

A. Situace provázející podaná trestní oznámení

První trestní oznámení bylo podle přestupkového spisu podáno dne 14. 7. 2013 na e-mailovou adresu Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy osobou, která se podepsala jako Helena Tvrdková Váňová. V tomto trestním oznámení bylo uvedeno následující (autor této rigorózní práce se rozhodl ponechat původní formátování trestního oznámení, které je zejména důležité pro srovnání s podobou druhého trestního oznámení, které je rozvedeno dále v této práci):

„Dobrý den.

Podávám tímto trestní oznámení na Tomáše Rafu – autora grafického návrhu

a komisi, kde vedle Kumara Vishwanathana (ředitel občanského sdružení

Vzájemné soužití), Lucie Horváthové (členka SZ), Zdeňka Ryšavého

(ředitel Romea o.s.), Vojty Lavičky (hudebník, moderátor) a Davida

Tišera (ředitel společnosti ARA ART o.s.) zasedl též vexilolog Jan

Kremer.

pokládám (sic!) za naprosto nevhodné, že tento obrázek je volně šířen po

---

¹¹⁷ ČESKOSLOVENSKO. Usnesení Národního shromáždění Československé socialistické republiky ze dne 9. prosince 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). Zákon č. 141/1961 Sb ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 66, s. 513-576. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>

internetu a prezentován (např. Romea.cz) jako návrh nové Romské vlajky.

Domnívám se, že v tomto případě došlo použitím motivu – „ČESKÉHO LVA“ – k znevážení státního symbolu České republiky a tudíž zcela jednoznačně k naplnění formálních znaků skutkové podstaty přestupku a porušení zákona ve smyslu § 13 z. č. 352/2001 Sb.

Žádám proto neprodleně o zjednání nápravy v této věci a zvýšení vašeho dohledu, aby se podobným excesům v probíhajícím projektu (pokud nebude tento s okamžitou platností zastaven) předešlo. Přeji hezký den. Helena Tvrdková Váňová“¹¹⁸

Výše citované trestní oznámení je mimo zcela evidentní vnitřní rozpornost také podáno neexistující osobou.

Vnitřní rozpornost dle názoru autora této rigorózní práce spočívá v označení členů výběrové komise uměleckého projektu za spolupachatele domnělého TČ a dále argumentací zákonem č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky (dále jen „ZoUStS“)¹¹⁹, který je způsobilý porušení obsahovaných ustanovení označit pouze za přestupek.

Co se osoby v trestním oznámení označené za oznamovatele týče, z úředního záznamu č. j. KRPA-286670-2/ČJ-2013-001120 ze dne 31. 7. 2013 je patrné, že taková osoba nebyla v Informačním systému evidence obyvatel ztotožněna, z čehož lze usuzovat, že se jedná pouze o úhybný manévr skutečné fyzické osoby, která si nepřála být ve spise uvedena.

Zajímavý je však zejména fakt, že se orgán činný v trestním řízení rozhodl na zmíněný e-mail neexistujícího oznamovatele dále zaslat žádost o podání vysvětlení a po

---

¹¹⁸ Trestní oznámení ze dne 14. 7. 2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹¹⁹ ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 5. října 2001, o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 352/2001 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2001, částka 134, s. 7742-7745. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3712>

předání věci ÚMČP7 nebylo zahájeno trestní řízení z úřední pravomoci pro TČ Krivého obvinění ve smyslu ustanovení § 345 odst. 2 TZ.

Můžeme pouze spekulovat, kdo za citovaným trestním oznámením ve skutečnosti stál. Ve spekulacích však autora této rigorózní práce ovlivnil zejména fakt, že je v přestupkovém spise vedeném ÚMČP7 založeno ještě jedno trestní oznámení ze dne 6. 8. 2013, které podal bývalý člen Dělnické strany sociální spravedlnosti a její bývalý neúspěšný kandidát ve volbách do Poslanecké sněmovny Ing. Antonín Friedrich. Zejména časová blízkost mezi trestním oznámením Ing. Friedricha a žádostí o poskytnutí dodatečných údajů potřebných k vyhotovení výzvy k podání vysvětlení adresované neexistující osobě je zarážející.

Dále je podivné velmi podobné formátování textu obou trestních oznámení, kdy i v případě druhého zmíněného trestního oznámení se autor této rigorózní práce rozhodl pro srovnání ponechat původní formátování:

„TRESTNÍ OZNÁMENÍ

*Tímto podávám trestní oznámení na společnost Galerie Artwall
za hanobení České (sic!) státní vlajky.*

*Výše uvedená galerie totiž vystavuje na nábřeží pod Letenskými sady
rádoby umělecké dílo jakéhosi slovenského „umělce“,
který domaloval na Českou (sic!) státní vlajku různé obrazce a symboliku.*

*Podle právního výkladu jsem si jist, že jde o hanobení státního znaku
naší republiky a že jde tedy o trestný čin.*

*Názor můj a názor mého známého právníka jsem oznámil kurátorce této „výstavy“,
paní Dolejšové, která mi sdělila, že pokud se nám to nelíbí, ať podám trestní
oznámení, že jí je to v podstatě jedno.*

*Jsem přesvědčen, že ke státnímu znaku a státní vlajce České republiky
bychom měli chovat jako občané ČR úctu, vzhledem k tomu, kolik lidských životů
za ní bylo v minulosti položeno, včetně života mého děda, který s vlajkou*

naší vlasti v ruce zemře při osvobození Prahy v roce 1945.“¹²⁰

Toto trestní oznámení ze dne 6. 8. 2013 bylo Ing. Friedrichem doplněno dne 29. 8. 2013. Autor této rigorózní práce opět ponechal původní formátování textu:

„Děkuji za zaslané dopisy z 16. srpna (sic!) a 22. srpna (sic!) 2013.

Doplňuji své trestní oznámení ze dne 6. srpna 2013 o posouzení této věci Heraldickou Terminologickou konvencí /HTK/.

Tento, nejen podle mne, trestný čin hanobení státního symbolu popisuje ve své zprávě emeritní člen expertní skupiny Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny ČR, pan (...).

Myslím, že tento expert tuto trapnou, ale hlavně zavržení hodnou záležitost s Českou (sic!) státní vlajkou zde popsal velmi fundovaně.

Doufám, že tento podklad vám bude ku pomoci nezávisle, objektivně a spravedlivě Rozhodnout, bez ohledu na to, kdo se tohoto trestného činu dopustil.“¹²¹

Nelze si nevšimnout velmi podobně formátovaného textu, který zalamuje řádky v polovině slovních spojení a časté záměny faktických pojmů.

Autor této rigorózní práce musí podotknout, že i toto trestní oznámení spolu s jeho doplněním je mimo četné pravopisné chyby vnitřně rozporné. Je podivné, že oznamovatel označuje za pachatele domnělého TČ hanobení české státní vlajky společnost Galerie Artwall, ačkoliv žádná taková obchodní společnost ve veřejných rejstřících zapsána není. Je tedy pravděpodobné, že oznamovatel zamýšlel za pachatele označit toho času občanské sdružení c2c – kruh kurátorů a kritiků, které ve spolupráci s Magistrátem hl. m. Prahy projekt galerie Artwall provozuje.

---

¹²⁰ Trestní oznámení ze dne 6. 8. 2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹²¹ Doplnění trestní oznámení ze dne 29. 8. 2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Dále je třeba zdůraznit, že oznamovatel podobně jako autor prvního trestního oznámení, který referuje o TČ Znevážení státního symbolu, odkazuje na TČ Hanobení státního znaku. Pro pořádek je tedy nutné zdůraznit, že TZ nezná ani jeden z uvedených činů po formální (tedy název domnělého TČ) ani obsahové stránce (skutková podstata činu). Ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 TZ můžeme za TČ považovat pouze takové jednání, které je za TČ TZ označeno a které vykazuje znaky uvedené v TZ. Vzhledem k tomu, že TZ žádné takové uvedené jednání nepopisuje a ani neoznačuje za TČ, je autor této rigorózní práce přesvědčen, že uvedené jednání nemohlo být od prvopočátku považováno za TČ. Je sice pravda, že orgány činné v trestním řízení mají na základě zásady oficiality trestního řízení promítnuté do ustanovení § 158 TR povinnost skutek popsany v trestním oznámení ztotožnit se správnou skutkovou podstatou i v případě, že je v takovém trestním oznámení skutek nesprávně kvalifikován, ale autor této rigorózní práce se domnívá, že by zejména orgány činné v trestním řízení měly být více znalé zvláštní části TZ, a tedy odhalit taková jednání, která pro svou absenci v taxativním výčtu trestných činů a jejich skutkových podstat nemohou být za TČ označena.

B. Právní rozbor podaných trestních oznámení

Dále je nutné podotknout, že oznamovatelé v citovaných trestních oznámeních soustavně zaměňovali pojmy, jako jsou státní symbol – „ČESKÝ LEV“, státní znak a státní vlajka. ZoStS ve svém ustanovení § 1 za státní symboly České republiky určuje velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajku, vlajku prezidenta republiky, státní pečeť a státní hymnu. Je tedy více než patrné, že český lev není státním symbolem, nýbrž je pouze jednou ze součástí velkého a malého státního znaku ve smyslu ustanovení § 2 ZoStS. Dále je nutné poukázat na další faktickou chybu trestního oznámení ze dne 6. 8. 2013, které uvádí, že dochází k hanobení státního znaku. Vzhledem k tomu, že velký státní znak dle ustanovení § 2 odst. 1 ZoStS tvoří

„(...) čtvrcený štít, v jehož prvním a čtvrtém červeném poli je stříbrný dvouocasý lev ve skoku se zlatou korunou a zlatou zbrojí. Ve druhém modrém poli je stříbrno-červeně šachovaná orlice se zlatou korunou a zlatou zbrojí. Ve třetím zlatém poli je černá orlice se stříbrným půlměsícem zakončeným jetelovými trojlístky a uprostřed s křížkem, se zlatou korunou a červenou zbrojí“

a malý státní znak dle ustanovení § 2 odst. 3 ZoStS tvoří

„(...) červený štít, v němž je stříbrný dvouocasý lev ve skoku se zlatou korunou a zlatou zbrojí“,

nemohlo expozicí uměleckých návrhů česko-romské vlajky dojít k tvrzenému skutku, jelikož žádný státní znak nebyl na exponovaných plochách přítomen.

Relevantní je tedy pouze fakt, že některé návrhy opravdu připomínaly státní vlajku ve smyslu ustanovení § 4 ZoStS, a pokud by měl autor této rigorózní práce na problematiku nahlížet optikou orgánů činných v trestním řízení, musel by v souladu se zásadou oficiality trestního řízení vzít v potaz, že popsany skutek může být kvalifikován jako jiný TČ. V úvahu by tak i přes laický a značně extenzivní výklad připadaly pouze TČ Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob ve smyslu ustanovení § 355 TZ, TČ Výtržnictví ve smyslu ustanovení § 358 TZ, TČ Zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků ve smyslu ustanovení § 415 TZ a TČ Zneužití vlajky a príměří ve smyslu ustanovení § 416 TZ, které však dané jednání připomínají pouze svým názvem a jejich skutkové podstaty daný skutek vůbec neobsahují. Tato úvaha může vést pouze k závěru, že dané jednání je buď protiprávní, ale nikoliv trestné, nebo jej není vůbec možné považovat za protiprávní.

C. Příložené vyjádření experta v oboru vexilologie

Zajímavé ovšem je, že i přes výše uvedené a veřejně dostupné informace ve Sbírce zákonů oznamovatel, tedy Ing. Antonín Friedrich, k doplnění svého trestního oznámení dne 29. 8. 2013 přiložil i rozsáhlou stať, jejímž autorem je dle oznamovatele Mgr. Pavel Palát, emeritní člen expertní skupiny Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny ČR se slovy:

„Myslím, že tento expert tuto trapnou, ale hlavně zavržení hodnou záležitost s Českou (sic!) státní vlajkou zde popsal velmi fundovaně.“¹²¹

Autor této rigorózní práce nepopírá, že by Mgr. Pavel Palát, jako autor publikující odborné heraldické texty již od roku 1970, neměl kvality dostačující k odbornému vyjádření k danému tématu.

Autor této rigorózní práce dokonce ani nepopírá, že jeho znalosti heraldiky a vexilologie jsou opravdu minimální a pouze odpovídající znalostem průměrné populace. Na druhou stranu zpracování textu označeného za stat' Heraldické Terminologické Konvence, za jehož autora je Mgr. Palát označen a který je založen v Přestupkovém spise, nelze dle názoru autora této rigorózní práce označit za objektivní vědeckou stat'.

Autor této rigorózní práce tak usuzuje zejména z velkého množství faktických omylů a zejména z citelného subjektivního zabarvení celé statě, které působí spíše jako vyjádření soukromého a čistě subjektivního názoru autora, což ji dle názoru autora této rigorózní práce činí v trestním, respektive přestupkovém řízení bezpředmětnou. Dále této statí ubírá na důvěryhodnosti fakt, že není na webovém portálu Heraldické Terminologické Konvence zveřejněna spolu s dalšími texty v kontextové nabídce, a je dostupná pouze fulltextovým vyhledávačem webových stránek.

Mgr. Palát ve své statí přiložené k doplnění trestního oznámení ze dne 29. 8. 2013 uvádí:

„Níže uvedená stat' zde rozhodně není publikována se záměrem rozdmýchávat nacionální nebo etnické vášně v české společnosti, na druhé straně jsem však oprávněně přesvědčen, že existují, resp. Musí existovat určité nepřekročitelné hranice uzancí (sic!) zejména v oblasti právně závazných norem, které nelze beztrestně porušovat. Pokud si to autoři tohoto vexilologického obludária neuvědomují, je nutné jim právně závazné normy nekompromisně připomenout a vyžadovat jejich respektování. Tolik úvodem.“¹²²

---

¹²² PALÁT, Pavel. Tzv. česko – romská vlajka. In: *Heraldická Terminologická Konvence* [online]. 2013, 30. 7. 2013 [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-tzv-cesko-romska-vlajka-542>

Autor této rigorózní práce dále souhlasí s autorem citované statě zejména v jeho názoru, že nelze beztestně porušovat právně závazné normy chování. Autor této statě však dále uvádí:

„Jakýsi subalterní „výtvarný umělec“ Tomáš Rafa, v důsledku vlastní politické naivity, a neváhám říci primitivního či etnického třeštění, se rozhodl řešit problematiku česko - moravsko - slezské majoritní společnosti této republiky vůči minoritnímu romskému (♣)(sic!) etniku počinem vskutku nejen kuriosním (sic!) ale především hloupým – vytvořením „česko - romské vlajky“. Z vexilologického hlediska by proti takovému počínání nebylo možno nic namítat až do chvíle, kdy je zřejmé a patrné, že „pan výtvarný umělec“ si za objekt vlastní výtvarné hlouposti zvolil několikanásobnou modifikaci výsostného státního symbolu – státní vlajky suverénního státního útvaru, České republiky, která je nikoli objektem ale subjektem mezinárodního práva se všemi důsledky, které z tohoto statutu vyplývají.“¹²²

Autor citované statě má zcela pravdu v tom, že z pohledu mezinárodního práva veřejného je Česká republika subjektem mezinárodního práva. Autor citované statě se však mylí, když uvádí, že Česká republika nemůže být jeho objektem, tedy beneficiářem. Dále autor citované statě zaměňuje termín statutu a statusu, přičemž autor této rigorózní práce je toho názoru, že by v textu mělo být použito termínu statusu, jako vyjádření určitého postavení, nikoliv statutu, jako pojmu vyjadřujícího právní předpis v obecném slova smyslu. Mimo obsahových a formálních chyb však autora této rigorózní práce zaráží, proč se autor citované statě vůbec problematikou mezinárodního práva veřejného zabývá, jelikož je pro daný případ trestněprávního vztahu státu a občana bezpředmětná. Autor citované statě dále uvádí:

„Za českou, československou a opětně českou vlajku pokládali nejvyšší oběti mnozí naši spoluobčané, byla výrazem nadějí a tužeb v dobách zlých a pro tento stát osudových a tu si objeví nějaký nanicovatý neumětel, který s tímto státním symbolem zachází jako s kusem barevného hadru na nějakém romském (♣) (sic!) sídlišti. Nebetyčná hloupost (slušně vyjádřeno) jakéhosi výtvarného diletanta však našla odezvu. Jak jsem se dočetl, a na internetu lze stále tuto trapnost (opět slušně vyjádřeno)

dohledat, v galerii Artwall pod záštitou Národní technické knihovny byly vystaveny jeho návrhy, občané jsou vyzýváni, aby hlasovali o výběru jednoho z těchto paskvilů, které by měl být prohlášen za „česko - romskou vlajku (sic!), a lze se (sic!) pravděpodobně domýšlet, že iniciátoři této ostudné akce budou usilovat a (sic!) právní zakotvení.“¹²²

Autor citovaného textu se dle názoru autora této rigorózní práce mylí hned v prvním souvětí citovaného odstavce, kdy by minimálně z jazykového výkladu věty

„Za českou, československou a opětně českou vlajku (...)“¹²²

mělo vyplývat, že současná státní vlajka byla nejdříve českou, poté až československou a následně opět českou státní vlajkou, což zcela pochopitelně nemůže být z hlediska časové souslednosti pravdivé tvrzení.

Dále je nutné podotknout, že současná státní vlajka nebyla státní vlajkou Československa od jeho počátku, jelikož mezi lety 1918 – 1920 využívalo nově vzniklé Československo státní vlajku obdobnou současné státní vlajce Polské republiky, tedy souběžných vodorovných pruhů, kdy vrchní pruh byl bílé barvy a spodní pruh barvy červené. Je tudíž namístě zmínit, že veškeré pohraniční konflikty nově vzniklé republiky byly vykonávány pod touto vlajkou, nikoliv pod současnou státní vlajkou, která navíc obsahuje typický modrý klín.

Autor této rigorózní práce si však autorovi citované statě nedovolí odporovat ve zmíněném faktu, že v duchu ideálů prvorepublikového Československa padlo mnoho životů zejména v období druhé světové války a následného třetího odboje. Autor citované statě dále jmenuje osoby zúčastněné na projektu a detailněji se věnuje vexilologovi Janu Kremerovi, o kterém uvádí:

„Nehodlám se vyjadřovat k morálním profilům výše jmenovaných, poněvadž je osobně ani z hlediska jejich „profesí“ neznám. Zabývám se heraldikou a vexilologií, jako vědními disciplínami, více než 40 let, takže mohu říci, že mám nadstandardní přehled o významnějších jednotlivcích z obou oborů, zejména o jejich publikační

činnosti. Se jménem Jana Kremera se však setkávám poprvé; považuje-li se nebo je-li považován za „odborníka na problematiku vlajek“ pouze proto, že si snad přečetl několik vexilologických článků či dokonce nějakou vexilologickou publikaci, potom považují takovou troufalost za skandální a nehoráznou. Kdyby totiž byl tím, ze (sic!) koho se vydává nebo je vydáván, musel by takové počínání z principu nejen odmítnout, ale i odborně odsoudit (sic!) přičemž odborný odsudek by se musel opírat o nadstandardní vexilologické znalosti; tak tomu ovšem zdaleka není.“¹²²

Zde je však nutné podotknout, že autor citované statě je dle jeho vlastních slov vystudovaným pedagogem se zaměřením na český jazyk, dějepis, hudební výchovu a psychologii, který byl po krátké kariéře učitele zaměstnancem několika archivů.¹²³

Autor této rigorózní práce si ani nedovoluje autora citované statě s takto rozsáhlou publikační činností neoznačit za odborníka v oboru. Je však pozoruhodné, že autor citované statě s takovouto vervou napadá Jana Kramera, který byl v projektu česko-romské vlajky označen jako odborník na problematiku vlajek, ačkoliv sám odborné vzdělání v oboru neměl a problematice vexilologie a heraldiky se na vědecké úrovni pravděpodobně také věnoval pouze ve svém volném čase. Autor citované statě v kritice nepřestává a dále uvádí:

„Nedovedu si představit, že by např. v Kanadě, ve spojených státech, ve Velké Británii nebo v kterémkoliv jiném státním útvaru, v němž žije početná menšina Čechů, vznik takto idiotský nápad na vytvoření „ (sic!) kanadsko - české, americko - české apod. vlajky pouze proto, aby si Čechové v takovém státě žijící dokazovali vlastní etnickou svébytnost. Důvodně se domnívám, že úřady příslušného státního útvaru by konaly podle práva a zákonů v té zemi platící; ne tak ovšem v České republice, v níž se i takováto obludnost setkává s nečinností úřadů.“¹²²

I tento výrok autora citované statě si autor této rigorózní práce dovoluje konfrontovat s fakty. Autor citované statě pravděpodobně zaměňuje pojmy etnika a národnosti, které

---

¹²³ Pavel Palát † 23. 1. 2018. In: *Heraldická Terminologická Konvence* [online]. 2018 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-pavel-palat-23-1-2018-116>

se však velmi často nesprávně překrývají. Za etnický národ lze považovat seskupení lidí, kteří mají historicky společný původ (z kmenové společnosti), jazyk a kulturu, zatímco za politický národ považujeme společenství lidí hlásících se k občanství stejného státu, které však může být tvořeno více etniky a je v zásadě volitelné. Dále je zarážející, že popsané a jinak upravené státní vlajky jsou častým úkazem na sportovních utkáních a koncertech, kde takové jednání, které zcela evidentně naplňuje skutkovou podstatu přestupku dle ustanovení § 13 odst. 1 písm. a) ZoUStS, nikdo takto razantně neodsuzuje a není orgány veřejné moci postihováno.

Autor citované statě pravděpodobně odkazuje na západoslovanský kmen Čechů, který se v druhé polovině prvního tisíciletí usadil na území dnešní České republiky a který lze jen velmi těžko označit jako etnickou národnost dnešních obyvatel České republiky.

Autor citované statě však dále uvádí:

„Celková „vlajková maškaráda“ má však, opět dle mého názoru, další konsekvence. Nebetyčná hloupost „pana výtvarného umělce“ i všech výše jmenovaných zúčastněných je očividná a kdyby tato akce nebyla míněna vážně, mohla by být považována za nepodařený, trapný druh recese. Daleko závažnější je však skutečnost, že zde dochází k zneuctění českého výsostného státního symbolu, jak jsem vyložil výše a že toto zneuctění vyvolává v určité části českého politického spektra napětí. Prvním výsledkem tohoto napětí je reakce Dělnické strany sociální spravedlnosti vedené panem Vandasem, která dle internetových informací hodlá podat, nebo již podala, trestní oznámení na účastníky této „vlajkové maškarády“; jednoznačně zde musím konstatovat, že jejich úmysl nejen schvaluji (sic!) ale i plně podporuji, a pouze se podivuji na (sic!) tím, že již nezačaly jednat orgány činné v trestním řízení, přinejmenším pro přestupek hanobení státního symbolu; nejsem právník takže tuto trestní kvalifikaci považujte za podmíněnou. Řada obcí České republiky vydává obecní vyhlášky, v nichž jsou stanoveny parametry používání obecních symbolů – znaku a vlajky. A zde, na celostátní úrovni, se prezentuje (sic!) parta neumětelů a samozvaných, nikým nevolených (sic!) ani právně neustanovených lidsko-právních ochránců, zaštitěná navíc vědeckou institucí placenou

ze státního rozpočtu, která si bezostyšně plete českou státní vlajku s prvomájovým mávátkem, třepetalkou, ne-li kusem hadru.“¹²²

Autor této rigorózní práce zcela respektuje právo autora citované statě mít a veřejně prezentovat vlastní názor, ale nelze bez komentáře přejít několik faktických nesprávností a nelogických konstrukcí. Zejména narážka na pnutí související s uměleckým projektem v politické reprezentaci České republiky je úsměvné.

Zmíněná Dělnická strana sociální spravedlnosti, která má podle slov autora citované statě na podání trestního oznámení zájem a jejíž emeritní člen a kandidát do Poslanecké sněmovny České republiky předmětné trestní oznámení podával (ačkoliv sám tvrdí, že je členem bývalým a nejedná se o oficiální jednání strany), má v době sepsání této rigorózní práce všehovšudy pouze šest zastupitelů nižší územní samosprávy.

Dále je nutné zdůraznit, že ustanovení § 12 ZoUStS, upravující přestupky fyzických, právnických a podnikajících fyzických osob na úseku využívání státních symbolů České republiky žádný přestupek hanobení státního symbolu neupravuje. Ustanovení § 13 odst. 1 písm. a) ZoUStS pouze stanovuje, že:

„Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že zneužije, hrubě zneváží, zničí, poškodí nebo odcizí státní symbol České republiky nebo napodobeninu velkého státního znaku vymezenou v § 4a, (...)“,

případně v ustanovení § 13 odst. 1 písm. f) ZoUStS

„(...) vyvěsí státní vlajku v rozporu s § 8 nebo 9. (...)“

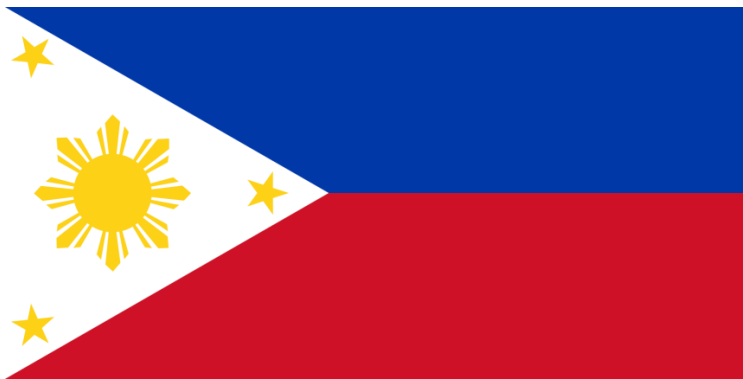
Je tedy bez pochyb, že využití odporující pravidlům obsažených v ZoUStS je chápáno jako přestupek. Z jazykového a logického výkladu citovaných ustanovení zákona však autorovi této rigorózní práce pouze vyplývá, že citované jednání je postihováno pouze ve vztahu ke skutečnému předmětu, který je za státní symbol považován a který k takovému účelu sloužil. Zde je však nelogické srovnání obecně závazných vyhlášek,

kteřé pouze upravují způsob vyvěšení městských znaků, s uměleckým projektem výběrového řízení na česko-romskou vlajku, který nemá se státními symboly a jejich užíváním upraveným v ZoUStS žádnou spojitost. Dále je podivuhodné, že autor citované statě označuje Anglo-americkou vysokou školu, z. ú., za vědeckou instituci placenou ze státního rozpočtu, ačkoli se jedná o soukromou vysokou školu. Autor citované statě dále apeluje na vexilologickou jedinečnost státní vlajky České republiky a uvádí:

„Z vexilologického hlediska je československá, nyní česká, (sic!) státní vlajka svou geometrickou konstrukcí pozoruhodná, poněvadž obsahuje heraldickou, resp. vexilologickou, figuru, která se nazývá KLÍN. Nahlédneme-li do kteréhokoliv obrazového lexikonu vlajek zemí světa (pane Kremere odborníku na vlajkovou problematiku), zjistíme, že vexilologická figura KLÍN není figurou běžně se vyskytující; výtvarně nejbliže příbuznou české státní vlajce je národní, obchodní a námořní vlajka Filipín (...)“¹²²

Příloha č. 6

Zdroj: webové stránky STÁTNÍ VLAJKY¹²⁴

---

¹²⁴ Filipínská vlajka. In: *Státní vlajky* [online]. [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://www.statnivlajky.cz/filipiny>

Dále ve vztahu ke kauze uměleckého projektu výběrového řízení na česko-romskou vlajku uvádí:

„(...) Dále se domnívá, že by se k tomuto nesmyslu měli jednoznačně vyjádřit odborníci - vexilologové, jejichž významní představitelé jsou v současné době členy expertní heraldicko - vexilologické skupiny Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. (...)“¹²²

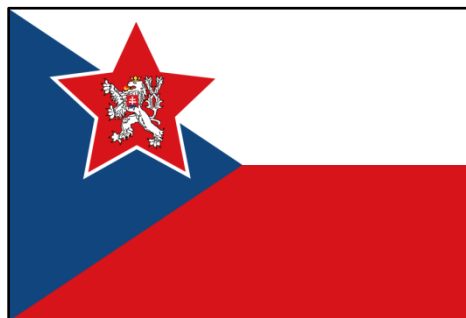
Zde se však nabízí otázka, nakolik jsou vexilologické zásady právně vymahatelné a nakolik může být tato vědecká disciplína podkladem pro přestupkové řízení. V demokratické společnosti je žádoucí, aby se každý mohl vyjádřit k aktuálním společenským tématům. Tudíž z hlediska společenské diskuze je vyjádření autorem citované statě zmíněné expertní skupiny jistě přínosné, ale je otázkou, zda vyjádření pouhého poradního orgánu jednoho z podvýborů zákonodárského sboru v přestupkovém řízení je z hlediska systému dělby moci demokratického právního státu žádoucí.

Dále je zajímavé, že autor citované statě velebil vexilologickou jedinečnost české státní vlajky a přímočaře odsuzoval modifikaci jejího návrhu, byť i pro umělecké účely, ačkoliv např. takové námořní válečné vlajky Československa mezi lety 1935 až 1960 z vexilologického pohledu vycházely ze stejného principu, tedy modifikace původní klínového návrhu tvarem připomínající velký či malý státní znak a mezi lety 1955 až 1960 dokonce i rudou hvězdou, kdy tyto tvary byly vždy vyplněny vyobrazeným dvouocasým lvem se slovenským státním znakem na hrudi.

Příloha č. 7

Zdroj: webové stránky Wikipedia¹²⁵

Příloha č. 8

Zdroj: webové stránky Wikipedia¹²⁶

Autor této rigorózní práce opět zcela otevřeně přiznává, že nemá žádné vexilologické ani heraldické vzdělání a věc posuzuje pouze pomocí základních postupů logické a právní argumentace. Na druhou stranu je nutné výše citovanou stat', kterou oznamovatel domnělého trestného činu dokládá ke svému trestnímu oznámení a označuje ji za odbornou, brát s rezervou. Jedná se o text, který je zcela evidentně subjektivně zabarvený a z faktického vědního oboru vexilologie a heraldiky příliš nepřináší. Autor citované statě pouze odkazuje na domnělá zákonná ustanovení a dovolává se zákroku z orgánů veřejné moci, které k takovému zákroku ani nejsou příslušné. Ani na moment autor citované statě nepřipouští, že by i autorům uměleckého projektu výběrového řízení na česko-romskou vlajku mělo příslušet právo na svobodu projevu a umělecké tvorby, které je zaručeno LZPS a kterou má skutečná státní vlajka České republiky jako státní symbol zastřešovat.

Autor této rigorózní práce se však i přes nevalnou vědeckou či právní kvalitu textu rozhodl stat' v mnoha případech citovat, jelikož poskytuje vhled do pokrouceného smýšlení oznamovatele domnělého trestného činu a bohužel i mnohá východiska, na základě kterých Policie České republiky a ÚMČP7 jako orgány státní správy postupovaly.

¹²⁵ File: Naval Ensign of Czechoslovakia 1935-1939 1945-1955.svg. In: *Wikimedia Commons* [online]. 2011, 27. 4. 2011 [cit. 2018-05-08].

Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Naval_Ensign_of_Czechoslovakia_1935-1939_1945-1955.svg

¹²⁶ File: Naval Ensign of Czechoslovakia 1955-1960.svg. In: *Wikimedia Commons* [online]. 27. 10. 2011 [cit. 2018-05-08].

Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Naval_Ensign_of_Czechoslovakia_1955-1960.svg

D. Odborné vyjádření

Autor této rigorózní práce se rozhodl žádost o podání odborného vyjádření a rozbor samotného odborného vyjádření zařadit do této podkapitoly, ačkoliv by tento obsah z hlediska časové souslednosti spadal ještě před předchozí podkapitolou, která se věnuje doplnění trestního oznámení o text odborníka z oboru vexilologie a heraldiky. Autor této rigorózní práce se tak rozhodl zejména z důvodu, že chtěl formálně odlišit úkony orgánu činného v trestním řízení od úkonů navrhovatele.

Policie České republiky zaslala žádost o podání odborného vyjádření z oboru vexilologie dne 31. 7. 2013. Znalec měl podle zadání obsaženého v předmětné žádosti zodpovědět:

„Zda došlo k (sic!) zneužití nebo hrubému znevážení státního symbolu České republiky ve smyslu zákona číslo 352/2001 Sb. tím, že autor jednoho z grafických návrhů ve výběrovém řízení na česko-romskou vlajku použil „ČESKÉHO LVA“.“¹²⁷

Již na první pohled je tedy patrné, že vyžádaný znalecký posudek nemohl v kauze nic nového přinést, jelikož byla předmětná otázka od počátku položena špatně. Ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících¹²⁸, je třeba, aby:

„(1) Příslušný orgán, který v řízení ustanovil znalce, vymezí ve svém opatření jeho úkol, podle okolností případu též formou otázek tak, aby se znalec zabýval jen takovými skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba jeho odborných znalostí.“

Po formální stránce je tedy vše v souladu s právními předpisy, jelikož výzkumná otázka byla příslušným orgánem formulována, ale začteme-li se do následujícího

---

¹²⁷ Žádost o podání odborného vyjádření ze dne 31. 7. 2013, č. j. KRPA-286670-1/ČJ-2013-001120. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹²⁸ ČESKOSLOVENSKO. Vyhláška ministerstva spravedlnosti ze dne 17. dubna 1967 k provedení zákona o znalcích a tlumočnících. Vyhláška č. 37/1967 Sb ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírká zákonů Československé socialistické republiky. 1967, částka 14, s. 130-135. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1453>

ustanovení § 13 odst. 2 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících¹²⁸, dozvíme se, že:

„(2) V posudku uvede znalec popis zkoumaného materiálu, popřípadě jevů, souhrn skutečností, k nimž při úkonu přihlížel (nález), a výčet otázek, na které má odpovědět, s odpověďmi na tyto otázky (posudek).“

Ze znění citovaného ustanovení tedy vyplývá, že znalec může ve svém posudku odpovědět pouze na otázky, které byly položeny.

Po obsahové stránce byla tedy citovaná žádost o podání odborného vyjádření orgánu činného v trestním řízení ze dne 31. 7. 2013 chybná, jelikož svou otázku položil tak, že měl stanovený znalec určit, zda nedošlo k porušení § 13 odst. 1 písm. a) ZoUStS použitím českého lva.

Dle ustanovení § 2 odst. 2 ZoStS tvoří malý státní znak červený štít, v němž je stříbrný dvouocasý lev ve skoku se zlatou korunou a zlatou zbrojí. Jak však z přílohy č. 1 této rigorózní práce vyplývá, pouze jedno z uměleckých děl obsahovalo symbol českého lva a je zcela jasně patrné, že se nemůže jednat o malý státní znak jako státní symbol ve smyslu ZoStS, jelikož mu chybí právě onen červený štít. Z formulace citované žádosti o podání odborného vyjádření vyplývá, že orgánu činnému v trestním řízení nevadila modifikace návrhu státní vlajky České republiky ve zbylých návrzích, nýbrž pouze návrh modifikovaný romskou čakrou a českým lvem.

Autor této rigorózní práce si tak dovoluje poukázat na absurditu a vnitřní rozpornost otázky, jelikož předmětem přestupku dle § 13 odst. 1 písm. a) ZoUStS mohlo být zneužití nebo hrubé znevážení jakéhokoliv ze státních symbolů České republiky ve smyslu ZoStS, zejména tedy státní vlajky České republiky, kterou připomínala všechna umělecká díla.

I v případě, že bychom vycházeli z předpokladu, že i samotná modifikace návrhu státního symbolu, které tvoří přílohu ZoStS, byla považována za přestupek dle ZoUStS, nedávala by položená otázka v žádosti o podání odborného vyjádření smysl.

Jak by tedy v případě, že již výše uvedené námořní vlajky Československa podobnou vexilologickou modifikaci obsahovaly, bylo možné, že by návrhem obsahujícím vlajku připomínající státní vlajku České republiky opatřenou českým lvem (nikoliv malým státním znakem jako státním symbolem), mohlo být kvalifikováno jako zneužití nebo hrubé znevážení státního symbolu České republiky?

Autor této rigorózní práce se tedy domnívá, že by otázka měla být správně formulována tak, aby pokryla jakoukoliv modifikaci návrhů státních symbolů, které tvoří přílohy ZoStS.

Znalec z oboru vexilologie se prostřednictvím svého odborného vyjádření – znaleckého posudku ze dne 11. 8. 2013 vyjádřil následovně:

„Při tomto výběrovém řízení na tzv. česko-romskou vlajku bylo od 16.července (sic!) 2013veřejně vystaveno sedm návrhů od p. Tomáše Rafy. Jejich základním jednotícím prvkem bylo geometrické rozdělení polí listu každé vlajky na klín, sahající do poloviny délky listu, a dva vodorovné pruhy, byla tedy použita stejná základní konstrukce jako u české vlajky. Dalším jednotícím prvkem byla modrá barva žerďového klínu. U čtyř návrhů byla jednotlivá pole v barvě modré, červené a zelené. Tři zbývající návrhy odpovídaly podobě české vlajky dle zákona č.3/1993 (sic!) s účinností od 1.ledna (sic!) 1992 a byly doplněny červeno-bílým symbolem indické čakry a jeden z nich navíc i bílým českým lvem v červeném pruhu vlajky.“¹²⁹

---

¹²⁹ SVOBODA, Zdeněk. Odborné vyjádření – znalecký posudek, znalec pro základní obor ekonomie, odvětví uniformistika, faleristika, vexilologie a vojenské reálie, k podání znaleckého posudku ve věci PROVĚŘENÍ OZNÁMENÍ VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ NA ČESKO-ROMSKOU VLAJKU. [kopie]. V Praze, 2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Znalec tedy ve svém znaleckém posudku potvrzuje, že umělecká díla opravdu svým návrhem připomínají státní vlajku České republiky, některá více a některá množstvím úprav méně. Znalec k výstavě dále uvádí následující odborné poznatky:

„Při výstavní prezentaci návrhů těchto tzv. česko-romských vlajek došlo k několika odborným pochybením. Z formálního typologického hlediska nebyly totiž návrhy vystaveny v přirozené podobě „vlajek“, tedy z hlediska pozorovatele vodorovně a s klíny nalevo, ale byly na stěně umístěny ve svislé podobě s klínem nahoře. Byly tak vlastně předvedeny rubní strany těchto „vlajek“. Pokud by byla zhotovena skutečná textilní vlajka nebo prapor podle posledního návrhu, pak by to znamenalo, že při vztyčení vlajky či připevnění praporu na žerd' by tyto symboly nesly českého lva položeného na zádech ! (sic!) Již tento způsob prezentace návrhů svědčí u autora a vystavovatelů o naprosté neznalosti problematiky státních, národních a národnostních symbolů a jejich užívání.“¹²⁹

Znalec ve svém posudku zcela správně podotýká, že v případě, kdy by šlo o skutečné vlajky, došlo by tímto způsobem pouze k vystavení jejich rubu. Znalec však zcela opominul reflektovat, že se nejedná o skutečné vlajky, pouze umělecká díla vystavená ve veřejně přístupné galerii, a tudíž je zcela nesmyslné na ně vztahovat vexilologické a heraldické zvyklosti. Dále se znalec vyjadřuje k samotné otázce formulované v již citované žádosti o podání odborného vyjádření, a to následujícím způsobem:

„Základním nedostatkem a porušením zákona č.352 / 2001 Sb. (sic!) a zákona č. 213 / 2006 (sic!) však není samotné použití českého lva, protože výše uvedené zákony o používání státních symbolů se nevztahují na heraldickou figuru českého lva, ale na státní znak České republiky, jehož hlavní součástí ovšem tato figura je. Jednoznačným porušením zákona je však položení figury lva a tzv. čakry na list české státní vlajky a její veřejné vystavení, tedy užití takto upravené české státní vlajky podle § 7 (6). Takováto úprava státní vlajky totiž odporuje § 9 odst. j) (...)“¹²⁹

Jako závěr znaleckého posudku znalec uvádí:

„K porušení zákona č.353/2001 Sb. (sic!) ve znění pozdějších předpisů nedošlo použitím figury „českého lva“, ale až jeho umístěním na list české státní vlajky. Stejně závažným porušením uvedeného zákona je umístění tzv. čakry na list české státní vlajky. Z prezentovaných sedmi návrhů tzv. česko-romských vlajek tedy tři návrhy jednoznačně porušují § 9 odst. j) zákona č.352/2001 (sic!) ze dne 18.září 2001 (sic!) o užívání státních symbolů České republiky.“¹²⁹

Autor této rigorózní práce sice souhlasí se závěrem znalce, že užití figury českého lva nemůže být považováno za protiprávní, ale stále vychází z předpokladu, že vytvoření uměleckého díla podobného návrhu státních symbolů není protiprávní.

Zároveň se však autor této rigorózní práce nemůže ztotožnit se závěrem, že umístění figury českého lva a čakry do návrhu připomínajícího státní symbol České republiky, který je však zcela novým uměleckým dílem, lze považovat za porušení ZoUStS.

Dle názoru autora této rigorózní práce by k porušení ZoUStS mohlo dojít pouze v případě, že by docházelo k takovýmto úpravám již existujícího státního symbolu České republiky, který byl ke svému účelu určen. V případě, že návrhy vznikaly od počátku jako nová umělecká díla určená k vystavení v galerii, nelze je takto extenzivním výkladem i přes jejich zcela evidentní podobnost státním symbolům České republiky považovat za protiprávní.

Dále je zážející, že znalec ve výše citovaném znaleckém posudku výslovně sice odpověděl na kladenou otázku, ale zároveň odpověděl i na otázku, která nebyla v žádosti o podání odborného vyjádření formulována a také sám v úvodu výslovně uvádí, že sám dohledával veřejně dostupné důkazní materiály, které nebyly orgánem žádajícím o posudek poskytnuty. Znění provádějící vyhlášky upravující činnost znalců je velmi vágní a pouze stačí, aby znalec v posudku uvedl, z jakých skutečností při své činnosti vycházel.

Samotná žádost k tomu uvádí:

„Zpracovatel není oprávněn hodnotit ve věci provedené důkazy, řešit právní otázky. Za účelem zpracování odborného vyjádření vám podle připojeného seznamu zasílám v příloze potřebné (listinné, věcné) materiály. Případné požadavky na jejich doplnění sdělte neprodleně na mé telefonní číslo (...)“¹²⁷

Autor této rigorózní práce opět naráží na vágnost prováděcí vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., o činnosti znalců¹²⁸, která pouze ve svém § 13 odst. 2 uvádí, že znalec v nálezů uvede otázky, na které má odpovědět a odpovědi na ně, z čehož při použití argumentu a contrario vyplývá, že znalec v posudku neuvede odpovědi na otázky, které nebyly položeny.

3.2.3. Řízení o přestupku

Ještě než se autor této rigorózní práce bude věnovat samotnému Příkazu a Rozhodnutí o přestupku, dovolí si zmínit i několik poměrně úsměvných procesních záležitostí, které přestupkové řízení provázely.

První z těchto záležitostí je žádost místního oddělení Policie České republiky Holešovice ze dne 9. 9. 2013, které kauzu před předáním ÚMČP7 mělo v řešení, o informace cestou společného centra justiční spolupráce. Tato žádost spočívala v prověření osoby podezřelé z přestupku, tedy pana Tomáše Rafy, v policejních evidencích Slovenské republiky. Příslušné místní oddělení bylo však v odpovědi¹³⁰ školácky poučeno, že jednání specifikované výše naplňuje v obou zemích pouze znaky přestupkového jednání a nikoliv TČ, tudíž na základě Smlouvy¹³¹ mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti při

---

¹³⁰ Odpověď společného centra na žádost ze dne 9. 9. 2013, č. j. KRPB-222054-1/ČJ-2013-0606SZ-STR. Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, Odbor cizinecké policie, společné kontaktní pracoviště Hodonín – Holíč. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹³¹ ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ze dne 23. února 2005, o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic. Mezinárodní smlouva č. 26/2005 Sb. In: Sbírka mezinárodních smluv České republiky. 2005, částka 13, s. 330-343. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4553>

ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic č. 26/2005 Sb. m. s. nemá příslušné místní oddělení na poskytnutí informací nárok. Je tedy podivné, že takto elementární znalosti potřebné pro řádný výkon povinností orgánů činných v trestním řízení, příslušné místní oddělení neovládalo.

Dále je podivné, že tentýž den byl podle úředního záznamu¹³² založeném v přestupkovém spise Tomáš Rafa telefonicky kontaktován příslušným místním oddělením, údajně řádně poučen a požádán k dostavení se k podání vysvětlení. Zde je velmi podivné, že úřední záznam hovoří o tom, že v případě, kdy budou ve věci zahájeny úkony trestního řízení, bude jeho podání vysvětlení dožádáno formou mezinárodní právní pomoci.

Dále uvádí, že v případě, kdy bude věc posouzena jako přestupek, bude věc předána správnímu orgánu k přestupkovému řízení bez nutnosti jeho vyjádření. Na tomto úředním postupu je velmi podivné, že nebyl Tomáš Rafa řádně obeslán a celá věc byla řešena pouze takto neformálně. Tomáš Rafa z důvodu dlouhodobé nepřítomnosti v České republice dle úředního záznamu přislíbil zaslat na poskytnutou e-mailovou adresu své vyjádření. Dále však není z úředního záznamu patrné, kdy byl telefonický hovor proveden. Bylo by zajímavé zjistit, zda tento hovor předcházel výše rozvedené žádosti o poskytnutí mezinárodní justiční spolupráce, případně zda byl proveden až po výše rozvedené zamítavé odpovědi.

A. Podání vysvětlení

Tomáš Rafa se nakonec i přes výše uvedené dostavil osobně k podání vysvětlení na místně příslušné oddělení Policie České republiky, kde dle úředního záznamu o podání vysvětlení¹³³ k počátkům celého uměleckého projektu uvedl následující:

---

¹³² Úřední záznam ze dne 9. 9. 2013, č. j. KRPA-286670-8/ČJ-2013-001120. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹³³ Úřední záznam o podání vysvětlení ze dne 25. 9. 2013, č. j. KRPA-286670-12/ČJ-2013-001120. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

„Galerie Artwall vyhlásila výzvu pro umělecké projekty, tedy výzvu umělcům, kteří by chtěli vystavovat v jejich galerii, kdy námětem mělo být „proti zdi“, já jsem se následně na tuto výzvu přihlásil, kdy jsem nabídnul svůj projekt, s kterým jsem se přihlásil na Bienale umění 2013 do Benátek, kdy se jednalo konkrétně o československý pavilon, projekt měl název „Nový nacionalismus v srdci Evropy“. Filmový projekt zkoumá audiovizuálními prostředky projevy nacionalismu, extremismu, rasismu a xenofobie v Čechách, na Slovensku, v Polsku a Maďarsku od roku 2009, kdy součástí tohoto projektu byla rovněž myšlenka realizace slovensko-romské vlajky, kdy tento projekt, však nebyl odbornou komisí na Bienale vybrán, ale já jsem s tímto projektem následně reagoval na již výše uváděnou výzvu galerie Artwall.“¹³³

Autor uměleckého projektu výběrového řízení na česko-romskou vlajku, tedy Tomáš Rafa, ve svém podání vysvětlení tedy uvedl, že je opravdu jeho autorem, a dále rozvedl důvody, proč díla vytvořil.

Dále k důvodům, které ho k tomuto námětu pro umělecký projekt vedly, sdělil následující:

„Chtěl bych se vyjádřit hlavně k obsahu, proč vlajka vlastně vznikla. Vznikla z důvodu vzrůstající agrese v české společnosti vůči romské komunitě, tedy vzrůstající vlně nacionalismu majoritní společnosti vůči národnostním menšinám ve formě každodenního rasizmu (sic!) a vzrůstajících protiromských nálad. Projekt vzniknul před vlnou protiromských pochodů a demonstrací před létem 2013(protiromské demonstrace Duchcov, České Budějovice, Ostrava) (sic!). Toto je důležité, jelikož jsem nechtěl pouze využít toto téma pro nějaké zviditelňování sebe. Projekt podtrhuje myšlenku, že nový symbol česko-romské vlajky je umělecký projekt a vize, že Česká republika je stát, pro Čechy i ostatní národnostní menšiny. Tato umělecká vize nového symbolu česko-romské vlajky v žádném případě nechce a nenarušuje státní uspořádání, jako i symboly České republiky. Projekt v žádném případě nechtěl prohlubovat napětí v česko-romských vztazích ba (sic!) právě naopak napětí eliminovat dialogem.“¹³³

Tomáš Rafa opět zdůraznil, že se jedná o umělecká díla vytvořená s cílem otevřít dialog na stále palčivé téma primitivní xenofobie a rasismu, což se dle názoru autora této rigorózní práce sice povedlo, ovšem nikoliv způsobem, který si autor uměleckého projektu pravděpodobně představoval. Tomáš Rafa své vyjádření dále doplnil:

„Den před uvedením projektu byl koncept a idea autora (tedy mé osoby) (sic!) modifikované tiskovými médii a došlo k takové modifikaci (konkrétně v Lidových novinách) (sic!), že je to nová česko-romská vlajka českých Rómů (sic!), což samozřejmě není pravda, ale tato modifikovaná (nepravdivá) (sic!) zpráva se na neštěstí (sic!) šířila tištěnými médii, následně tu převzalo další médium a to Reflex a nebo Respekt (sic!), kdy tato média vycházel v době, kdy byla vernisáž, kdy opět nepravdivě informovaly o mém projektu. Kurátoři galerie Artwall na to okamžitě upozornili, kdy žádali o opravu jejich článků na základě tiskové zprávy galerie Artwall a aby (sic!) uvedli pravdivé informace o projektu, kdy k tomu došlo až po třech dnech, kdy dle mého názoru docházelo k umělému natahování nápravy, což mohlo přispět k zbytečnému hysterickému napětí, které tento projekt v žádném případě nechtěl vyvolat.“¹³³

Tomáš Rafa tedy uvedl na pravou míru fakt, že se nejedná o iniciativu vytvořit univerzální česko-romskou vlajku, nýbrž o umělecký projekt. Toto tvrzení je z části právně nerelevantní, jelikož i v případě, že by se nejednalo o iniciativu vytvořit novou vlajku, šlo o vytvoření zcela nového návrhu, který nelze posoudit jako přestupek dle ZoUStS. K paradoxní situaci spočívající v reakci extremistů Tomáš Rafa dále uvedl:

„To samé se stalo ze strany DSSS, která tiskovou zprávu upravila tak, aby šířila nepravdivé informace, že se jedná o návrh nové česko-romské vlajky, která by měla nahradit současnou českou vlajku. Všechny tyto úpravy ze strany DSSS byly nepravdivé, protože se jedná o uměleckou vizi společného symbolu všech Čechů, tedy majoritního obyvatelstva a všech národnostních menšin na území České republiky bez rozdílů.“¹³³

Tomáš Rafa v závěru opět zdůrazňuje, že se jedná o umělecký projekt spočívající ve zcela novém návrhu potencionální česko-romské vlajky, nikoliv úprava stávající státní vlajky České republiky a uvádí:

„Chtěl bych uvést, co umělecký návrh není a to na základě toho, co se objevilo jako nepravdivé informace v tištěných a on-line médiích. Umělecký návrh není nová česko-romská vlajka českých Rómů (sic!), takže žádným způsobem nechce měnit upravovat a nebo (sic!) narušovat grafické provedení světové romské vlajky a taktéž (sic!) to není návrh nové české vlajky (sic!) jako nového státního symbolu, takže v žádném případě nechce měnit, narušovat a nebo (sic!) pozměňovat současnou státní vlajku a tedy si nejsem vědom, že bych svým jednáním porušoval zákon o státních symbolech, z kterého jsem stranou DSSS na jejich webových stránkách viněn.“¹³³

Dle názoru autora této rigorózní práce uvedl ve svém podání vysvětlení Tomáš Rafa, jako autor předmětného uměleckého projektu, vše potřebné k vyřešení věci. Uvedl, že se jednalo o umělecký projekt s cílem otevřít dialog o rasistických náladách v české společnosti, a podotkl, že se jedná o problém globální. Zdůraznil, že se nejednalo o úpravy stávající státní vlajky České republiky, ale pouze o návrhy potencionálních vlajek za účelem účasti v umělecké soutěži vypsané galerií Artwall.

Jelikož byly veškeré později provedené důkazy a podklady k rozhodnutí již ve spise založeny, nebránilo již nic vyřešení věci. V tomto případě měl policejní orgán několik možností, jak věc vyřešit. Prvním z těchto možných řešení bylo předání k projednání příslušnému orgánu podle ustanovení § 159a odst. 1 písm. a) TŘ společně s ustanovením § 58 odst. 3 písm. a) zákona České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „ZoP“)¹³⁴, jelikož předmětné jednání není TČ a má znaky přestupku. Druhým z těchto řešení bylo odložení věci dle § 58 odst. 3 písm. b) ZoP, jelikož nebylo dáno podezření z přestupku. Policejní orgán se po zjištění, že předmětné jednání opravdu není TČ dle zvláštní části TZ, zcela evidentně rozhodl pro první z uvedených možností a postoupil věci ÚMČP7 k přestupkovému řízení.

---

¹³⁴ ČESKO. Zákon České národní rady ze dne 18. května 1990, o přestupcích. Zákon č. 200/1990 Sb. In: Sbírka zákonů České a Slovenské republiky. 1990, částka 35, s. 810-826. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2346>

B. Příkaz o uložení pokuty za přestupek

Z vyrozumění zasláního oznamovateli domnělého trestného činu, tedy Ing. Antonínu Friedrichovi,¹³⁵ a podivného e-mailu zasláního stejného dne neexistující Heleně Tvrdíkové¹³⁶ je patrné, že věc byla místně příslušným policejním orgánem k přestupkovému řízení předána dne. 26. 9. 2013. Zde je opět zajímavé, že policejní orgán zaslal vyrozumění i osobě, která zcela evidentně dle jeho vlastních zjištění neexistuje a navíc o tomto nese-psal úřední záznam opatřený číslem jednací.

Ačkoliv byla věc ÚMČP7 předána prokazatelně již 26. 8. 2013, vydal tento úřad Příkaz o uložení pokuty za přestupek¹³⁷ (dále jen „Příkaz“) až 2. 12. 2013. Vzhledem k tomu, že na základě ustanovení § 67 odst. 3 ZoP je správní orgán povinen zahájit řízení do šedesáti dnů, je tedy zarážející, že řízení bylo formou Příkazu zahájeno až po šedesáti sedmi dnech.

Dále je zarážející, že příkaz lze jako zjednodušenou formu individuálního správního aktu dle ustanovení § 87 odst. 1 ZoP uložit pouze:

„(1) Není-li pochybnosti o tom, že obviněný z přestupku se přestupku dopustil (...)“

Celých šedesát sedm dnů tedy ÚMČP7 trvalo vydat rozhodnutí v příkazním řízení, ve kterém Tomáše Rafu uznal vinným z přestupku dle ustanovení § 13 odst. 1 ZoUStS tím, že ve třech případech umístil na list české státní vlajky figuru českého lva a čakru a tyto vlajky veřejně vystavil v galerii Artwall.¹³⁷

---

¹³⁵ Vyrozumění podle § 58/4 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů ze dne 26. 9. 2013, č. j. KRPA-286670-13/ČJ-2013-001120. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹³⁶ Vyrozumění zaslání na hellga@centrum.cz. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹³⁷ Příkaz o uložení pokuty za přestupek ze dne 2. 12. 2013, č. j. MČ P7 035673/2013/OSA/JB. Úřad městské části Praha 7, odbor správních agend. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Tento Příkaz ukládající poměrně nízkou pokutu ve výši 2.000,- Kč byl však i přes mírnost sankce dle autora této rigorózní práce vydán protizákonně, jelikož vycházel z chybných faktických a právních závěrů.

Dále se dle názoru autora této rigorózní práce ÚMČP7 v odůvodnění Příkazu nevypořádal s důkazním břemenem a tvrzené jednání na základě provedených důkazů neprokázal.

ÚMČP7 v odůvodnění Příkazu po odkázání na spis předaný příslušným policejním orgánem, znalecký posudek PhDr. Zbyška Svobody, ustanovení § 9 písm. j) ZoUStS a podaného vysvětlení Tomáše Ravy uvedl:

„Správní orgán na základě shora uvedených skutečností dospěl k závěru, že Ing. Mgr. Art. Tomáš Rava se svým jednáním dopustil skutku kladeného mu za vinu, když ve třech případech na list vlajky České republiky vyobrazil „českého lva“ a čakru, čímž porušil pravidla pro užívání státní vlajky a dopustil se tak přestupku.“¹³⁷

Vzhledem k tomu, že se ÚMČP7 v odůvodnění Příkazu nekriticky a bez hlubšího zamyšlení opřel o výše v této práci rozebraný znalecký posudek, který se nad rámec položené otázky ve svém závěru zabýval právními otázkami, které znalci nepříslušely a které také dle názoru autora této rigorózní práce posoudil nesprávně, a dále o nesprávný výklad ustanovení ZoUStS, není divu, že se dopustil takových argumentačních faulů.

Podíváme-li se znovu a podrobně na ustanovení § 9 písm. j) ZoUStS, které říká, že

„na státní vlajce nesmí být žádný text, vyobrazení, obraz, znak nebo odznak, (...)“,

dojdeme na základě jazykového a logického výkladu k závěru, že ke spáchání přestupku dle § 13 odst. 1 ZoUStS je předmětem takového protiprávního činu skutečná státní vlajka České republiky. Za připomenutí stojí fakt, že ÚMČP7 vychází z již zmíněného a výše v této práci rozebraného znaleckého posudku PhDr. Zbyška Svobody, ve kterém znalec odpovídal na otázky, které nebyly položeny a kde znalec překročil

svoji pravomoc vyslovením právního závěru, který mu nepřísluší a který byl navíc dle názoru autora této rigorózní práce zcela nesprávný.

Pokud se tedy ÚMČP7 domníval, že předmětné jednání je přestupkem, bylo nutné na základě citovaného ustanovení zákona v přestupkovém řízení prokázat, že Tomáš Rafa vytvořil svá umělecká díla úpravou již existujících státních vlajek České republiky. Vzhledem k tomu, že v přestupkovém spise ani v odůvodnění rozhodnutí není žádný takovýto důkaz proveden, nelze i za předpokladu, že by právní názor Policie České republiky, znalce a ÚMČP7 byl správný, uznat Tomáše Rafu vinným z přestupku.

Vzhledem k tomu, jak hrubým způsobem je výše uvedený právní názor zmíněných aktérů přestupkového řízení dle názoru autora této rigorózní práce nesprávný a jakou mírou porušil práva Tomáše Rafy garantovaná LZPS, nemohla situace dopadnout jinak než podáním odporu vůči výše rozvedenému Příkazu.

Další v řadě podivností, které celé řízení provázejí, je žádost¹³⁸ oznamovatele domnělého TČ ze dne 26. 11. 2013 Ing. Antonína Friedricha, ve které se doložením právního zájmu domáhá nahlédnutí do přestupkového spisu.

V této žádosti oznamovatel jako právní zájem opravňující ho k nahlédnutí do spisu uvádí:

*„Otec mé matky při osvobození Prahy od nacistů v roce 1945 s Československou (sic!) vlajkou v ruce položil za naši vlast svůj život. Také proto, jako jeho vnuk, jsem podal výše jmenované trestní oznámení. Trestní oznámení bych podal na kohokoliv, kdo by chtěl zneužít náš státní symbol k jakýmkoliv svým cílům.“*¹³⁸

Dále k celému řízení uvedl následující závěr:

---

¹³⁸ Doložení právního zájmu ze dne 26. 11. 2013, č. j. MČ P7 035516/2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

*„Vzhledem k překvalifikování tohoto hanobení pravděpodobně podám ve spolupráci s Mgr. P.Palátem (sic!) stížnost a žádost o přešetření na Státní zastupitelství. Závěrem: Státní symboly jsou podle Ústavy ČR nedotknutelné.“*¹³⁸

Není možné ověřit, zda děd oznamovatele skutečně padl při osvobozovacích bojích na konci druhé světové války. V případě že ano, jedná se o hrdinství, na které má být jistě pamatováno. Na druhou stranu tento fakt nelze využít jako paušální právní důvod opravňující k nahlédnutí do jakéhokoliv přestupkového spisu týkajícího se státních symbolů a fakt, že ÚMČP7 dne 2. 12. 2013, tedy stejný den, kdy vydala výše v této práci rozvedený Příkaz, tento důvod jako právní zájem uznala¹³⁹, je více než úsměvný. Co však již v žádném případě úsměvné není, je fakt, že ÚMČP7 umožnila přístup do spisových materiálů, které obsahují celou řadu osobních údajů Tomáše Ravy, člověku, který byl prokazatelně členem extremistické politické strany šířící xenofobní myšlenky.

C. Odpor proti Příkazu o uložení pokuty za přestupek

V odporu podaném dne 17. 12. 2013 (dále jen „Odpor“) Tomáš Rava nejdříve namítal zejména teoretické aspekty správního trestání:

*„Správny orgán pri udelení pokuty neprihliadol ku všetkým skutočnostiam a odôvodneniam, ktoré som uviedol. Správny orgán sa vo svojom rozhodnutí vôbec nezaoberal otázkou materiálnej stránky prestupku, tej tým, či vôbec a prípadne v akom rozsahu moje jednanie porušilo alebo ohrozilo záujem spoločnosti v zmysle § 2 zákona č. 200/1990 Sb. Namietam, že moje jednanie záujem spoločnosti nijako neohrozilo ani neporušilo, ba naopak bolo spoločensky prospešné, a nemohlo sa teda vôbec jednať o priestupok.“*¹⁴⁰

a dále pokračoval zpochybněním právního posouzení věci:

---

¹³⁹ Sdělení k žádosti o nahlédnutí do spisového materiálu ze dne 2. 12. 2013, č. j. MČ P7 035835/2013/OSA/JB. Úřad městské části Praha 7, odbor správních agend. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹⁴⁰ Odpor proti příkazu o uložení pokuty za přestupek ze dne 17. 12. 2013, č. j. MČ P7 035673/2013/OSA/JB. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

„Domnievam sa, že priestupkový orgán nesprávne aplikoval i samotný § 13 zákona č. 352/2001 Sb. Podľa neho je priestupkom „zneužití, úmyslné poškození či hrubé znevážení“ štátného symbolu. Ani o jeden z uvedených prípadov sa nejednalo - zneužitie pojmovo vyžaduje dolus malus (v moju jednání neprítomná), symboly neboli nijako poškodené a v priebehu výstavy nedošlo ani k ich zneváženiu a už vôbec nie k hrubému. K zničeniu použitých štátnym symbolov sice došlo, ovšem nie mnou, ale neznámymi páchatel'mi, ktorí moju výstavu zničili.“¹⁴⁰

Tomáš Rafa dále ve svém Odporu uvedl:

„Je namieste zdôrazniť, že nie každé jednanie popísané v § 8 či § 9 citovaného zákona je zároveň automaticky priestupkom podľa § 13 tohoto predpisu. Pripúšťam, že som sa při použití štátnych symbolov neriadil pravidlami stanovenými v § 9, ovšem táto skutočnosť sama o sebe zodpovednosť za priestupok nezakladá (rovnako ju nezakladá napr. vyvesenie štátnej vlajky na inej ako čelnej stene budovy, či umiestenie štátnej vlajky ČR v trojici vlajok na iné než prostredné miesto). Predložený znalecký posudok je tak sice pravdivý, ale pre odvodenie mojej deliktnej zodpovednosti irelevantné, či minimálne nepostačujúce.“¹⁴⁰

Výše citované vyjádření však není zrovna šťastné, jelikož pomyslně přistupuje na pravidla hry, která vyplývají z nesprávného právního posouzení ÚMČP7 a nereflektují skutkový aspekt věci, kdy se vůbec nejednalo o státní vlajky České republiky, nýbrž zcela nová umělecká díla. Tomáš Rafa však v závěru svého odporu ještě uvádí následující:

„Považujem za škandálne, že orgány verejnej správy v Českej republike sú ochotné slúžiť ako nástroj extrémistom v ich úsilí zastrašiť umelcov propagujúcich toleranciu a zmierenie medzi rasami a národnosťami (nekonfrontačnou a pozitívnu formou).“¹⁴⁰

Důkazem mediálního dosahu celého případu je i v přestupkovém spise založený protestní e-mail¹⁴¹ od Mgr. Blahoslava Rozbořila, Ph.D., významného českého sociologa umění, který zcela správně podotýkal absurdnost uznání viny za přestupek a zejména znaleckého posudku, na základě kterého byla vina za přestupek vyslovena. Mgr. Blahoslav Rozbořil, Ph.D., ve svém protestu dle názoru autora této rigorózní práce zcela správně podotknul, že věc nemá být vůbec zkoumána z pohledu vexilologie a heraldiky, nýbrž z pohledu teorie umění, jelikož se o státní symboly nikdy nejednalo.

I reakce¹⁴¹ na tento protestní dopis lze považovat za další procesní pochybení v celé kauze, kdy JUDr. Zuzana Chramostová, jako vedoucí odboru správních agend ÚMČP7, s odkazem na to, že Tomáš Rafa sám některé aspekty případu zveřejnil, na tento protestní dopis otevřeně odpověděla, a porušila tak úřední tajemství a navíc o této komunikaci neučinila úřední záznam s číslem jednacím.¹⁴²

JUDr. Zuzana Chramostová, jako vedoucí odboru správních agend ÚMČP7, ve své reakci uvádí následující:

„Spáchání přestupku nám zcela standardně nahlásila Policie ČR, která obdržela ve věci trestní oznámení. Záležitost vyhodnotila tak, že nebyl spáchán trestný čin, ale přestupek, naplnění skutkové podstaty bylo doloženo znaleckým posudkem. Správní orgán je povinen se každým oznámením policie zabývat, toto navíc bylo doloženo znaleckým posudkem. Zákon o státních symbolech mluví o jejich používání zcela jasně, proto bylo naplnění skutkové podstaty evidentní. Zdůrazňuji, že vůbec nejde o to, co bylo na státní vlajce uvedeno, takže přestupku vůbec nejde podsouvat jakýkoli politický nebo rasový podtext, jedná se o to, že státní vlajka byla použita způsobem, který zákon zakazuje. Takže zdůrazňuji, že stejně by se postupoval v případě, že by na vlajce bylo nakresleno nebo napsáno cokoli bez ohledu na obsah. V tomto případě správní orgán nemá prostor pro jakékoli správní uvážení, resp. nevím, jaké další důkazy by měly být provedeny. Proto jsme tedy, jak uvádíte, hloupě rozhodli přesně v intencích zákona.

---

¹⁴¹ Protestní dopis a reakce ze dne. 4. 1. 2014. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹⁴² MATES, Pavel. *Ochrana soukromí ve správním právu*. 2., aktualiz. a podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2006. s. 258. ISBN 80-7201-589-3.

Proti rozhodnutí o uložení pokuty lze navíc podat opravný prostředek, tj. odpor, přestupce této možnosti využil, má tedy možnost v dalším správním řízení dokázat, že k naplnění skutkové podstaty nedošlo. Ujišťuji Vás však, že správní orgán a věřím, že i odvolací orgán, dojde-li k odvolání, bude postupovat přesně podle zákona, a nikoli podle názoru veřejnosti nebo tisku, jakkoli se Vám jeví hloupé.“¹⁴¹

Dle názoru autora této rigorózní práce je naprosto nepřipustné, aby se JUDr. Zuzana Chramostová, jako vedoucí odboru správních agend, která o přestupcích rozhoduje, takovýmto způsobem takto veřejně k věci vyjadřovala, navíc před nabytím právní moci rozhodnutí ve věci.

Autor této rigorózní práce tuto reakci považuje za vzhled do zvráceného uvažování JUDr. Zuzany Chramostové, jako vedoucí odboru správních agend ÚMČP7, v rámci celé kauzy, kdy vedoucí odboru správních agend i ve své reakci odkazuje na nepřipustný znalecký posudek, který měl však sloužit pouze jako podklad policejního orgánu pro určení, zda je předmětné jednání TČ či nikoliv, a ve kterém znalec zcela evidentně překračuje zákonem danou pravomoc svými právními závěry.

I v případě, že by znalecký posudek rozvedený výše v této práci byl přípustný a neobsahoval právní závěry, jednalo by se pouze o podklad ve správním řízení, ke kterému správní orgán nemusí po faktické stránce přihlížet a vycházet výlučně z jeho závěrů. Dále je podivné, že si vedoucí odboru správních agend není vědoma faktu, že každé domnělé protiprávní jednání nahlášené policejním orgánem nemusí skončit vyslovením viny za přestupek, jelikož může dle ustanovení § 58 odst. 3 písm. b) ZoP, věc odložit v případech, kdy nebylo dáno podezření z přestupku. Autor této rigorózní práce považuje za vrcholný projev profesního selhání zejména výrok vedoucí odboru správních agend o tom, že neví, jaké další důkazy by měly být provedeny. Pokud ÚMČP7 tvrdí, že došlo k nedovolené úpravě státní vlajky České republiky, měl by si tento správní orgán být vědom své povinnosti náležitě dokázat zejména to, že byla skutečně upravena státní vlajka České republiky, nikoliv pouze její návrh.

Autor této rigorózní práce opět vycházel z předpokladu, že by právní názor ÚMČP7 měl být i přes jeho vnitřní rozpornost správný, a i nadále se ztotožňuje se svým přesvědčením, že vůbec nemohlo jít o protiprávní jednání, jelikož vznikl zcela nový návrh a žádný skutečný státní symbol nebyl upraven.

D. Rozhodnutí o přestupku

Po řádném podání výše v této práci rozebraném Odporu Tomáše Rafy dne 17. 12. 2013 se věc dostala zpět k řešení ÚMČP7, kdy bylo dne 13. 1. 2014 zahájeno řádné správní řízení a dne 10. 2. 2014 se konalo ústní projednání přestupku. ÚMČP7 po ústním projednání přestupku vydal ve věci Rozhodnutí¹⁴³ dne 18. 2. 2014, ve kterém se Tomáš Rafa opět uznává vinným z přestupku dle ustanovení § 13 odst. 1 ZoUSStS a ve kterém pokuta ve výši 2.000,- Kč byla potvrzena (dále jen „Rozhodnutí o přestupku“). ÚMČP7 v tomto Rozhodnutí o přestupku vycházel ze stejných předpokladů, jaké již byly citovány výše v této práci a které se staly podkladem pro vydání výše v této práci rozvedeného Příkazu, přičemž vyslovil následující právní závěr:

„Správní orgán na základě shora uvedených skutečností dospěl k závěru, že se Ing.Mgr. art. (sic!) Tomáš Rafa dopustil svým jednáním skutku kladeného mu za vinu, neboť skutečně ve svém uměleckém projektu „Výběrové řízení“ na česko-romskou vlajku ve třech případech na list vlajky České republiky vyobrazil „českého lva“ a čakru, čímž jednoznačně porušil pravidla při užívání státní vlajky a dopustil se tak přestupku.“¹⁴³

ÚMČP7 tak opět vycházel z premisy, že došlo k úpravě skutečné státní vlajky České republiky a k tvrzením Tomáše Rafy obsaženým výše v této práci rozvedeném Odporu se vyjádřil takto:

„Správní orgán se nemůže ztotožnit s vyjádřením Ing.Mgr.art. (sic!) Rafy, že svým jednáním neporušil zákon, neboť nezneužil symboly české republiky. Právě tak nemůže mít za polehčující okolnost vysvětlení, že chtěl svým uměleckým projektem vytvořit symbol, který by lidi spojoval. Správní orgán je jednoznačně toho názoru, že Ing.Mgr. art (sic!) Rafa zneužil státní symbol české republiky – zneužil státní vlajku. Ke své umělecké vizi o vytvoření symbolu, který by lidi spojoval nemusel vůbec užít státních symbolů české republiky, nemusel do svého návrhu jako základ užít vlajku české

---

¹⁴³ Rozhodnutí ze dne 18. 2. 2014, č. j. MČ P7 004651/2014/OSA/JB. Úřad městské části Praha 7, odbor správních agend. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

republiky a neporušil by tak zákon o užívání státních symbolů České republiky (sic!). “

143

ÚMČP7 tak sice dal najevo, že se s tvrzeními Tomáše Rafy neztotožňuje, na což má sice plné právo, ale JUDr. Zuzana Chramostová, jako vedoucí odboru správních agend, která je pod rozhodnutím podepsaná, však své rozhodnutí zcela opomněla podložit skutkovou a právní argumentací a zejména důkazy, které mimo již výše v této práci rozebraný znalecký posudek zcela chyběly. Je sice pravdou, že vize o vytvoření spojující symboly není polehčující okolností v přestupkovém řízení, ale je zákonnou povinností správních orgánů právní názor týkající se rozhodnutí o přestupcích podložit řádnou argumentací a zejména důkazy.

V tomto případě se zmíněná vedoucí odboru správních agend pouze omezila na konstatování, že jednání je protiprávní, a zcela opominula skutkovou podstatu předmětného přestupku, která spočívá v degradaci skutečného státního symbolu, nikoliv pouze jeho výtvarného návrhu. Dále je dle názoru autora této rigorózní práce zcela nepřijatelné, aby orgán veřejné moci v odůvodnění svého rozhodnutí místo právní argumentace a posouzení důkazů pouze poučoval adresáta předmětného individuálního správního aktu o tom, jak měl své umělecké dílo provést, aby nedošlo k tvrzenému porušení zákona.

Na základě zásady legální licence obsažené jak v Ústavě České republiky, tak v LZPS platí, že jednání adresátů právních norem, které není zakázané, je implicitně povolené. Vzhledem k tomu, že vytváření uměleckých návrhů nových státních symbolů není zakázáno a pouze jsou chráněny symboly stávající, kdy navíc svoboda projevu a svoboda umění je zaručena LZPS, je takovéto jednání ÚMČP7 a zejména vedoucí odboru správních agend, zcela v rozporu s principy demokratického právního státu a zavání nebezpečným precedentem, kdy by na úrovni obyčejných přestupků směly přestupkové komise rozhodovat o tom, kde leží hranice základních práv a svobod obsažených v LZPS.

E. Odvolání proti přestupku

V případě podání odvolání¹⁴⁴ proti Rozhodnutí o přestupku se již Tomáš Rafa nechal zastoupit známým občanským aktivistou Janem Rovenským, který má se správním právem hluboké zkušenosti. Odvolání podané dne 7. 3. 2014 a jeho doplnění ze dne 16. 5. 2014 adresované Magistrátu hlavního města Prahy prostřednictvím ÚMČP7 velmi trefně shrnuje zejména nenaplnění materiálních a formálních znaků přestupku, ústavně-právní aspekty celého případu a zejména procesní vady celého řízení, které k napadenému rozhodnutí vedlo.

Tomáš Rafa prostřednictvím svého právního zástupce ve svém Odvolání argumentoval ohledně formálních znaků přestupku zejména tím, že ÚMČP7 bez jakéhokoliv odůvodnění kvalifikoval předmětné jednání jako zneužití státního symbolu České republiky, které je spolu s úmyslným poškozením a hrubým znevážením označeno v ustanovení § 13 ZoUStS za přestupek.

V Odvolání je dále argumentováno jazykovým výkladem pojmu zneužití dle Slovníku spisovného jazyka českého¹⁴⁵, který pro pojem slova zneužití uvádí hned dva významy, kdy jako první z těchto významů uvádí využití věci k nějakému špatnému účelu a jako druhý význam označuje pohlavní narušení. Tomáš Rafa prostřednictvím svého právního zástupce ve svém Odvolání dále s pomocí analogických postupů uvádí další významy slova zneužití obsažené v právním řádu České republiky a dochází tím k závěru, že předmětné jednání nemůže být právně kvalifikováno jako zneužití ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 ZoUStS.¹⁴⁴

Tomáš Rafa prostřednictvím svého právního zástupce se dále ve svém Odvolání věnuje právnímu názoru, který již autor této rigorózní práce výše v této práci několikrát zmínil, a to konkrétně:

---

¹⁴⁴ Odvolání proti rozhodnutí o přestupku vydaného Úřadem městské části Praha 7 dne 18. února 2014 pod č. j. MČ P7 004651/2014/OSA/JB. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

¹⁴⁵ Zneužití. In: *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český, 2011 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=zneuž&sti=120333&where=hesla>

„d) Prvostupňový orgán dále vykládá skutkovou podstatu přestupku způsobem, který fakticky znemožňuje jakoukoliv diskuzi nad existující podobou státních symbolů ČR – pokud by hypoteticky Ministerstvo vnitra vyhlásilo veřejnou soutěž o ztvárnění nové podoby státních symbolů (např. z důvodu, že nynější česká vlajka je převzata od společného česko-slovenského státu, který již neexistuje, a odkazuje tak na neexistující státní útvar, nebo z důvodu, že vlajka nepostihuje rozdělení zemí Koruny české na tři tradiční země – Čechy, Moravu a Slezsku apod.), jednalo by zřejmě protiprávně.“¹⁴⁴

Dále dle názoru autora této rigorózní práce k absurdnosti napadeného Rozhodnutí o přestupku zcela správně uvádí:

„Resp. umělci, kteří by jakkoliv tematicky navázali na současnou podobu státních symbolů, by se dle správního orgánu zřejmě dopustili přestupku. Což je výklad zjevně absurdní. Podoba státních symbolů není jednou pro vždy daná a nezměnitelná, tím méně pod hrozbou sankce (nezměnitelné jsou pouze podstatné náležitosti demokratického právního státu dle čl. 9 odst. 2 Ústavy, což ovšem nezahrnuje v čase proměnlivou podobu státních symbolů).“¹⁴⁴

Tomáš Rafa prostřednictvím svého právního zástupce ve svém Odvolání se také věnuje zbylým dvěma skutkovým podstatám obsaženým v ustanovení § 13 odst. 1 ZoUStS, tedy poškození a hrubému znevažení státního symbolu. Ke skutkové podstatě poškození státního symbolu uvedli zmínění pánové následující:

„O úmyslném poškození nemůže být řeči: ztvárnění „česko-romské“ vlajky je vytvořením nové vlajky, a to nikoliv státní vlajky ČR dle cit. zákona, resp. vytvořením nové věci, nikoliv věci existující, která je sama chráněným symbolem.“¹⁴⁴

To odpovídá i výše v této práci několikrát zmíněnému právnímu názoru autora této rigorózní práce. V Odvolání je dále ke skutkové podstatě hrubého znevažení uvedeno:

„Nelze hovořit ani o hrubém znevažení státního symbolu. Pokud by za znevažení státního symbolu považoval správní orgán skutečnost, že existující státní symbol byl užít

jako inspirace pro vytvoření návrhu nového státního symbolu i za použití prvků odkazujících na jednu ze států uznávaných národnostních menšin, a v tom spatřil hrubé znevážení, pak by to vypovídalo spíše o jeho rasistickém pohledu na legitimitu zobrazování symbolů odkazujících na menšiny, než o naplnění skutkové podstaty přestupku.“¹⁴⁴

Autor této rigorózní práce se plně ztotožňuje s výše citovanou právní argumentací, ale zároveň nesouhlasí s implikovaným tvrzením, že takovéto právní posouzení by mohlo nasvědčovat ve schvalování rasismu ÚMČP7. Autor této rigorózní práce je toho názoru, že výše v této práci rozvedené a Odvoláním napadené Rozhodnutí o přestupku spíše svědčí o profesním selhání odboru správních agend, nikoliv s inklinací k rasismu. Zároveň však autor této rigorózní práce uvádí, že takovéto selhání důležitého prvku právního státu je neodpustitelné a zejména v očích běžných občanů podkopává důvěru v právní stát.

K materiálnímu znaku přestupku je v Odvolání pouze uvedeno, že dané jednání by i za předpokladu, kdy by právní výklad ÚMČP7 byl správný, nemohlo být považováno za přestupek zejména pro jeho míru společenské nebezpečnosti.

Toto je podloženo i bohatou judikaturou NSS, zejména rozsudkem¹⁴⁶ NSS, kdy soud dospěl k závěru, že materiální aspekt přestupku je nutné v každém jednotlivém případě prokazovat a nelze správním orgánem pouze presumovat.¹⁴⁴

V Odvolání je odkazováno i na další rozsudek NSS, ve kterém soud vyslovil následující myšlenku:

„Pokud naopak správní orgán na základě zjištěného skutkového stavu dospěje k závěru, že z okolností případu je zřejmé, že jednáním osoby obviněné z přestupku, jež sice nese formální znaky skutkové podstaty přestupku, nedošlo k porušení ani k ohrožení

---

¹⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 – 45.

právem chráněného zájmu, má povinnost (nikoliv pouze možnost) řízení zastavit podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích.“¹⁴⁷

To opět poukazuje na odbornou neznalost vedoucí odboru správních agend, která ve výše v této práci rozvedeném e-mailu uvedla, že jiný postup neexistuje a v řízení o přestupku není možnost správního uvážení. Dále Odvolání poukazuje na rozsudek NSS, kde soud opět pravil:

*„Při hodnocení, zda je určité jednání přestupkem, proto správní orgány mají povinnost vždy zkoumat, zda došlo k naplnění nejen formálních znaků přestupku, ale i znaku materiálního.“*¹⁴⁸

V citovaném Odvolání tedy bylo pomocí právní argumentace podpořené judikaturou poukázáno na fakt, že ÚMČP7 při posouzení věci zcela opominul ustálenou judikaturu NSS týkající se správního trestání.

K ústavně-právní rovině bylo v Odvolání odkázáno na test proporcionality, kdy každý zásah orgánu veřejné moci do svobody projevu, v tomto případě do svobody umělecké tvorby, musí být v demokratické společnosti nezbytný.¹⁴⁴

Dále je odkázáno na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, který ke střetu LZPS zaručených práv a správního trestání uvádí:

*„Přestupkem může být pouze čin protiprávní (nedovolený), proto projevem učiněným v mezích čl. 17 Listiny základních práv a svobod není možno naplnit znaky skutkové podstaty přestupku (...).“*¹⁴⁹

V Odvolání se Tomáš Rafa prostřednictvím svého právního zástupce zcela správně pozastavuje nad faktem, že ÚMČP7 zcela opominul LZPS zaručené právo na svobodu

---

¹⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 1. 2012, č. j. 5 As 106/2011 – 77.

¹⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2013, č. j. 8 As 83/2011 – 38.

¹⁴⁹ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky Pardubice, ze dne 20. 1. 2009, č. j. 52 Ca 53/2008-38. Publikováno pod č. 1843/2009 Sb. NSS (číslo 6/2009).

projevu autora předmětného uměleckého díla, aniž by uspokojivě vysvětlil, z jakého důvodu je za předmětné jednání nezbytné umělce trestat.¹⁴⁴

Odvolání se dále věnovalo mnohým procesním vadám provázejícím celé řízení a poukazovalo i na taková pochybení, kterých si autor této rigorózní práce nejprve nevšiml, jako např. nedoručení prvostupňového rozhodnutí o přestupku obecnému zmocněnci, jehož procesní plná moc byla založena ve spisu, a to jak v listinné podobě, tak do datové schránky.¹⁴⁴

Dále však bylo v Odvolání poukázáno na pochybení, která byla zcela evidentní a která byla autorem této rigorózní práce již zmíněna. Tomáš Rafa prostřednictvím svého právního zástupce správně uvádí, že napadené rozhodnutí v některých případech zcela a v některých pouze zčásti postrádá náležitosti stanovené § 12 a § 77 ZoP ve spojení s § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád¹⁵⁰. Odvolání zcela správně poukazuje na částečně chybějící hodnocení způsobu spáchání přestupku, zcela chybějící zhodnocení jeho tvrzených následků, částečně chybějící zhodnocení okolností, za nichž byl spáchán, zcela chybějící zjištěnou míru zavinění a zároveň zcela chybějící vypořádání se s pohnutkami pachatele tvrzeného přestupku.¹⁴⁴

V Odvolání bylo stejně jako autorem této rigorózní práce poukázáno, že úvahy, kterými se správní orgán řídil při hodnocení důkazů a při výkladu právních předpisů, jsou v Příkazu a Rozhodnutí uvedeny zcela obecně a nedostatečně, stejně tak bylo poukázáno i na další autorem této práce tvrzené pochybení, které spočívalo ve zcela chybějícím vypořádání se s námitkami obsaženými v Odporu proti Příkazu. Tomáš Rafa prostřednictvím svého právního zástupce poukázal i na nedostatečnost výroku o přestupku, kterou autor této rigorózní práce původně považoval pouze za nedostatečné odůvodnění. V Odvolání tak bylo zcela správně poukázáno na fakt, že ÚMČP7 tvrzené naplnění skutkové podstaty zneužití státního symbolu se nesprávně nalézají až v odůvodnění Rozhodnutí, kdy touto vadou byl stížen i Příkaz ve věci, který řízení zahájil. To mělo tedy dle tvrzení obsažených v Odvolání za následek, že obviněnému

---

¹⁵⁰ ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 24. června 2004, správní řád. Zákon č. 500/2004 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2004, částka 174, s. 9782-9827. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4478>

nebylo sděleno, z jakého deliktního jednání je přesně obviněn, čímž došlo k porušení jeho práva na obhajobu.¹⁴⁴

Nedostatky lze tedy shrnout tak, že obsah patřící do výroku byl obsažen až v odůvodnění, zatímco řádné odůvodnění zcela chybělo.

V Odvolání se Tomáš Rafa prostřednictvím svého právního zástupce pozastavil i nad tím, že soupis přestupkového spisu byl vyhotoven až po skončení řízení v prvním stupni, což je v rozporu s § 17 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Toto jednání mohlo mít podle tvrzení obsažených v Odvolání za důsledek, že se spisovým materiálem mohlo být manipulováno. Autor této rigorózní práce si při studiu spisového materiálu tohoto pochybení nevšiml, ačkoliv na velmi neprofesionální práci se spisem autor této rigorózní práce výše v této práci již několikrát upozornil.¹⁴⁴

Jako poslední tvrzené pochybení je v Odvolání uvedeno autorem této rigorózní práce již zmíněné porušení zásady neveřejnosti správního řízení, kdy ÚMČP7 na základě evidentně zcela nepostačujícího prokázání právního zájmu povolil bývalému členu politické strany propagující rasovou nenávist, jejíž příslušníci jsou dle tvrzení obsažených v Odvolání známi tím, že fyzicky útočí na své názorové oponenty, nahlédnutí do neanonymizovaného přestupkového spisu, který obsahoval veškeré osobní údaje jak osoby obviněné z přestupku, tak jeho právního zástupce.¹⁴⁴

F. Rozhodnutí o odvolání

Z hlediska funkční příslušnosti je odvolacím orgánem Magistrát hlavního města Prahy, konkrétně odbor živnostenský a občanskoprávní. Rozhodnutím¹⁵¹ o odvolání (dále jen „RO“) dospěl odvolací orgán k závěru, který autor této rigorózní práce doposud zcela přehlédl, a to konkrétně:

---

¹⁵¹ Rozhodnutí ze dne 1. 12. 2014, č. j. S-MHMP 442507/2014. Magistrát hlavního města Prahy, odbor živnostenský a občanskoprávní. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

„Po zhodnocení věci odvolací správní orgán konstatuje, že ve smyslu ustanovení § 20 zákona o přestupcích, již nelze přestupek projednat, neboť uplynul od jeho spáchání jeden rok.“¹⁵¹

Jelikož autor této rigorózní práce započal studium správního práva až po novele, která nahradila původní požadavek přestupkového zákona, aby správní orgán přestupek v uvedené lhůtě projednal a vydal pravomocné rozhodnutí, což se v tomto případě nestalo. Jelikož bylo dle právní úpravy účinné při projednání předmětného přestupku, mělo být řízení zastaveno dle ustanovení § 76 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích, jelikož odpovědnost za přestupek zanikla.

Odvolací orgán však cítil potřebu se k celé situaci odborně vyjádřit a vyslovit *obiter dictum* svůj právní názor. Autor této rigorózní práce byl po jeho přečtení šokován následujícím vyjádření odvolacího orgánu:

„Podle názoru odvolacího správního orgánu odvolatel naplnil všechny znaky skutkové podstaty přestupku podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona o užívání státních symbolů české republiky, když v rámci uměleckého projektu Výběrové řízení na česko-romskou vlajku ve třech případech umístil na list české státní vlajky figuru českého lva a tzv. čakru. Tímto svým jednáním zneužil státní symbol české republiky, konkrétně státní vlajku.“¹⁵¹

Odvolací orgán svůj právní názor opírá o ustanovení § 3 přestupkového zákona, na základě kterého postačí zavinění formou nedbalosti u všech přestupků, u kterých není explicitně vyžadována forma úmyslu. Z tohoto odvolací orgán vyvodil, že odvolatelem tvrzený zlý úmysl potřebný k naplnění skutkové podstaty zneužití státního symbolu není třeba a postačí forma nedbalostního jednání. Odvolací orgán dále konstatoval, že k naplnění materiálního znaku tvrzeného přestupku zcela postačí, aby míra jeho společenské nebezpečnosti byla alespoň nepatrná. Dále odvolací orgán k ústavně-právnímu aspektu věci uvedl, že zájem společnosti na ochranu státních symbolů považuje za významný a z toho důvodu je toho názoru, že má v dané věci přednost před právy zaručenými LZPS, tedy právem na svobodu projevu.

Autor této rigorózní práce si dovoluje zcela nesouhlasit s uvedenými závěry odvolacího orgánu, který opět zcela pominul fakt, že se jednalo o nové návrhy potencionálních státních symbolů, a tedy o novou věc v právním slova smyslu a navíc o umělecké dílo, které na rozdíl od vandalismu požívá určitou úroveň právní ochrany. Odvolací orgán se opět nevypořádal s faktem, že nebylo prokázáno jakékoliv zneužití skutečných státních symbolů. Autor této rigorózní práce dále považuje právní závěr naznačující to, že zájem společnosti na ochranu státních symbolů převažuje nad právy zaručenými v LZPS za projev, za zcela lichý a odporující ústavním principům, zejména principu proporcionality, tedy vyvažování kolidujících práv. Na druhou stranu je však nutné uvést, že se v RO odvolací orgán ztotožnil s názorem odvolatele, že napadené rozhodnutí trpělo evidentními vadami, především v jeho odůvodnění a nedostatečnosti následného rozhodnutí po námitkách uvedených v odporu. Dále odvolací orgán dal odvolateli za pravdu, že rozhodnutí mělo být doručeno zmocněnci, ačkoliv tak ÚMČP7 neučinil.

3.2.4. Shrnutí

Na kauze uměleckého projektu výběrového řízení na česko-romskou vlajku bylo názorně předvedeno, jak i po teoretické stránce triviální právní otázka může být orgány činnými v trestním řízení posuzována a jakým způsobem mohou být v důsledku nesprávného úředního postupu zkrácena práva a svobody obsažené v LZPS. Na rozvedené kauze je mimo nesprávného právního posouzení, absurditě vyjádření oznamovatelů a množství procesních chyb zajímavý zejména její společenský kontext a rozpornost tvrzení orgánů veřejné moci s jejich činy. Autorovi této rigorózní práce je jasné, že orgány veřejné moci, zejména Policie České republiky a obecní úřady vykonávající státní správu v přenesené působnosti jen těžko koordinují svou činnost v oblasti správního trestání, ale zejména rozpornost v právním názoru a následných postupech může být pro běžného občana matoucí.

Logický paradox představuje zejména situace, kdy dle právního názoru Policie České republiky a ÚMČP7 je předmětné jednání kvalifikováno jako přestupek z toho důvodu, že byl upraven návrh státní vlajky České republiky (tedy i návrh připomínající státní vlajku považují za státní symbol), což skutková podstata obsažená v § 13 odst. 1

ZoUStS nepostihuje, a zároveň tyto orgány zcela ignorují fakt, že tyto návrhy (tedy dle jejich názoru státní symboly) byly poničeny pravicovými aktivisty. Pokud v případě, že dle právního názoru Policie České republiky a ÚMČP7 byly tyto návrhy státními symboly, proč nebylo zahájeno řízení o přestupku dle § 13 odst. 1 ZoUStS proti pravicovým aktivistům, kteří tyto návrhy poničili, a tím analogicky dle právního názoru zmíněných orgánů poškodili, potažmo znevážili státní symboly? Autor této rigorózní práce pouze polemizuje a poukazuje na absurdnost přístupu předmětných orgánů veřejné moci, ve skutečnosti je však zarážející fakt, že orgány činné v trestním řízení nezačaly trestní stíhání proti neznámému pachateli pro TČ poškození cizí věci dle § 228 odst. 2 TZ z úřední povinnosti. Další absurdností celé kauzy je fakt, že ÚMČP7, který se při horlivé obraně důstojnosti české státnosti dopustil kuriózně extenzivního výkladu ZoUStS, byl sám právním zástupcem Tomáše Rafy přistižen¹⁵² z užívání státní vlajky České republiky vyvěšené na budově úřadu v rozporu s tímto zákonem.

Víra v právní stát autora této rigorózní práce byla bohužel v tomto případě otřesena i rozhodnutím odvolacího orgánu, který sice na základě formálních vad napadené rozhodnutí zrušil a řízení o přestupku zastavil, ale z hlediska právní kvalifikace předmětného jednání se dopustil stejných argumentačních faulů jako orgán první instance. Zejména konstatování, že zájem společnosti na ochraně státních symbolů má automaticky přednost před právy obsaženými v LZPS, by autor této rigorózní práce očekával spíše v autoritářském režimu a ne v České republice, která se hlásí ke státům s demokratickou a právní tradicí. Zarážející je zejména fakt, že ochrana státních symbolů není v novodobé porevoluční éře české státnosti nikterak v módě.

Co se právní regulace týče, lze v celosvětovém měřítku rozdělit právní úpravy umožňující neuctivé projevy vůči vlajkám a země, které takové jednání postihují jako protiprávní. Např. v USA je hanobení vlajky považováno jako svobodný projev chráněný prvním dodatkem ústavy (a to vč. veřejného pálení vlajky) a judikatura mnohokrát potvrdila, že i zákon přijatý k omezení takového urážlivého jednání vůči vlajce je v rozporu s ústavou. V Austrálii není hanobení vlajky samo o sobě zakázané,

---

¹⁵² Úřední záznam o oznámení přestupku ze dne 26. 2. 2014. Úřad městské části Praha 7, odbor správních agend. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

ale její ničení (zejména pálení) na veřejnosti je postihováno jako delikt vůči veřejnému pořádku. Kanadský přístup je stejný jako přístup uplatňovaný v USA, tedy i ničení a pálení vlajky je považováno jako svobodný projev chráněný ústavou. Zajímavý je přístup Dánska, které pouze zakazuje zneuctění vlajek cizích států, a to vč. vlajek Organizace spojených národů a Evropské unie. Historicky tento hybridní přístup vychází z obavy vyvolání mezinárodního konfliktu. Izrael patří k zemím, kde jsou neuctivá jednání vůči vlajce trestná a kde nedávno dokonce došlo k markantnímu zvýšení pokuty a trestní sazby za tyto delikty. Saudská Arábie a Francie také patří k zemím, kde je hanobení vlajky považováno za trestný čin, ačkoliv míra trestního postihu zdaleka nedosahuje přísné právní úpravy Izraele.¹⁵³

V České republice nejsou státní vlajky ve větším rozsahu mimo budovy veřejné moci a státní svátky vyvěšovány, s výjimkou sportovních utkání, kde bývají státní vlajky často ozdobeny různými klubovými hesly či fanouškovskými slogany. Na závěr celé kauzy se autor této rigorózní práce rozhodl citovat tiskovou zprávu, která výstižně popisuje a hodnotí průběh celé kauzy:

*„Umělecký projekt česko-romské vlajky se stal názorovou společenskou sondou. Průběh projektu poukázal na alarmující nárůst rasismu na sociálních sítích i v reálném životě. Vlajky byly postříkány barvou a zhanobeny hákovým křížem, následovala absurdní trestní oznámení ultra-pravicových skupin a represivní kroky státních institucí. Projekt však nakonec podpořil diskusi o soužití. Je důležité, aby tento prostor nezanikl a nezůstal obsazen rasistickou propagandou pravicových extremistů. Nadále věřím, že naši společnou cestou může být dialog a nikoli nenávist.“*¹⁵⁴

---

¹⁵³ BURRELL, Mikka A. A Survey of Flag Desecration Laws Around The World. In: *MSU International Law Review* [online]. Michigan: Michigan State University, College of Law, 2017, 23. 2. 2017 [cit. 2018-08-03]. Dostupné z: <https://www.msuilr.org/msuilr-legalforum-blogs/2017/3/23/a-survey-of-flag-desecration-laws-around-the-world>

¹⁵⁴ Tisková zpráva k zastavení správního řízení proti autorovi česko-romské vlajky. In: *Artwall Gallery* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.artwallgallery.cz/cs/content/press>

Dále Jan Rovenský jako právní zástupce Tomáše Rafy v této tiskové zprávě výstižně doplnil:

„Svoboda projevu a umělecké tvorby patří nejen mezi česká ústavní práva, ale i základní evropské hodnoty. Celý případ začal dost strašidelně – policie a některé úřady se staly ochotným a poněkud bezmyšlenkovitým nástrojem šikany liberálního umělce ze strany pravicových extremistů. Dopadlo to naštěstí dobře. Pokud oprávněně požadujeme po muslimech, aby snesli karikatury proroka Mohammeda, měli bychom my sami snést pohled na naši vlastní státní vlajku v neobvyklém, nebo třeba i provokativním kontextu.“¹⁵⁴

Zajímavé jsou však i dohry, které rozvedená kauza česko-romské vlajky měla. Jednou z nich byl i podivný policejní zákrok a zabavení několika uměleckých děl Tomáše Rafy v galerii ArtSpace, opět pro podezření z páčání přestupku dle ustanovení § 13 odst. 1 ZoUStS. Zde již Úřad městské části Praha 1, který byl věcně a místně příslušný k projednání přestupku, sám konstatoval, že dané jednání nelze za přestupek považovat.

Neméně zarážející byl i případ romské aktivistky Mariprosoy Čonkové zadržené¹⁵⁵ Policií České republiky na Václavském náměstí proto, že na demonstraci v ruce třímala právě jednu z vlajek navržených Tomášem Rafou, a byla tak opět dle policejních orgánů podezřelá z přestupku dle ustanovení § 13 odst 1 ZoUStS.

Představují opravdu tato díla takové nebezpečí společnosti, že zasluhují takto radikální zásahy bezpečnostních složek? Je opravdu xenofobie u českého obyvatelstva zastoupena v takovém poměru, že většina obyvatel by takto radikální zákrok schvalovala?

---

¹⁵⁵ VIDEO: Česko-romská vlajka opět vadila Policii ČR, odtáhla kvůli ní na policejní stanici romskou aktivistku. In: *Romea.cz* [online]. 2015, 12. 9. 2015 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/video-cesko-romska-vlajka-opet-vadila-policii-cr-odtáhla-kvuli-ni-na-policejni-stanici-romskou-aktivistku>

Výzkum¹⁵⁶ zabývající se otázkou, koho by respondenti nejméně uvítali jako svého souseda poskytuje alespoň z části odpovědi na položené otázky.

Příloha č. 9

Období	Lidé jiné barvy pleti	Cizinci žijící v ČR	Lidé s homosexuální orientací	Lidé závislí na drogách	Lidé závislí na alkoholu	Lidé s kriminální minulostí	Psychicky nemocní lidé
III/2003	24 %	31 %	42 %	85 %		78 %	
III/2005	22 %	21 %	34 %	87 %		77 %	
III/2007	24 %		29 %	87 %	81 %	77 %	51 %
III/2008	26 %		29 %	89 %	83 %	78 %	59 %
III/2009	25 %	22 %	27 %	85 %	78 %	79 %	53 %
III/2010	31 %	23 %	25 %	86 %	79 %	75 %	60 %
III/2011	32 %	25 %	26 %	89 %	79 %	80 %	63 %
III/2012	31 %	23 %	23 %	86 %	78 %	74 %	63 %
III/2014	38 %	25 %	25 %	89 %	78 %	81 %	67 %

Zdroj: výzkum CVVM¹⁵⁶

Nejmarkantnější skok mezi lety 2012 a 2014 zaznamenala xenofobie vůči lidem jiné pleti a lidem s kriminální minulostí, kdy obě kategorie poskočily o sedm procentních bodů. Tradičně nejméně by lidé uvítali sousedy závislé na drogách a alkoholu, ale všeobecné zvýšení nevole vůči všem skupinám obyvatel v posledních letech je z výzkumu zřetelné. Nelze tedy alespoň na základě vzorku respondentů usuzovat, že by v době vystavení děl Tomáše Rafy byla většina obyvatelstva České republiky xenofobní. Lze však říci, že nechtěná medializace případu dospěla do fáze, kdy měl samotný umělec jen pramalou kontrolu nad mediálním obrazem. Je pravdou, že z hlediska zadání veřejné soutěže, tedy vytvoření návrhu státní vlajky spolu s tradičními romskými symboly, se z principu jednalo o projev kulturní sabotáže, ačkoliv nebyl prvoplánový a rozhodně zamýšlený. Tento případ tedy dokonale ilustruje, že masová média jsou v případě aktivistických uměleckých projevů dobrým sluhou, ale špatným pánem.

¹⁵⁶ TISKOVÁ ZPRÁVA: Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2014. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, 2015, 8. 4. 2014 [cit. 2018-08-08].

Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1367/f9/ov140408.pdf

3.3. Závěr

V úvodu této rigorózní práce jsem si dal za úkol prostřednictvím fenoménů kulturní sabotáže a mediálního aktivismu zodpovědět otázky typu: má ještě aktivistický umělecký projev v dnešní době smysl? Jsou umělci stále způsobilí převzít pomyslnou roli svědomí a vybízet k celospolečenskému dialogu? Má tedy stále smysl snažit se uměleckým projevem šokovat a útočit proti establishmentu? Co tento establishment představuje?

Pro svědomité zařazení těchto otázek do kontextu problematiky aktivistického umění bylo nejdříve nutné pro účely práce krátce definovat pojmy mediálního aktivismu a kulturní sabotáže. Pomocí stručného exkurzu do historie obou fenoménů a jejich teoretického rozboru jsem byl schopen do kontextu problematiky aktivistického umění zařadit jeho důvody, formy a nejčastější projevy. Zde jsem došel k závěru, že zejména aktivistické umění se jako téměř jakýkoliv společenský fenomén nevyhne mediální saturaci, která nespočívá pouze v samotné spolupráci umělců se zástupci médií pro zviditelnění umělce, případně pro vytvoření atraktivního obsahu média. Média tak uměleckou činnost prostupují v celém rozsahu a slouží jako nástroj produkce umění samotného, jeho následné propagace a interakce uměleckého díla s publikem.

Dále jsem dospěl k závěru, že i někteří umělci se dostávají do stavu, ve kterém nemohou kontrolovat, jak je média vyobrazí, což pak vyvolává otázky, zda svou tvorbu nepřizpůsobují potřebám médií, či naopak média nevytváří o jejich díle zkreslený obraz. Lze tedy říci, že jsou mediálně zdatní umělci, kteří jsou schopni mediální dosah své tvorby předem naplánovat a kontrolovat, a zároveň méně zdatní umělci, kteří se často stávají terčem zkratkovitého a tendenčního zobrazení v médiích, které vychází z nepochopení jejich tvorby. Roman Týc, představitel skupiny Ztohoven, v rozhovoru¹⁰³ se sám na stopáži 9:40 a násl. označil za osobu, která umí s médii zdatně pracovat, a naopak Tomáš Rafa opakovaně v rozhovorech dává najevo, že je mediálním ohlasem svého díla překvapen.

Vzhledem k fenoménům mediálního aktivismu kulturní sabotáže je však nutné podotknout, že vyvolání diskuze o potřebách společnosti je zdravým projevem demokratické společnosti žijící v právním státu. V souvislosti s tímto závěrem a poznatky plynoucími z konkrétních rozebíraných případů jsem toho názoru, že nelze paušálně říci, zda se umělci samovolně pasují do rolí moderních mučedníků, či zda jejich díla nejsou jen obětí tendenčně laděného obsahu v médiích.

Dále jsem si ve druhém obsahovém celku dal za cíl načrtnout základní limity svobody uměleckého projevu a projevů obecně ve střetu s korektivem osobní a majetkové sféry a dále s korektivem ochrany veřejného pořádku. V podkapitolách tohoto obsahového celku jsem si tak nekladl za cíl komplexně popsat veškeré možné současné limity svobody projevu a aktivistického umění, ale pouze prostřednictvím výčtu jednotlivých ustanovení s vlastním komentářem zasadit současné legislativní nástroje do kontextu této rigorózní práce, a připravit tak po teoretické stránce půdu pro konkrétní otázky dále vznášené v případových studiích. Tyto limity obsažené v právním řádu České republiky jsem doplnil o mediálně známé případy, kdy některé z nich byly, nehledě na jejich právní odvětví, posuzovány i ÚS.

Ve třetím obsahovém celku jsem ve dvou případových studiích podrobně rozebral nedávné kauzy aktivistického umění, které podstatným způsobem ovlivnily celospolečenskou diskuzi nad otázkami, zda má aktivistické umění v dnešní době ještě smysl, zda jsou umělci stále způsobilí převzít roli svědomí a vybízet k celospolečenskému dialogu a zda je možné ještě v dnešní době uměním šokovat. Pomyslnou spojnicí mezi oběma případy tvoří předmět tvrzených útoků na zájmy chráněné právním řádem České republiky, tedy státní symboly. Státní symboly a různě vnímané společenské hodnoty jsou vděčným cílem provokativního umění, jelikož existuje různá míra sounáležitosti s vlasteneckou ideologií a lze tedy předpokládat silnou společenskou odezvu, která představuje onen těžko definovatelný establishment.

Nejdříve jsem cítil povinnost dopracovat trenýrkovou kauzu skupiny Ztohoven, ve které před odevzdáním mé původní diplomové práce ještě nebylo vydáno pravomocné rozhodnutí. Tentokrát jsem kladl větší důraz na konfrontaci citací konkrétních výroků

soudu s vlastními názory a tímto způsobem jsem rozebral i dříve nezpracované pravomocné rozhodnutí Městského soudu v Praze, který řešil odvolání státního zástupce a poškozených. V závěru této případové studie jsem se sice v některých bodech názorově rozešel s právním názorem soudu a stále se domnívám, že postihem formy uměleckého projevu došlo v tomto případě i k postihu jeho obsahu, čímž došlo k porušení práva na svobodu projevu aktérů této kauzy. Zajímavé bylo i srovnání dosavadních poznatků s nově vydaným rozhovorem¹⁰³ Romana Týce, ve kterém např. uvedl na pravou míru, že akce byla opravdu mířena pouze a výhradně vůči instituci prezidenta České republiky a nikoliv vůči Miloši Zemanovi osobně, dále domnělou trvající policejní perzekuci a hlavně osud vlajky prezidenta republiky po jejím shoení ze střechy Hradu. Zajímavý je zde i fakt, že samotná vlajka prezidenta republiky stále fakticky existuje a nastříhané fragmenty představují pouze její svrchní část, tedy z hlediska umělecké symboliky celý akt stále naplňuje odstranění symbolů české státnosti.

Zároveň jsem se však ztotožnil s dalšími závěry soudu, které se týkaly majetkové odpovědnosti aktérů za jejich činy, tedy že právo na svobodu projevu neposkytuje implicitně ochranu i v záležitostech majetkoprávních. V tomto případě jsem dospěl k závěru, že současné fungování Kanceláře prezidenta republiky a jeho příspěvkových organizací čistě abstraktně působí jako jakási pokroucená *grassroots* či *agenda setting* nezisková organizace, prostřednictvím které jsou navenek ventilovány a prosazovány jinak radikální názory jejích členů.

Zejména zajímavá otázka nastala ohledně nároku České republiky, jako právnické osoby soukromého práva, na náhradu nemajetkové újmy, která byla činem způsobena. V právní teorii a judikatuře již bylo mnohokrát dovozeno, že právnickým osobám může nemajetková újma v určitých případech vzniknout. Osobně se však neztotožňuji s názorem, že by i Česká republika, které je soukromoprávní subjektivita přiznána zákonnou fikcí a která disponuje širokou škálou veřejnoprávních nástrojů k prosazení vlastních zájmů, měla mít právo po občanech požadovat náhradu nemajetkové újmy.

Zajímavé ve vztahu k případu skupiny Ztohoven jsou i průzkumy veřejného mínění, které ukazují, že tato kauza mediálně zasáhla většinu obyvatelstva a nadpoloviční většina takto zasažených konzumentů mediálního obsahu považovala celou akci za pokus o zesměšnění Miloše Zemana a zároveň o snahu využít médií ke zviditelnění sebe sama, ačkoliv bezprostředně po akci prokazatelně vzrostla důvěra populace v prezidenta republiky jako ústavního činitele, tedy Miloše Zemana. Pozoruhodné jsou však názory respondentů týkající se otázky vhodného trestu, kdy podmíněný trest odnětí svobody by si jako ideální představoval pouze zlomek respondentů. Z hlediska trestní odpovědnosti jsem došel k závěru, že i některá protiprávní jednání mohou být společensky prospěšná a aktivističtí umělci s právním postihem často předem počítají, jak v rozhovoru¹⁰³ do médií potvrdil Roman Týc.

Téměř dvojnásobné úsilí jsem však věnoval případu Tomáše Rafy, který se svým uměleckým projektem výběrového řízení na česko-romskou vlajku vyvolal ve své době poměrně intenzivní diskuzi. Díky součinnosti umělce a jeho právního zástupce jsem měl možnost podrobně nastudovat veškeré spisové materiály a pravděpodobně tak jako první poskytnout komentovanou rekonstrukci celého případu z právního pohledu. V průběhu celého rozboru jsem poukazoval na absurdity, které projednávání tohoto případu orgány veřejné moci provázely. Ve vztahu k neschopnosti orgánů veřejné moci je zarážející, že takovéto projevy útočící na státní symboly nejsou, co se týče střetu aktivistického umění a právního řádu, ojedinělé. Zajímavostí je, že již v roce 2002 umělecká skupina Rafani zapálila černobílou atrapu státní vlajky České republiky na Václavském náměstí. Již zde bylo orgány veřejné moci rozhodnuto, že pálení černobílé atrapy státní vlajky není přestupkem. V tomto případě však nedošlo k takto nepřiměřeným zákrokům Policie České republiky, kde si policisté původně nebyli vůbec jisti, zda je dané jednání zakázané.¹⁵⁷ Autor této rigorózní práce se obává, že s přihlédnutím k přiblížení správního trestání k poměrně náročné právní úpravě trestní se může vinou neznalosti úředního aparátu případ Tomáše Rafy, který byl projednáván ještě za původní a již zaběhlé právní úpravy, velmi snadno opakovat.

---

¹⁵⁷ VITVAR, Jan H. Rafani se zakousli do státní vlajky. In: *iDnes.cz* [online]. Mafra, 2002, 30. 10. 2002 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/rafani-se-zakousli-do-statni-vlajky-d6v-vytvarne-umeni.aspx?c=A021030_093732_vytvarneum_ef

Z hlediska evropského kontextu intenzita zásahů orgánů veřejné moci v případech týkajících se Tomáše Ráfa nejvíce připomíná již několikrát v této práci zmíněný případ Müller v. Švýcarsko⁸¹, ačkoliv se vůbec nejednalo o dílo vulgární a dle názoru autora této rigorózní práce nikterak urážlivé. Z hlediska legitimního cíle, kterého mělo být v případě zabavení děl v galerii Artspace zabavením těchto děl dosaženo, je zajímavé i srovnání s případem Otto Preminger Institut vs. Rakousko¹⁵⁸, kde také došlo k zabavení filmu parodujícího náboženský fanatismus. Evropský soud pro lidská práva zde potvrdil vahou šesti hlasů proti třem legitimitu zabavení předmětného díla s odůvodněním, že vyznavačů zesměšňovaného náboženství představuje v dané lokalitě více než 87 % populace. S odkazem na teoretické principy omezení svobody projevu je sice tato argumentace pochopitelná, ale nemohu se s ní jako liberálně smýšlející člověk ztotožnit. Možnost navštěvovat kulturní akce s alternativním obsahem je jednou z největších výhod otevřené moderní společnosti, kde nikdo nikoho nenutí takové akce navštěvovat.

Co se však obsahu samotného díla týče, tedy tvrzené úpravy či hanobení státního symbolu, není zahraniční judikatura příliš bohatá, ačkoliv se zejména napříč Evropskou unií národní předpisy týkající se hanobení národních symbolů, včetně míry postihu za toto jednání, velmi liší.¹⁵⁹ I ve světě není mnoho srovnatelných případů, mimo akty směřující spíše ke zničení národních symbolů, zejména vlajek.

Jak už bylo v této práci zmíněno, tradice uctívání státní vlajky a státních symbolů obecně není v české novodobé historii příliš silná, čemuž odpovídá i zařazení deliktů směřujících vůči těmto symbolům mezi přestupky. I o státních svátcích, kdy je zákonnou povinností státní vlajky vyvěsit na všech veřejných institucích, je velmi časté, že vlajky nejsou takto vyvěšeny. Je pochopitelné, že expozice sestávající se z vlajky umístěné na dlážděné podlaze, kde je účelem pozorovat reakce zmatených návštěvníků,

---

¹⁵⁸ Rozsudek senátu ESLP ze dne 20. 9. 1994 ve věci Otto-Preminger-Institut v. Austria, stížnost č. 13470/87. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57897>

¹⁵⁹ The desecration of national symbols: right or crime?: Freedom of speech vs sacred national symbols. In: *New Europe* [online]. 2016, 25. 5. 2016 [cit. 2018-08-01]. Dostupné z: <https://www.neweurope.eu/article/russia-perspective-criminalizing-desecration-national-symbols/>

kterí si nejsou jisti, zda mohou po vlajce šlapat, vyvolává oprávněné obavy, zda není jednání v rozporu se zákonem¹⁶⁰.

O to více je zřetelný paradox, kdy je perzekvován umělec za pouhé vytvoření nového návrhu připomínajícího státní vlajku České republiky za účelem poukázání na celospolečenský problém, a na téměř všech sportovních utkáních a hudebních vystoupeních bývají státní vlajky bez hlubší myšlenky často ozdobeny různými hesly zcela bez postihu. Tento paradox je o to větší zejména tím, že Česká republika mohla být jako právnická osoba soukromého práva zneužita k náhradě nemajetkové újmy zejména na základě uražené ješitnosti jejího voleného i nevoleného úřednického aparátu. Zejména snahy zastánců silného, až totalitárního státu o kriminalizaci takového jednání jsou v současném politickém kontextu silným varováním pro liberální a demokratický právní stát.¹⁶⁰

Na závěr bych chtěl téma uzavřít vlastním prohlášením, které shrnuje závěry plynoucí z mé rigorózní práce. Aktivismus, ať už umírněný či radikální, jakékoliv formy umění jsou pro udržení zdravého demokratického a právního státu neustále potřebné. Není tedy lepšího prostředí, než je veřejný prostor, tedy exponované prostředí dostupné všem. Provokujme, šokujme a hlavně o věcech otevřeně diskutujme. Vždy se najdou tací, kteří s námi budou různou měrou nesouhlasit, což je principem a základním předpokladem zdravé občanské společnosti. Se svobodou jde však ruku v ruce i odpovědnost za vlastní jednání, je tedy nutné brát ohledy vůči druhým, zejména co se vnějších projevů týče. Respektujme fyzickou a duševní integritu i majetek ostatních. Pamatujme zejména, že svoboda je vyvážena související odpovědností a veřejný prostor má své limity.

Proto je z mého pohledu správné měřit každému stejným metrem a případnou odpovědnost určit u svobodného, nezávislého a nestranného soudu, čehož je případ mediálního aktivismu a kulturní sabotáže skupiny Ztohoven i přes značnou podporu

---

¹⁶⁰ Hanobit českou vlajku má být trestné, komunista Ondráček chystá změnu. In: *IDnes.cz* [online]. Mafra, 2018, 8. 6. 2018 [cit. 2018-08-13]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/hanobeni-statnich-symbolu-trestny-cin-ondracek-kscm-hanobeni-prezidenta-lqi-domaci.aspx?c=A180608_084626_domaci_kop

veřejnosti příkladem. Zároveň je však nepřipustné, aby se veřejná moc bez zákonného podkladu svévolně rozpínala a svobodu slova, vč. svobody umění dusila, jak jsme byli svědky v případech Tomáše Rafy, které se týkaly zcela legálně vystavených děl zobrazujících legitimní obsah ve veřejném prostoru, a tudíž nebyla předem zamýšlena jako provokace orgánů veřejné moci.

Zatím lze tedy dle mého názoru říci, že je Česká republika zemí svobodnou, ale je třeba být na pozoru před ohýbáním objektivního práva ve prospěch veřejné moci, jelikož události veřejného života z posledních let nasvědčují příklon k autoritativnímu pojetí vlády, což ve spojitosti s obecným nárůstem nespokojenosti a míry nesnášenlivosti mezi skupinami obyvatel tvoří nebezpečnou kombinaci.

Příloha č. 10

Zdroj: Matěj Žáček, vlastní tvůrčí činnost

Seznam použitých zkratk

čl.	článek
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
LZPS	Česká republika. Listina základních práv a svobod. In: Sbíрка zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2. ISSN 1211-1244
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
NS	Nejvyšší soud České republiky
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
USA	Spojené státy americké
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
ÚMČP7	Úřad městské části Praha 7
ÚS	Ústavní soud České republiky
ZoP	zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích
ZoStS	zákon č. 3/1993 Sb., o státních symbolech
ZoUStS	zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky

Seznam použité literatury a pramenů

Monografie, učebnice, komentáře a sborníky

BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu a její meze v právu ČR*. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-7201-367-x.

DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné 1: Díl první: Obecná část*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

DRAŠTÍK, Antonín. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-790-4.

ELIÁŠ, Karel, Bohumil HAVEL, Daniela ŠUSTROVÁ a Daniela ŠUSTROVÁ. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-013-4.

GERLOCH, Aleš. Právní odpovědnost. In: HENDRYCH, Dušan, Josef FIALA, Miroslav BĚLINA, Pavel ŠÁMAL a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 2009. 978-80-7400-059-1.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1.

HENCKMANN, Wolfhart a Konrad LOTTER. *Estetický slovník*. Praha: Svoboda, 1995. Členská knihovna (Svoboda). ISBN 80-205-0478-8.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

HERMAN, Edward S. a Noam CHOMSKY. *Manufacturing consent: the political economy of the mass media*. 2nd ed. New York: Pantheon Books, 2002. ISBN 978-0-375-71449-8.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

KLEIN, Naomi. *Bez loga*. Praha: Argo, 2005. Zip (Argo: Dokořán): Dokořán). ISBN 80-720-3671-8.

KNAPP, Viktor. Antinomie a iluze svobody projevu. In: *Tolerance svobody projevu a její meze, sborník z vědecké konference*. AUC Iuridica 1-2/1996. Praha: Univerzita Karlova, 1996. s. 89.

MACDOUGALL, Curtis. *Hoaxes*. 2nd ed. New York: Dover Publications, 1958. ISBN 978-0486204659.

MATES, Pavel. *Ochrana soukromí ve správním právu*. 2., aktualiz. a podstatně přeprac. vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-589-3.

MILL, John Stuart. *O svobodě* (přeložil K. Radil). Praha: vlastním nákladem vydal J. Otto, 1907. s. 30.

ROGERS, Brett. Foreword by Brett Rogers. In: *Art and the Law: A guide to the legal framework impacting on artistic freedom of expression*. London: Vivarta & Index on censorship, 2015, s. 5. ISBN 978-0-9933345-2-8.

Dostupné z: https://www.indexoncensorship.org/wp-content/uploads/2015/07/Child-Protection_210715_interactive.pdf

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013. s. 198. ISBN 978-80-7478-902-1.

ŠÁMAL, Pavel. § 101 Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty. In: *Trestní zákoník (EVK)*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 1194. ISBN 978-80-7400-428-5.

WIMMER, Jeffrey. *(Gegen-)Öffentlichkeit in der Mediengesellschaft: Analyse eines medialen Spannungsverhältnisses*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2007. ISBN 978-3-531-15374-2.

Listina základních práv a svobod: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-750-6.

Časopisecké články

DERY, Mark. Culture Jamming: Hacking, Slashing, and Sniping in the Empire of Signs. *Open Magazine Pamphlet Series*. Open Media, 1993, (25), 1-16.

Dostupné z: http://markdery.com/?page_id=154

HANDLAR, Jiří. Několik poznámek ke koncepci odpovědnosti jako sekundárního právního vztahu. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2004, **143**(2), 169-177. ISSN 0231-6625.

HANDLAR, Jiří. Právní odpovědnost: netradiční zamyšlení nad tradičním pojmem. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2004, **143**(11), 1041-1065. ISSN 0231-6625.

HERZEG, Jiří. Extremismus a hranice svobody projevu na internetu. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, 2008, **55**(4), 45-48. ISSN 0323-0619.

HERCZEG, Jiří. Dopad virtuální koule aneb meze politické satiry. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, 2011, **19**(7), 229-237. ISSN 1210-6410.

KOUŘIL, Vít. Media watchdogs: dohlížet a nepřestat. *Revue pro média*. Brno: Spolek přátel pro vydávání časopisu HOST, 2005, **5**(12-13), 16-29. ISSN 1214-7494.

NAVARA, Luděk. Za umění trest: Spor o česko-romské vlajky. *Mladá fronta DNES*. Praha: Mafra, 2014, (8. 4. 2014), 12A. ISSN 1210-1168. [online]. [cit. 2018-07-10].

NĚMEC, Ronald. Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 2012, **19**(6), 30-32. ISSN 1210-6348.

Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/ba_06_2012_web.pdf

POMAHAČ, Richard. Proměna přestupkového práva. *Právní rozhledy: časopis pro všechna právní odvětví*. Praha: C.H. Beck, 2017, **25**(15-16), 530-538. ISSN 1210-6410.

SANDLIN, Jennifer A. a Jennifer L. MILAM. "Mixing Pop (Culture) and Politics": Cultural Resistance, Culture Jamming, and Anti-Consumption Activism as Critical Public Pedagogy. *Curriculum Inquiry*. Toronto: Wiley Periodicals, 2008, **38**(3), 323-350. ISSN 1467-873X. Dostupné z:

http://digitalmediafys.pbworks.com/w/file/68477246/CulturalJamming_CurriculumInquiry.pdf

STEIN, Laura. Media and Democratic Action: Introduction. *Peace Review: A Journal of Social Justice*. Taylor & Francis Group, 1999, **11**(1), 5-8. ISSN 1040-2659.

STRÖMBÄCK, Jesper a Peter VAN AELST. Why political parties adapt to the media: Exploring the fourth dimension of mediatization. *International Communication Gazette*. Sage Publications, 2013, **75**(4), 341- 358. ISSN 1748-0485.

Elektronické zdroje

BURRELL, Mikka A. A Survey of Flag Desecration Laws Around The World. In: *MSU International Law Review* [online]. Michigan: Michigan State University, College of Law, 2017, 23. 2. 2017 [cit. 2018-08-03].

Dostupné z: <https://www.msuilr.org/msuilr-legalforum-blogs/2017/3/23/a-survey-of-flag-desecration-laws-around-the-world>

BRODCOVÁ, Daniela. "Tyhle trenky žádný politik nespálí.": Londýnská galerie vyvěsila na podporu české avantgardy rudé trenýrky. In: *iRozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 21. 7. 2018 [cit. 2018-08-03].

Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/rude-trenyrky-ztohoven-londynska-red-gallery-ceska-avantgarda_1807211645_dbr

KOŘÍNEK, David, Frederico DIÁZ a Jiří ŠIMÁČEK. Artivisté. In: *Ceskatelevize.cz* [online]. Česká televize, 2006 [cit. 2018-10-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10099253884-artiviste/30629535026/>

PALÁT, Pavel. Tzv. česko – romská vlajka. In: *Heraldická Terminologická Konvence* [online]. 2013, 30. 7. 2013 [cit. 2018-03-02].

Dostupné z: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-tzv-cesko-romska-vlajka-542>

ŠÍROVÁ, Veronika. Inspekce zahájila přestupkové řízení kvůli pálení trenek na Hradě. Řeší možné porušení zákona o ovzduší. In: *iRozhlas.cz* [online]. Praha: Český rozhlas, 2018, 13. 8. 2018 [cit. 2018-08-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/paleni-trenyrek-prazsky-hrad-milos-zeman_1808131510_dbr

VITVAR, Jan H. Rafani se zakousli do státní vlajky. In: *iDnes.cz* [online]. Mafra, 2002, 30. 10. 2002 [cit. 2018-07-10].

Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/rafani-se-zakousli-do-statni-vlajky-d6v-/vytvarne-umeni.aspx?c=A021030_093732_vytvarneum_ef

Česko-Romská vlajka!?. In: *Pro-Vlast.cz* [online]. 2013, 17. 7. 2013 [cit. 2018-02-25]. Dostupné z: <https://pro-vlast.org/2013/07/17/cesko-romska-vlajka/>

Duka žaluje divadelníky, Ježíš znásilňující muslimku zasáhl jeho vyznání. In: *IDnes.cz* [online]. Mafra, 2018, 12. 7. 2018 [cit. 2018-07-12]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/dominik-duka-kardinal-divadelni-hra-nase-nasili-vase-jezis-znasilneni-muslimka-zaloba-soud-g87-/domaci.aspx?c=A180712_083759_domaci_ane

File: Naval Ensign of Czechoslovakia 1935-1939 1945-1955.svg. In: *Wikimedia Commons* [online]. 2011, 27. 4. 2011 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Naval_Ensign_of_Czechoslovakia_1935-1939_1945-1955.svg

File: Naval Ensign of Czechoslovakia 1955-1960.svg. In: *Wikimedia Commons* [online]. 27. 10. 2011 [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Naval_Ensign_of_Czechoslovakia_1955-1960.svg

Filipínská vlajka. In: *Státní vlajky* [online]. [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://www.statnivlajky.cz/filipiny>

Hanobit českou vlajku má být trestné, komunista Ondráček chystá změnu. In: *IDnes.cz* [online]. Mafra, 2018, 8. 6. 2018 [cit. 2018-08-13]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/hanobeni-statnich-symbolu-trestny-cin-ondracek-kscm-hanobeni-prezidenta-1qj-/domaci.aspx?c=A180608_084626_domaci_kop

Child protection: Návrh nové, česko-romské vlajky. Kterou vyberete?. In: *Romea.cz* [online]. 2013, 16. 7. 2013 [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <https://www.indexoncensorship.org/2015/07/art-and-the-law-child-protection/>

MEDIÁLNÍ REALITA 2007. In: *ZTOHOVEN.COM* [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: http://www.ztohoven.com/?page_id=45

Ovčáckovo lhaní si zesměšnit zaslouží, říká falešný mluvčí a vzkazuje: Nevěřte nikomu, nejen na síti. In: *Aktuálně: Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, 2017, 14. 4. 2017 [cit. 2018-07-08]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/jde-o-me-skodolibe-poteseni-ovcacek-si-uziva-ze-se-o-nem-pis/r~1422ee361f6a11e7afda0025900fea04/>

Pavel Palát † 23. 1. 2018. In: *Heraldická Terminologická Konvence* [online]. 2018 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.heraldika-terminologie.cz/stranka-pavel-palat-23-1-2018-116>

Prezidentovo špinavé prádlo?. In: *ZTOHOVEN.COM* [online]. 2015 [cit. 2017-06-16]. Dostupné z: <http://www.ztohoven.com/?p=642>

Prezidentská standarta pořád existuje, Hrad může mít prsty v smrti jednoho z nás, říká Týc. In: *Aktuálně.cz: DVTV* [online]. Praha: Economia, 2018, 22. 6. 2018 [cit. 2018-08-13]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/hrad-mozna-muze-za-smrt-jednoho-z-nas-prezidentska-standarta/r~8d2960c2755d11e8aa390cc47ab5f122/>

Pussy Riot v. Russia. In: *Global Freedom of Expression* [online]. Columbia University [cit. 2018-08-07]. Dostupné z: <https://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/pussy-riot-vs-russia/>

Státní symboly v uměleckých dílech – spouštěče kontroverzí a nacionalistických nálad?. In: *Radio Wave* [online]. 2014, 29. 9. 2014 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/statni-symboly-v-umeleckych-dilech-spoustece-nacionalistickych-nalad-5211774>

The desecration of national symbols: right or crime?: Freedom of speech vs sacred national symbols. In: *New Europe* [online]. 2016, 25. 5. 2016 [cit. 2018-08-01]. Dostupné z: <https://www.neweurope.eu/article/russia-perspective-criminalizing-desecration-national-symbols/>

The Society for Indecency to Naked Animals. In: *ABEL RAISES CAIN: a documentary about the media hoaxer ALAN ABEL* [online]. Abel Raises Cain, 2015 [cit. 2018-12-06]. Dostupné z: http://abelraisescain.com/alan_abel_media_pranks_hoaxes.htm

Tisková zpráva k zastavení správního řízení proti autorovi česko-romské vlajky. In: *Artwall Gallery* [online]. [cit. 2018-03-19].

Dostupné z: <http://www.artwallgallery.cz/cs/content/press>

TISKOVÁ ZPRÁVA: Důvěra ústavním institucím v říjnu 2015. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, 2015, 23. 10. 2015 [cit. 2018-08-08]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1952/f9/pi151023.pdf

TISKOVÁ ZPRÁVA: Tolerance k vybraným skupinám obyvatel – březen 2014. In: *Centrum pro výzkum veřejného mínění* [online]. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, 2015, 8. 4. 2014 [cit. 2018-08-08]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1367/f9/ov140408.pdf

Trenky nad Hradem mířily na Zemana, myslí si Češi.... In: *STEM/MARK: Marketingový výzkum a analýza dat* [online]. STEM/MARK, 2015 [cit. 2018-08-08]. Dostupné z: <https://www.stemmark.cz/trenky/>

Vandalové poničili česko-romské vlajky Tomáše Rafy. In: *Aktuálně.cz* [online]. Economia, 2013, 13. 8. 2013 [cit. 2018-02-25].

Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vandalove-ponicili-cesko-romske-vlajky-tomase-rafy/r~7acc0100042411e38b280025900fea04/?redirected=1519563220>

VIDEO: Česko-romská vlajka opět vadila Policii ČR, odtáhla kvůli ní na policejní stanici romskou aktivistku. In: *Romea.cz* [online]. 2015, 12. 9. 2015 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/video-cesko-romska-vlajka-opet-vadila-policii-cr-odtahla-kvuli-ni-na-policejni-stanici-romskou-aktivistku>

Výstava česko-romských vlajek na pražském nábřeží byla poničena. In: *Romea.cz* [online]. 13. 8. 2013 [cit. 2018-05-08].

Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vystava-cesko-romskych-vlajek-na-prazskem-nabrezi-byla-ponicena>

Výtvarník Tomáš Rafa: Návrh nové, česko-romské vlajky. Kterou vyberete?. In: *Romea.cz* [online]. 2013, 16. 7. 2013 [cit. 2017-05-07].

Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vytvarnik-tomas-rafa-navrh-nove-cesko-romske-vlajky-kterou-vyberete>

Zneužití. In: *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český, 2011 [cit. 2018-07-10].

Dostupné z: <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?heslo=zneuž&sti=120333&where=hesla>

Ostatní zdroje

BOŘUTA, Petr. *Alternativní témata a přístup v médiích: mediální aktivismus v českém prostředí*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Vedoucí práce Filip Láb. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/101060/>

PASEKOVÁ, Lucie. *Mediální aktivismus: jeho demokratický potenciál a manifestace*. Brno, 2009. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra mediálních studií a žurnalistiky. Vedoucí práce Jakub Macek.

ŽÁČEK, Matěj. *Hranice svobody umělecké tvorby v české společnosti*. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra politologie a sociologie. Vedoucí práce Michal Urban. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/185646/>

ČESKOSLOVENSKO. Usnesení Národního shromáždění republiky Československé ze dne 28. června 1933 o zákonu o ochraně cti. Zákon č. 108/1933 Sb. ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. 1993, částka 40, s. 641-652.

ČESKOSLOVENSKO. Usnesení Národního shromáždění Československé socialistické republiky ze dne 8. prosince 1961 o trestním zákonu. Zákon č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 65, s. 465-512.

Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1100>

ČESKOSLOVENSKO. Usnesení Národního shromáždění Československé socialistické republiky ze dne 9. prosince 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád). Zákon č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 66, s. 513-576. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>

ČESKOSLOVENSKO. Usnesení Národního shromáždění Československé socialistické republiky ze dne 5. března 1964 o občanském zákoníku. Zákon č. 40/1964 Sb. ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1964, částka 19, s. 201-248. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1257>

ČESKOSLOVENSKO. Vyhláška ministerstva spravedlnosti ze dne 17. dubna 1967 k provedení zákona o znalcích a tlumočnících. Vyhláška č. 37/1967 Sb. ve znění pozdějších předpisů. In: Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1967, částka 14, s. 130-135. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1453>

ČESKOSLOVENSKO. Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí ze dne 21. února 1991, o podpisu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 2, 5 a 8, sjednaná v Římě dne 4. listopadu 1950, a další smluvní dokumenty na tuto Úmluvu navazující. Mezinárodní smlouva č. 209/1992 Sb. In: Sbírka mezinárodních smluv České republiky. 1992, částka 41, s. 1073-1088. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2564>

ČESKO. Zákon České národní rady ze dne 18. května 1990, o přestupcích. Zákon č. 200/1990 Sb. In: Sbírka zákonů České a Slovenské republiky. 1990, částka 35, s. 810-826. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2346>

ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 1993, částka 1, s. 17-23. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22426>

ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady o zákonu ze dne 17. prosince 1992, o státních symbolech České republiky. Zákon č. 3/1992 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 1993, částka 2, s. 26-32. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=22428>

ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 11. května 1999, o svobodném přístupu k informacím. Zákon č. 106/1999 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 1999, částka 39, s. 2578-2582. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3256>

ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 11. května 1999, o svobodném přístupu k informacím. Zákon č. 106/1999 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 1999, částka 39, s. 2578-2582. ISSN 1211-1244. Dostupné z:

ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 5. října 2001, o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 352/2001 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2001, částka 134, s. 7742-7745. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3712>

ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ze dne 23. února 2005, o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic. Mezinárodní smlouva č. 26/2005 Sb. In: Sbírka mezinárodních smluv České republiky. 2005, částka 13, s. 330-343. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4553>

ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 9. února 2009, trestní zákoník. Zákon č. 40/2009 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2009, částka 11, s. 354-464. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>

ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 2. února 2012, občanský zákoník. Zákon č. 89/2012 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2012, částka 33, s. 354-464. ISSN 1026-1365. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=24084>

ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 12. července 2016, zákon o některých přestupcích a řízení o nich. Zákon č. 250/2016 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2016, částka 98, s. 3714-3747. ISSN 1026-1365. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=61010>

ČESKO. Usnesení Parlamentu České republiky o zákonu ze dne 15. června 2016, zákon o některých přestupcích. Zákon č. 251/2016 Sb. In: Sbírka zákonů České republiky. 2016, částka 98, s. 3748-3752. ISSN 1026-1365. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=61011>

Spisový materiál

Trestní oznámení ze dne 14. 7. 2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Trestní oznámení ze dne 6. 8. 2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Doplnění trestní oznámení ze dne 29. 8. 2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Žádost o podání odborného vyjádření ze dne 31. 7. 2013, č. j. KRPA-286670-1/ČJ-2013-001120. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13

SVOBODA, Zdeněk. Odborné vyjádření – znalecký posudek, znalec pro základní obor ekonomie, odvětví uniformistika, faleristika, vexilologie a vojenské reálie, k podání znaleckého posudku ve věci PROVĚŘENÍ OZNÁMENÍ VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ NA ČESKO-ROMSKOU VLAJKU. [kopie]. V Praze, 2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Odpověď společného centra na žádost ze dne 9. 9. 2013, č. j. KRPB-222054-1/ČJ-2013-0606SZ-STR. Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, Odbor cizinecké policie, společné kontaktní pracoviště Hodonín – Holíč. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Úřední záznam ze dne 9. 9. 2013, č. j. KRPA-286670-8/ČJ-2013-001120. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Úřední záznam o podání vysvětlení ze dne 25. 9. 2013, č. j. KRPA-286670-12/ČJ-2013-001120. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Vyrozumění podle § 58/4 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů ze dne 26. 9. 2013, č. j. KRPA-286670-13/ČJ-2013-001120. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Vyrozumění zaslané na hellga@centrum.cz. Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha I, místní oddělení Holešovice. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Příkaz o uložení pokuty za přestupek ze dne 2. 12. 2013, č. j. MČ P7 035673/2013/OSA/JB. Úřad městské části Praha 7, odbor správních agend. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Doložení právního zájmu ze dne 26. 11. 2013, č. j. MČ P7 035516/2013. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Sdělení k žádosti o nahlédnutí do spisového materiálu ze dne 2. 12. 2013, č. j. MČ P7 035835/2013/OSA/JB. Úřad městské části Praha 7, odbor správních agend. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Odpor proti příkazu o uložení pokuty za přestupek ze dne 17. 12. 2013, č. j. MČ P7 035673/2013/OSA/JB. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Protestní dopis a reakce ze dne. 4. 1. 2014. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Rozhodnutí ze dne 18. 2. 2014, č. j. MČ P7 004651/2014/OSA/JB. Úřad městské části Praha 7, odbor správních agend. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Odvolání proti rozhodnutí o přestupku vydaného Úřadem městské části Praha 7 dne 18. února 2014 pod č. j. MČ P7 004651/2014/OSA/JB. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Rozhodnutí ze dne 1. 12. 2014, č. j. S-MHMP 442507/2014. Magistrát hlavního města Prahy, odbor živnostenský a občanskosprávní. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Úřední záznam o oznámení přestupku ze dne 26. 2. 2014. Úřad městské části Praha 7, odbor správních agend. Dostupné u: Úřad městské části Praha 7 pod spis. zn. R – 1198/13.

Judikatura

Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k poměru mezi právem na ochranu osobnosti a právem na šíření informací sp. zn. IV.ÚS 154/97 [ze dne 9. 2. 1998]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 1998. N 17/10 SbNU 113. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-154-97>

Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k nepřipustnosti dovolávat se ústavní ochrany svobody projevu. K trestnosti. K vyčerpání procesních prostředků ochrany práv sp. zn. III. ÚS 359/96 [ze dne 10. 7. 1997]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 1997. N 95/8 SbNU 367. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=3-359-96> <http://www.nalus.usoud.cz/>

Česko. Ústavní soud. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 606/03 [ze dne 19. 4. 2004]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2003. U 23/33 SbNU 453. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=4-606-03>

Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k odpovědnosti vydavatele za publikování citace sp. zn. II. ÚS 73/02 [ze dne 17. 2. 2004]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2004. N 21/32 SbNU 193. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-73-02>

Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu ke svobodě projevu versus práva na ochranu osobnosti - Rejžek v. Vondráčková sp. zn. I. ÚS 367/03 [ze dne 15. 3. 2005]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2005. N 57/36 SbNU 605. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-367-03>

Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k ochraně práva na zveřejnění informací o činnosti soudců jako osob působících ve veřejném životě sp. zn. IV. ÚS 23/05 [ze dne 9. 2. 2007]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2007. N 111/46 SbNU 41. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-23-05_2

Česko. Ústavní soud. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 468/03 [ze dne 25. 11. 2010]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2010. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-468-03_1

Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k trestnému činu propagace neonacismu (extrémistického hnutí Národní odpor) sp. zn. IV. ÚS 2011/10 [ze dne 28. 11. 2011]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2011. N 201/63 SbNU 339. Dostupné z: Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=4-2011-10_1

Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k porušení práva na ochranu lidské důstojnosti a na respekt k soukromému životu přiznáním nedostatečné výše náhrady nemajetkové újmy v penězích sp. zn. I. ÚS 1586/09 [ze dne 6. 3. 2012].]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2012. N 43/64 SbNU 491. Dostupné z: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=1-1586-09_1

Česko. Ústavní soud. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 1726/14 [ze dne 23. 9. 2014]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2014. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=4-1726-14_1

Česko. Ústavní soud. Nález Ústavního soudu k rozsahu parlamentní indemnity ve vazbě na výroky poslance učiněné na síti Facebook sp. zn. I. ÚS 3018/14 [ze dne 16 .6. 2015]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2015. N 111/77 SbNU 621. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=1-3018-14_1

Česko. Ústavní soud. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1472/16 [ze dne 10. 4. 2018]. In: *Sbírka nálezů a usnesení, Česká republika*. 2018. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=1-1472-16_1

Česko. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 8 Tdo 1002/2012-24 [ze dne 12. 9. 2012]. Dostupné z:

http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9D7A421E50E445CEC1257AA2002DB0DD?openDocument

Česko. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 3422/2013 [ze dne 3. 9. 2014]. Dostupné z:

http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/1A381AA1E4AF0B7CC1257D5B0034B815?openDocument

Česko. Nejvyšší soud. Rozsudek Nejvyššího soudu č. j. 30 Cdo 1290/2014 [ze dne 16. 9. 2014]. In: *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, Česká republika*. 2016. 54/2016. Dostupné z:

http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/8E13994E4B9E24B5C1257F070041714D?openDocument

Česko. Nejvyšší soud. Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 3 Tdo 1247/2017-36 [ze dne 15. 11. 2017]. Dostupné z:

http://nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/BBF226894FA99072C125822B004CA6EE?openDocument

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ze dne 3. 3. 1919, 249 U.S. 47 (1919), ve věci Schenck v. United States.

Rozsudek senátu ESLP ze dne 7. 12. 1976 ve věci Handyside v. Spojené království, stížnost č. 5493/72. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57499>

Rozsudek senátu ESLP ze dne 24. 5. 1988 ve věci Müller a ostatní v. Švýcarsko, stížnost č. 10737/84. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57487>

Rozsudek senátu ESLP ze dne 20. 9. 1994 ve věci Otto-Preminger-Institut v. Austria, stížnost č. 13470/87. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57897>

Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 24. 8. 2016, č. j. 2 T 114/2015.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 7. 2016, č. j. 67 To 304/2016.

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 5. 4. 2017, č. j. 2 T 114/2015.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2017, č. j. 67 To 279/2017.

Česko. Nejvyšší správní soud. Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 32/2007 [ze dne 27. 9. 2007]. In: *Sbírka rozhodnutí NSS pod č. 8/2011*. 2011. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2007/0079_9As_1200003_prevedeno.pdf

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 – 45.

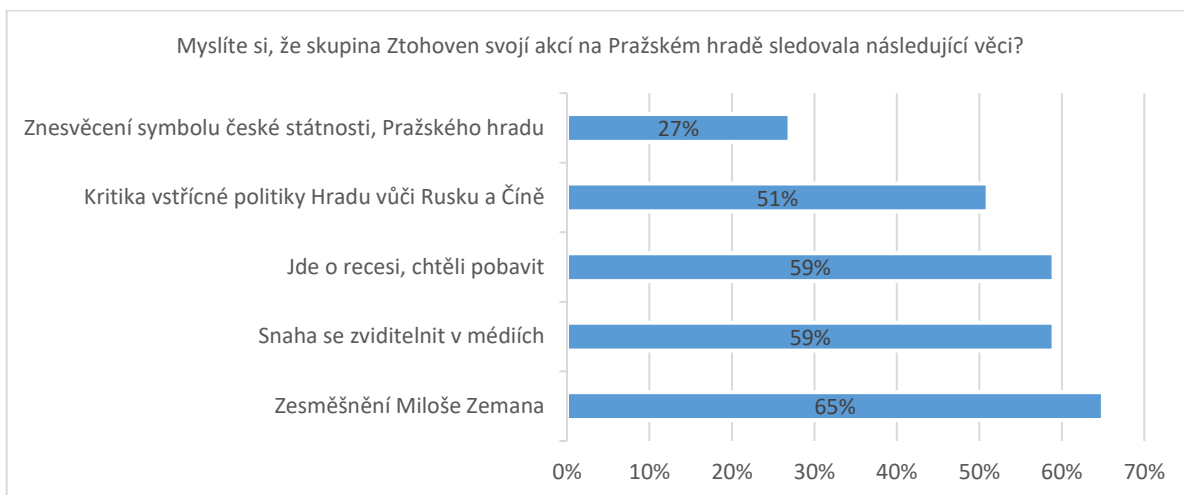
Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 1. 2012, č. j. 5 As 106/2011 – 77.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2013, č. j. 8 As 83/2011 – 38.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky Pardubice, ze dne 20. 1. 2009, č. j. 52 Ca 53/2008-38. Publikováno pod č. 1843/2009 Sb. NSS (číslo 6/2009).

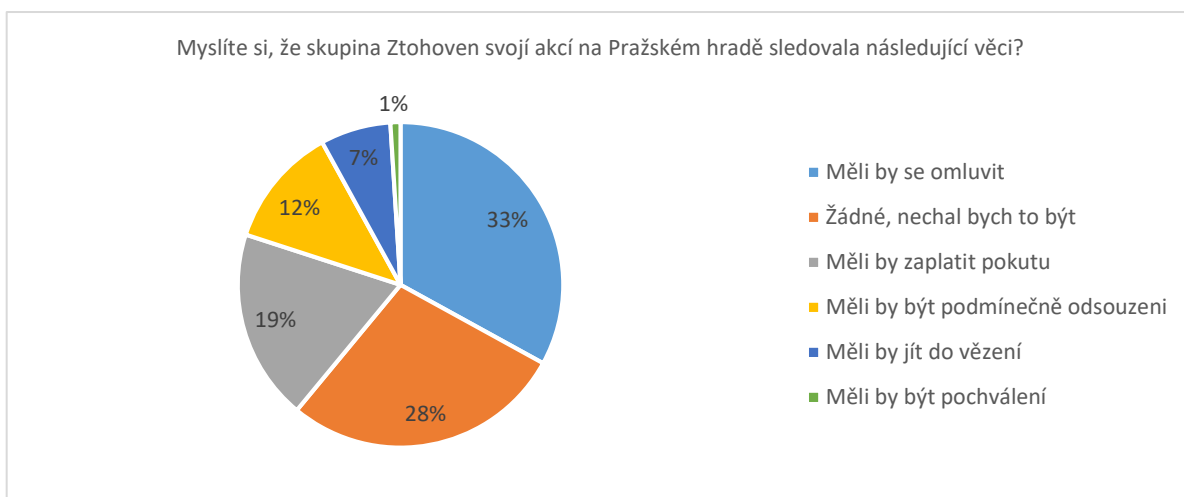
Přílohy

Příloha č. 1

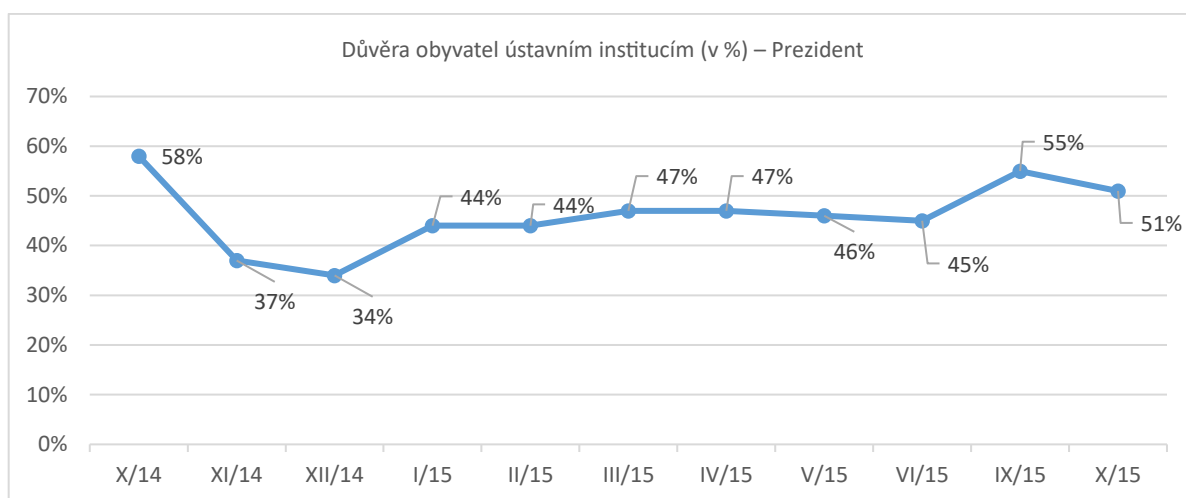
Zdroj: výzkum STEM/MARK¹⁰⁷

Příloha č. 2

Zdroj: výzkum STEM/MARK¹⁰⁷

Příloha č. 3

Zdroj: výzkum CVVM¹⁰⁸

Příloha č. 4

Zdroj: webové stránky ROMEA.cz¹⁶¹

¹⁶¹ ROMEA: Výstava česko-romských vlajek na pražském nábřeží byla poničena. [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vystava-cesko-romskych-vlajek-na-prazskem-nabrezi-byla-ponicena>.

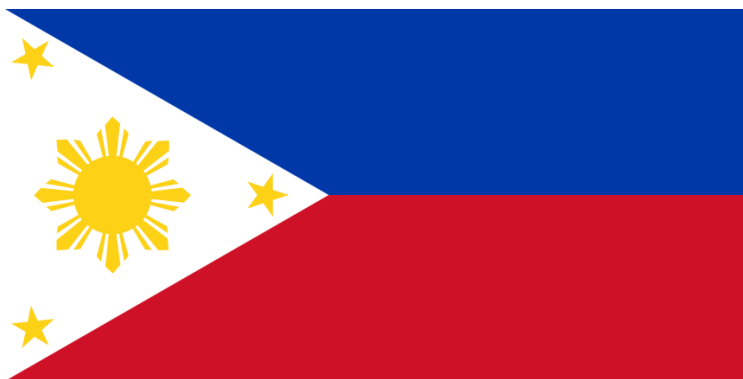

Příloha č. 5

Zdroj: webové stránky ROMEA.cz¹⁶²

Příloha č. 6

Zdroj: webové stránky STÁTNÍ VLAJKY¹⁶³

---

¹⁶² ROMEA: Výstava česko-romských vlajek na pražském nábřeží byla poničena. [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/vystava-cesko-romskych-vlajek-na-prazskem-nabrezi-byla-ponicena>.

¹⁶³ STÁTNÍ VLAJKY: Filipínská vlajka. [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: <http://www.statnivlajky.cz/filipiny>.

Příloha č. 7

Zdroj: webové stránky Wikipedia¹⁶⁴

Příloha č. 8

Zdroj: webové stránky Wikipedia¹⁶⁵

Příloha č. 9

Období	Lidé jiné barvy pleti	Cizinci žijící v ČR	Lidé s homosexuální orientací	Lidé závislí na drogách	Lidé závislí na alkoholu	Lidé s kriminální minulostí	Psychicky nemocní lidé
III/2003	24 %	31 %	42 %	85 %		78 %	
III/2005	22 %	21 %	34 %	87 %		77 %	
III/2007	24 %		29 %	87 %	81 %	77 %	51 %
III/2008	26 %		29 %	89 %	83 %	78 %	59 %
III/2009	25 %	22 %	27 %	85 %	78 %	79 %	53 %
III/2010	31 %	23 %	25 %	86 %	79 %	75 %	60 %
III/2011	32 %	25 %	26 %	89 %	79 %	80 %	63 %
III/2012	31 %	23 %	23 %	86 %	78 %	74 %	63 %
III/2014	38 %	25 %	25 %	89 %	78 %	81 %	67 %

Zdroj: výzkum CVVM¹⁵⁶

¹⁶⁴ WIKIPEDIA: Československá vlajka. [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Naval_Ensign_of_Czechoslovakia_1935-1939_1945-1955.svg.

¹⁶⁵ WIKIPEDIA: Československá vlajka. [cit. 2018-05-08]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Naval_Ensign_of_Czechoslovakia_1955-1960.svg.

Zdroj: Matěj Žáček, vlastní tvůrčí činnost

Odpovědnost za aktivistické umění ve veřejném prostoru

Abstrakt

Rigorózní práce se prostřednictvím fenoménů mediálního aktivismu a kulturní sabotáže zabývá aktivistickým uměním, zejména však následnou právní odpovědností za aktivismus ve veřejném prostoru. Nejdříve jsou v práci rozebrány teoretické základy fenoménů mediálního aktivismu, kulturní sabotáže. Pomocí rozdílných mimoprávních disciplín jsou fenomény porovnány a rozčleněny na několik dílčích aspektů, díky kterým je možné aktivismus v médiích a sabotování mainstreamové kultury lépe pochopit a zařadit do společenského kontextu. Dále se práce všeobecně věnuje pojmu právní odpovědnosti, a to optikou různých právních odvětví práva soukromého a veřejného. Pojem právní odpovědnosti je rozebrán jak z pohledu právní teorie jednotlivých právních odvětví, jejich vzájemnými vztahy v systému práva, platného práva a na něj navazující rozhodovací praxe. Tímto teoretickým základem se práce připravuje na vybrané kazuistické rozборы známých projevů aktivismu, jejichž předmětem jsou státní symboly České republiky. Obsahové jádro této práce tvoří její třetí část, která se věnuje dvěma mediálně známým kauzám uměleckého aktivismu ve veřejném prostoru. Nejdříve se práce věnuje trenýrkové kauze skupiny Ztohoven. Práce zde konfrontuje výroky soudů České republiky a mimo trestněprávní roviny případu se zabývá i majetkoprávními nároky České republiky jako osoby ve smyslu soukromého práva. V případě Tomáše Ravy práce podrobně analyzuje spisový materiál a poukazuje na absurdnost některých úkonů orgánů veřejné moci, které místy připomínají praktiky totalitárního státního zřízení. Pomyslnou spojnici mezi oběma případy tvoří předmět tvrzených útoků na zájmy chráněné právním řádem České republiky, tedy státní symboly. Kauzy se zároveň kategoricky liší v tvrzeném rozporu s právním řádem České republiky, kdy skupině Ztohoven je vyčítána protiprávní forma aktivistického projevu a Tomáši Ravi naopak jeho obsah. Práce tak jako celek popisuje různé formy uměleckého aktivismu, možné následky jeho střetu s právním řádem a na základě průběhu rozebraných kauz vyvozuje závěry o aktuálním stavu české společnosti.

Klíčová slova

Svoboda projevu, Aktivistické umění, Veřejný prostor

Liability for Protest Art in Public Space

Abstract

This thesis follows up the topic of protest art in public space and identifies potential legal responsibilities through the media activism and culture jamming phenomena. The opening of the thesis is focused on key theoretical aspects of media activism and culture jamming in order to understand the concept of protest art. Dividing and comparing mentioned media phenomena required a recourse to the field of media studies to get a comprehensive overview of the need to oppose mainstream culture. The goal set in the second chapter of the thesis is to investigate potential legal impact of protest art coming both from public and civil law. The phenomena of legal responsibility is described from the perspective of legal theory and applicable law first, than from the perspective of judicial practice. Learned theoretical facts are creating a ground for case studies of publicly well known legal conflicts with artistic activists aiming at national symbols. First part of the third chapter follows the Red Shorts case of the Ztohoven activists. Thesis confronts presented courts arguments and decisions along with the issue of Czech Republic's civil claims for non-material loss. Second case study provides detailed analysis of the case file led on activist painter Tomáš Rafa. Furthermore the thesis demonstrates the absurdity of some legal actions reminding totalitarian practices performed by public authorities. Case studies were chosen because both activist actions were considered as an attack against national symbols of Czech Republic. Both cases are very different at the same time when it comes to alleged harm to the interests protected by law. Ztohoven activists were prosecuted for the performed form of their expression, when Tomáš Rafa had to face legal proceedings for the very content of his artistic designs. Thesis in general presents selected expressions of protest art, potential legal impacts of activism and makes conclusions on the present mood in Czech society.

Key words

Freedom of expression, Protest Art, Public Space